

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
ESENYURT REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
REHBERLİK VE PSİKOLOJİK DANIŞMANLIK HİZMETLERİ BÖLÜMÜ

**İLKOKUL KADEMESİNDE DESTEK EĞİTİM ODALARINDA GÖREV ALAN
ÖĞRETMENLERİN DESTEK EĞİTİM ODASI UYGULAMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞ
VE ÖNERİLERİNİN İNCELENMESİ**

Özel Eğitim Uzmanı Büşra BAŞAR

Özel Eğitim Öğrt. Dilara ULUÇAY

Klinik Psk. Başak TOHUMCU

Psk. Dan. Mevlüt KÜTÜK

Psk. Dan. Büşra ÜSTÜN

MAYIS

2023

ÖZET

Bu araştırmada ilkokul kademesinde destek eğitim odalarında görev alan öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüş ve nerileri incelenmiştir. Araştırma deseni olarak nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik araştırma modeli kullanılmıştır. Çalışma grubunu İstanbul ili Esenyurt ilçesinde 2022-2023 eğitim-ğretim yılında devlet okullarında ilkokul kademesinde destek eğitim odalarında görev alan öğretmenler oluşturmaktadır. Öğretmen grubunu, 27 tane ilkokulda destek eğitim odalarında görev alan 119 ğretmen oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 73 (%61,3)' kadın, 46 (%38,7)'sı ise erkektir. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak "Gönüllü Katılım Formu", "Sosyo-Demografik Bilgi Formu" ve araştırmacılar tarafından oluşturulmuş açık ve kapalı uçlu sorular kullanılmıştır. Araştırmanın analizinde tümevarım yöntemi kullanılmıştır ve araştırma içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda; hizmet içi eğitim almayan kişi sayısının hizmet içi eğitim alan kişi sayısından yüksek olduğu, katılımcıların çoğunluğunun haftalık ders saatinin 6-10 saat arasında olduğu, destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin çoğunluğunun ğrenme Güçlüğü yetersizlik türüne sahip olduğu, destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli bulan ve yeterli bulmayan katılımcıların sayısının birbirine yakın olduğu, destek eğitim odasında yeni görev alan kişi sayısının diğerlerinden fazla olduğu, destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olanların sayısının daha çok olduğu, akademik başarının llmesine ilişkin metotlardan yazılı, sözlü ve diğer cevabı veren katılımcıların sayısının birbirine çok yakın olduğu, katılımcıların büyük çoğunluğunun destek eğitim odası uygulamasını faydalı bulduğu, destek eğitim odasında verilen eğitimlerden olumlu geri dönüt alımının olumsuzdan fazla olduğu, katılımcıların destek eğitim odası uygulaması hakkında ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) uygulama konusunda kendilerini çoğunlukla yeterli gördükleri, destek eğitim odasında verilen eğitimin okul dışında kullanım açısından genellenebilir bulunduğu, katılımcıların çoğunluğunun ğretmen ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını olumlu gördüğü, diğer uzman ve velilerle işbirliği yapan katılımcı sayısının daha fazla olduğu, okul idarelerinin destek eğitim odalarında yürütülen çalışmalara destek verdiği, fiziksel olanaklar ve materyalin yetersiz olduğunu düşünen kişi sayısının daha fazla olduğu, öğrencilerin devamsızlık durumunun eğitim sürecini olumsuz etkilediğini söylediği, destek eğitim uygulaması sürecinde yaşanılan problemlerin ortam kaynaklı olduğu ve destek eğitim hizmeti uygulamasının geliştirilmesi gerektiği görüşleri bulunmuştur.

SUMMARY

In this research, the opinions and suggestions of the teachers working in the support education rooms at the primary school level about the application of the support education room were examined. The phenomenological research model, one of the qualitative research approaches, was used as the research design. The study group consists of teachers working in primary school support education rooms in public schools in the 2022-2023 academic year in Esenyurt district of Istanbul. The teacher group consists of 119 teachers working in support education rooms in 27 primary schools. Of the teachers participating in the research, 73 (61.3%) were female and 46 (38.7%) were male. In this study, "Voluntary Participation Form", "Socio-Demographic Information Form" and open and closed-ended questions created by the researchers were used as data collection tools. In the analysis of the research, the inductive method was used and analyzed with the content analysis technique.

As a result of the analysis, among the teachers working in the support training room; The number of people who didn't receive in-service training was higher than the number of people who received in-service training, the majority of them had 6-10 hours per week, the majority of the students educated in the support training room had Learning Disability type of disability, those who found the course hours in the support training room sufficient and didn't find it sufficient It was concluded that the number of participants was close to each other. Moreover, The number of people who are newly appointed in the support training room is higher than the others, the number of those who have sufficient knowledge of the necessary methods and techniques in the training provided in the support training room is higher, the number of participants who give written, oral and other answers from the methods of measuring academic success is very close to each other, the majority of them found the support training room application useful, the positive feedback received from the trainings given in the support training room was more than the negative, and they mostly considered themselves sufficient about the support training room application, School administrations have the highest number of participants cooperating with other experts and parents, the education given in the support education room is generalizable in terms of out-of-school use, the majority of teachers and parents have positive attitudes towards supportive education. It has been found that the number of people who support the studies carried out in the training rooms is higher, the number of people who think that the physical facilities and materials are insufficient, the students' absenteeism affects the education process negatively, the problems experienced during the support education application process are caused by the environment, and the support education service application should be improved.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY.....	ii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
EKLER LİSTESİ.....	xi

BÖLÜM I

GİRİŞ

1. Problem Durumu.....	1
2. Problem Cümlesi.....	3
2.1. Alt Problemler.....	3
3. Araştırmanın Amacı.....	4
4. Araştırmanın Önemi.....	4
5. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	5
6. Sayıtlar.....	5

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Özel Eğitim.....	6
2.1.1. Özel Eğitimin Amaçları.....	6
2.1.2. Özel Eğitimin İlkeleri.....	6
2.2. Kaynaştırma Eğitimi.....	7
2.2.1. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları.....	7
2.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları.....	8
2.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri.....	8
2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Türleri.....	10
2.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma.....	10
2.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma.....	10
2.3.3. Destek Eğitim Odasında Kaynaştırma.....	10
2.3.3. Tersine Kaynaştırma	11
2.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı.....	11
2.4.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Nedir?.....	11

2.4.2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Tarihçesi.....	12
2.4.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Yasal Dayanakları.....	12
2.4.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Ekibi	13
2.4.5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Aşamaları ve Hazırlama Süreci.....	14
2.5. Destek Eğitim Hizmetleri.....	14
2.5.1. Okul İçinde Verilen Destek Eğitim Hizmetleri.....	17
2.5.1.1. Destek Eğitim Odası(Kaynak Oda).....	17
2.5.1.2. Sınıf İçi Yardım.....	17
2.5.1.3. Özel Eğitim Danışmanlığı.....	17
2.6. Destek Eğitim Odası.....	17
2.6.1. Destek Eğitim Odası Uygulaması.....	17
2.6.2. Destek Eğitim Odasının Amacı.....	19
2.6.3. Destek Eğitim Odasının Yasal Dayanakları.....	19
2.6.4. Destek Eğitim Odasının Fiziksel Özellikleri.....	22
2.6.5. Destek Eğitim Odasının Türleri.....	24
2.6.6. Destek Eğitim Uygulamasında Dikkat Edilecek Hususlar	25
2.6.7. Destek Eğitim Odasında Çalışacak Öğretmen ve Görevleri.....	27
2.6.8. Destek Eğitim Odası Uygulamalarının Yararları.....	28
2.7. Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirme ve Tanınması.....	30
2.7.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Süreci.....	31
2.8. DEO Hizmetinde Rol ve Sorumlulukları olan Paydaşlar.....	32
2.8.1. Okul Yöneticilerinin DEO'da rol ve sorumlulukları.....	32
2.8.2. Öğretmenlerin DEO'da rol ve sorumlulukları.....	33
2.8.3. Ailelerin DEO'da rol ve sorumlulukları.....	34
2.8.4. Okul Psikolojik Danışmanın DEO'da rol ve sorumlulukları.....	34

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli.....	35
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	35
3.3. Veri Toplama Araçları.....	36
3.3.1. Sosyo-Demografik Bilgi Formu.....	36
3.3.2. Araştırma Soruları.....	36

3.4. Verilerin Toplanması.....	38
3.5. Verilerin Analizi.....	38

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bulgular.....	38
4.2. Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bulgular.....	39
4.3. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular.....	40
4.4. Katılımcıların Alan/Branşına İlişkin Bulgular.....	40
4.5. Katılımcıların Görev Yaptığı Okula İlişkin Bulgular.....	41
4.6. Katılımcıların Hizmet Yılına İlişkin Bulgular.....	43
4.7. Katılımcıların Özel Eğitime Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamalarına İlişkin Bulgular.....	44
4.8. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Bulgular...44	
4.9. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Yetersizlik Türüne İlişkin Bulgular.....	45
4.10. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgular.....	46
4.11. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Verdikleri Öğrenci Sayısına İlişkin Bulgular.....	46
4.12. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Ders Saatlerini Yeterli Bulup Bulmadıklarına İlişkin Bulgular.....	47
4.13. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Çalışma Süresine İlişkin Bulgular.....	48
4.14. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerde Gerekli Yöntem ve Tekniklerde Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulgular.....	48
4.15. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ölçülmesine İlişkin Bulgular.....	49
4.16. Katılımcıların Destek Eğitim Odası Uygulamasının Öğrencinin Gelişimi Açısından Faydalı Olmasına İlişkin Bulgular.....	50
4.17. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Uygulamaya Yönelik Tutumların Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular.....	50
4.18. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerden Olumlu Geri Dönüt Almalarına İlişkin Bulgular.....	51
4.19. Destek Eğitim Odası Uygulaması Hakkındaki Yeterliliğe İlişkin Bulgular.....	51

4.20. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Yeterliliğine İlişkin Bulgular.....	53
4.21. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamak Konusunda İzledikleri Yöntemlere İlişkin Bulgular.....	55
4.22. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimin Destek Eğitim Odası Dışında Genellenebilirliğine İlişkin Bulgular.....	57
4.23. Katılımcıların, Öğretmen ve Velilerin Destek Eğitime İlişkin Tutumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular	58
4.24. Destek Eğitim Odasında Eğitim Verilen Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Diğer Uzman ve Velilerle İşbirliğine İlişkin Bulgular.....	60
4.25. Katılımcıların İdarenin Destek Eğitim Uygulamasına İlişkin Tutumu Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Bulgular.....	62
4.26. Destek Eğitim Odasındaki Fiziksel Olanaklar Ve Materyalin Uygulama İçin Yeterliliğine İlişkin Bulgular.....	63
4.27. Öğrencilerin Devamsızlık Durumunun Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Bulgular.....	65
4.28. Uygulama Sürecinde Yaşanılan Problemlere İlişkin Bulgular.....	66
4.29. Destek Eğitim Odası Uygulamasının Geliştirilebilmesine İlişkin Bulgular.....	69

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	71
5.2. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Yetersizlik Türüne İlişkin Bulguların Tartışılması.....	71
5.3. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Ders Saatlerini Yeterli Bulup Bulmadıklarına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	72
5.4. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Çalışma Süresine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	72
5.5. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerde Gerekli Yöntem ve Tekniklerde Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulguların Tartışılması..	73
5.6. Katılımcıların Destek Eğitim Uygulaması Sürecinde Kullandıkları Öğretim Yöntemlerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	74

5.7. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ölçülmesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	75
5.8. Katılımcıların Destek Eğitim Odası Uygulamasının Öğrencinin Gelişimi Açısından Faydasına Olmasına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	76
5.9. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerden Olumlu Geri Dönüt Almalarına İlişkin Bulguların Tartışılması.....	76
5.10. Destek Eğitim Odası Uygulaması Hakkındaki Yeterliliğe İlişkin Bulguların Tartışılması.....	77
5.11. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Yeterliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	77
5.12. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimin Destek Eğitim Odası Dışında Genellenebilirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	78
5.13. Katılımcıların, Öğretmen ve Velilerin Destek Eğitime İlişkin Tutumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	79
5.14. Destek Eğitim Odasında Eğitim Verilen Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Diğer Uzman ve Velilerle İşbirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	80
5.15. Katılımcıların İdarenin Destek Eğitim Uygulamasına İlişkin Tutumu Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	80
5.16. Destek Eğitim Odasındaki Fiziksel Olanaklar Ve Materyalin Uygulama İçin Yeterliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	81
5.17. Öğrencilerin Devamsızlık Durumunun Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	81
5.18. Uygulama Sürecinde Yaşanılan Problemlere İlişkin Bulguların Tartışılması.....	82
5.19. Destek Eğitim Odası Uygulamasının Geliştirilebilmesine İlişkin Bulguların Tartışılması.....	82

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuç.....	84
6.2. Öneriler.....	88

KISALTMALAR LİSTESİ

BM: Birleşmiş Milletler

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

DEO: Destek Eğitim Odası

BEP: Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı

PDR: Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik

MEGEP: Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi

ÖEHY: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği

RAM: Rehberlik Araştırma Merkezi

ÖGÖ: Özel Gereksinimli Öğrenci

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bulgular

Tablo 2. Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bulgular

Tablo 3. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 4. Katılımcıların Alan/Branşına İlişkin Bulgular

Tablo 5. Katılımcıların Görev Yaptığı Okula İlişkin Bulgular

Tablo 6. Katılımcıların Hizmet Yılına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Katılımcıların Özel Eğitime Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamalarına İlişkin Bulgular

Tablo 8. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Bulgular

Tablo 9. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Yetersizlik Türüne İlişkin Bulgular

Tablo 10. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgular

Tablo 11. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Verdikleri Öğrenci Sayısına İlişkin Bulgular

Tablo 12. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Ders Saatlerini Yeterli Bulup Bulmadıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 13. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Çalışma Süresine İlişkin Bulgular

Tablo 14. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerde Gerekli Yöntem ve Tekniklerde Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 15. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ölçülmesine İlişkin Bulgular

Tablo 16. Katılımcıların Destek Eğitim Odası Uygulamasının Öğrencinin Gelişimi Açısından Faydalı Olmasına İlişkin Bulgular

Tablo 17. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Uygulamaya Yönelik Tutumların Değerlendirmelerine ilişkin Bulgular

Tablo 18. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerden Olumlu Geri Dönüt Almalarına İlişkin Bulgular

Tablo 19. Destek Eğitim Odası Uygulaması Hakkındaki Yeterliliğe İlişkin Bulgular

Tablo 20. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Tablo 21. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamak Konusunda İzledikleri Yöntemlere İlişkin Bulgular

Tablo 22. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimin Destek Eğitim Odası Dışında Genellenebilirliğine İlişkin Bulgular

Tablo 23. Katılımcıların, Öğretmen ve Velilerin Destek Eğitime İlişkin Tutumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Tablo 24. Destek Eğitim Odasında Eğitim Verilen Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Diğer Uzman ve Velilerle İşbirliğine İlişkin Bulgular

Tablo 25. Katılımcıların İdarenin Destek Eğitim Uygulamasına İlişkin Tutumu Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Tablo 26. Destek Eğitim Odasındaki Fiziksel Olanaklar Ve Materyalin Uygulama İçin Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Tablo 27. Öğrencilerin Devamsızlık Durumunun Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Bulgular

Tablo 28. Uygulama Sürecinde Yaşanılan Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 29. Destek Eğitim Odası Uygulamasının Geliştirilebilmesine İlişkin Bulgular

EKLER LİSTESİ

EK 1. Gönüllü Katılım Formu

EK 2. Sosyo-demografik Bilgi Formu

EK 3. Araştırma Soruları

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın gerekçelerini ortaya koyan problem durumu, araştırmanın amaç ve alt amaçları, araştırmanın önemi, varsayım, sınırlılıklar ve tanımlara yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Bireyler genetik faktörler, çevresel faktörler, nörolojik faktörler gibi çeşitli nedenlere bağlı olarak birbirlerinden farklılık göstermektedirler. Bireylerin sahip oldukları zihinsel, bedensel farklılıklar eğitim-öğretim süreçlerini etkilemekte ve genel eğitim hizmetlerinden yararlanmalarını zorlaştırmaktadır. Bu durum bireyselleştirilmiş eğitim programlarının ortaya çıkmasını zorunlu kılmıştır. Hem dünya genelinde hem Türkiye’de özel eğitime ihtiyacı olan bireyler bulunmaktadır (Ataman, 2003 akt. Yönter, 2010). Bu bireyler yetersizliklerinden dolayı toplumsal olarak kendilerinden beklenen rol ve sorumlulukları yerine getirme konusunda bir takım engellerle karşılaşmaktadırlar. Bu bireylerin engellerini mümkün olduğunca aşması eğitimde fırsat eşitliği ilkesi ile sağlanabilir. Fırsat eşitliği ilkesinden yola çıkarak özel gereksinimli bireylerin toplum hayatına kazandırılması amaçlanmaktadır (Avcıoğlu, 2013, s. 13 akt. Çağlar, 2016). Bu bireylerin yaşam boyu eğitimlerinin desteklenmesi, topluma dâhil olma ve üretken bir birey olmaları için imkânların genişletilmesi, ulusal ve uluslararası platformlarda bir politika haline gelmiştir. (Gözün ve Yıkılmış, 2004 akt. Çağlar, 2016).

BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme Kapsamında (2009) engelli kavramı; “*diğer bireylerle eşit koşullar altında topluma tam ve etkin bir şekilde katılımlarının önünde engel teşkil eden uzun süreli fiziksel, zihinsel, düşünsel ya da algısal bozukluğu bulunan kişileri içermektedir.*” Şeklinde açıklanmıştır. Engellilerin, ‘eğitim imkânlarından yoksun bırakılması’, ‘toplum dışına itilmesi’, ‘fiziksel ve sosyal engellerle karşı karşıya bırakılarak tecrit edilmesi’ durumlarına önlem almamak ayrımcılık olarak nitelendirilmiştir. Sözleşme'nin amacı, “*engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını teşvik ve temin etmek ve insanlık onurlarına saygıyı güçlendirmek.*” Şeklinde açıklanmıştır. Birleşmiş Milletler “*Taraf Devletler, bu hakkın fırsat eşitliği temelinde ve ayrımcılık yapılmaksızın sağlanması için eğitim sisteminin bütünleştirici bir şekilde her seviyede engellileri içine almasını ve ömür boyu öğrenim imkanı sağlar.*” Maddesi ile eğitimde erişimin eğitim hakkının temel şartlarından biri olduğunu belirtmiştir.

Ülkemizde özel eğitim programlarının yasal zeminini Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayınlanan “Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği” oluşturmaktadır. Özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin eğitim haklarından yararlanmalarını sağlamak üzere gerekli usul ve esasları düzenlemeyi amaçlayan bu yönetmelik, zihinsel ve bedensel olarak özel gereksinimli ya da özel yetenekli öğrencilerin eğitim ve öğretim süreçlerini düzenlemektedir (Yazarkan, 2020). Yönetmeliğe göre: “*Özel eğitim: Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitimi, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitimi, destek eğitim hizmeti: Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitim ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine, ailelerine, öğretmenlerine ve okuldaki diğer personele uzman personel ve gerekli araç-gereçlerle sunulan danışmanlık hizmetlerini*” ifade etmektedir (MEB, 2018).

Özel gereksinimli öğrenciler için en uygun eğitimin akranlarıyla aynı sınıfta, hiçbir ayrımcılığa uğramadan ve gereksinimleri doğrultusunda destek eğitim hizmetlerinin sunulduğu kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi uygulaması olduğu genel kabul görmektedir (Farrell, 2010; Güven, 2021; Yazıcıoğlu, 2018 akt. Öpengin 2021). Kaynaştırma uygulamaları özel gereksinimli bireylerin eğitim ihtiyaçlarının en nitelikli biçimde karşılanabileceği ve akranlarıyla en çok vakit geçirebileceği ortamlarda eğitim almalarını sağlamak amacıyla gütmektedir (Tohum Otizm Vakfı, 2016 akt. Çağlar, 2016). Kaynaştırma, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin bireysel, sosyal ve akademik anlamda gelişimini destekleyen, mümkün olduğunca özel gereksinimi olmayan akranlarıyla bir beraber ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanabileceği ve ek olarak destek eğitim hizmetlerinin verildiği bir eğitim hizmetidir. Kaynaştırma eğitimi okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretimde tüm yaygın eğitim kurumları tarafında uygulanır. Kaynaştırma eğitiminde genel olarak destek eğitim faaliyetleri; sınıf içi yardım, özel eğitim danışmanlığı ve destek eğitim odası (DEO) uygulaması şeklinde tasnif edilmektedir (Akay vd., 2014: 43-44 akt. Yazarkan, 2020).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde Destek eğitim odası: “*Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli*

öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilmesi için düzenlenmiş ortam” olarak ifade edilmektedir (MEB, 2018). DEO’na devam eden öğrenciler, genel eğitim sınıflarına kayıtlı olmakla beraber, haftada belirli sürelerde okulda farklı bir sınıf ortamında (DEO) bireysel gereksinimleri doğrultusunda planlanmış bireysel veya küçük gruplar ile destek eğitimi almaktadırlar (Cox ve Daniel, 1984; Güven, 2021; Rogers, 2002 akt. Öpengin 2021). Destek Eğitim Odasında normal sınıflarda kaynaştırma uygulaması ile eğitim gören özel gereksinimli öğrencilere ihtiyaçlarına yönelik özel eğitim programları uygulanır. Eğitim kapsamı ve dersler Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) biriminin tavsiyeleri dikkate alınarak Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik (PDR) hizmetleri yürütme komisyonu tarafından eğitim öğretim yılı başında belirlenir. Verilecek eğitimler okulun resmi çalışma saatlerinde ders içinde veya dışında olacak şekilde planlanır. DEO’nda öğrencilere haftalık ders saatinin %40’ı kadar eğitim verilebilir (Karabulut, 2018: 94 akt. Yazarkan, 2020).

Kaynaştırma uygulamasından en yüksek düzeyde verim alabilmek için destek eğitim uygulaması büyük bir önem arz etmektedir. Literatüre baktığımızda DEO uygulamasının iyileştirilmesi, mevcut olan problemlerin açığa çıkarılması bakımından pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmada da İlkokullarda DEO uygulamasında görev alan öğretmenlerin DEO uygulaması hakkındaki görüşleri incelenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

İlkokul kademesinde destek eğitim odalarında görev alan öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüş ve önerileri nelerdir?

1.2.1. Alt Problemler

Öğretmenlere göre DEO uygulamasındaki ders saatleri yeterli midir?

Öğretmenler DEO’da uygulanan yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünüyorlar mı?

Öğretmenler DEO uygulama süresince hangi yöntemleri kullanıyorlar?

Öğretmenlere göre DEO uygulaması öğrencilerin gelişimi açısından faydalı mı?

Destek eğitim alan öğrencilerin akademik başarıları nasıl ölçülüyor?

Öğretmenlere göre destek eğitim alan öğrencilerin uygulamaya yönelik tutumları nasıl?

Öğretmenler DEO’da verdikleri eğitimden olumlu geri dönüt alıyorlar mı?

Öğretmenler DEO uygulaması hakkındaki yeterliliklerini nasıl buluyorlar?

Öğretmenler BEP hakkındaki yeterliliklerini nasıl buluyorlar?

Öğretmenler BEP hazırlama konusunda nasıl bir yöntem izliyorlar?

Öğretmenlere göre DEO uygulamasında verilen eğitimin DEO dışında genellenebilirliği sağlanabiliyor mu?

Destek eğitim odasında görev alan öğretmenler, diğer öğretmenlerin ve velilerin uygulamaya yönelik tutumlarını nasıl değerlendiriyor?

DEO uygulaması süresince diğer paydaşlarla işbirliği nasıl sağlanıyor?

Öğretmenlere göre idarenin DEO uygulamasına yönelik tutumu nasıl?

Öğretmenlere göre destek eğitim odasındaki fiziksel olanaklar ve materyaller uygulama için yeterli mi?

Öğretmenlere göre öğrencilerin devamsızlık durumları DEO uygulama sürecini nasıl etkiliyor?

Öğretmenler DEO uygulaması süresince ne tür problemlerle karşılaşılıyorlar?

Öğretmenlerin DEO uygulamasının geliştirilebilmesi için önerileri neler?

1.3. Araştırmanın Amacı

İlkokul kademesinde destek eğitim odalarında görev alan öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüş ve önerilerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Çalışmanın öğretmen görüşlerinden hareketle Türkiye'deki kaynaştırma eğitimi literatürüne katkı sunacağı düşünülmektedir. Okullarda yürütülen DEO uygulaması hakkında öğretmenlerin; ders saatleri, uygulanan yöntem ve teknikler, ölçme ve değerlendirme, öğretmen yeterlilikleri, BEP hazırlama, paydaşların tutumları ve işbirliği, fiziksel olanaklar, problemler, çözüm önerileri başlıklarına ilişkin görüşlerine yer verilmiştir. DEO uygulamasında fiilen görev yapan öğretmenlerin kendi gözlem ve süreçlerini içeren görüşleri; uygulamayı daha etkili ve yararlı kılmak, araştırmacılara ışık tutmak, karar alıcı mekanizmalara fikir sunmak açısından önem arz etmektedir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2022-2023 eğitim-öğretim döneminde İstanbul ilinde, Esenyurt ilçesinde, ilkokul kademesinde, destek eğitim sınıflarında görev yapan öğretmenler ile sınırlıdır.

1.6. Sayıtlar

Araştırmaya katılan katılımcıların; ölçek sorularına doğru ve içtenlikle cevap verdiği ve evreni temsil ettiği varsayılmıştır.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Özel Eğitim

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine göre (2018) “*Özel eğitim: Bireysel ve gelişim özellikleri ile eğitim yeterlilikleri açısından akranlarından anlamlı düzeyde farklılık gösteren bireylerin eğitim ve sosyal ihtiyaçlarını karşılamak üzere geliştirilmiş eğitim programları ve özel olarak yetiştirilmiş personel ile uygun ortamlarda sürdürülen eğitim*” şeklinde ifade edilmektedir.

Eripek (2004 akt. Yönter, 2010), özel eğitimi, “özel gereksinimi olan bireylerin bağımsız yaşama olasılığını en üst düzeye çıkarmayı hedefleyen, bireysel olarak planlanan, sistematik olarak uygulanan ve dikkatli bir biçimde değerlendirilen öğretim hizmetlerinin bütünü” olarak tanımlamaktadır.

2.1.1. Özel Eğitimin Amaçları

Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitim gereksinimi olan bireylerin; toplumsal rollerini gerçekleştiren ve toplum ile iyi ilişkiler kurabilen, iş birliği yapabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretken ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini destekler. Yine bu bireylerin toplum içinde bağımsız yaşamalarını, kendi kendilerine yetebilmelerini ve kendi ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini hedefler (MEB, 2006 akt, Filik, 2019).

2.1.2. Özel Eğitimin İlkeleri

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2018) Özel Eğitimin ilkeleri Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda açıklanmıştır:

- a) Bireysel farklılıkları, gelişim özellikleri ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak eğitim hizmeti sunulması,
- b) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin ilgi, istek, yeterlilik ve yetenekleri doğrultusunda özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılması,
- c) Özel eğitim hizmetlerine erken dönemde başlanması,

ç) Özel eğitim hizmetlerinin özel eğitim ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanıp yürütülmesi,

d) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin eğitsel performansları doğrultusunda amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde uyarlamalar yapılarak diğer bireylerle birlikte eğitim görmelerine öncelik verilmesi,

e) Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerini sürdürebilmeleri için kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılması,

f) Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler için BEP geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması,

g) Ailelerin, özel eğitim sürecinin her aşamasına aktif katılmalarının sağlanması,

ğ) Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitim ihtiyacı olan bireylere yönelik faaliyette bulunan sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılması,

esastır.

2.2. Kaynaştırma Eğitimi

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2018) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları: *“Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki diğer bireylerle karşılıklı etkileşim içinde bulunmalarını ve eğitim amaçlarını en üst düzeyde gerçekleştirmelerini sağlamak amacıyla bu bireylere destek eğitim hizmetleri de sunularak akranlarıyla birlikte tam zamanlı ya da özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak verilen eğitim” olarak açıklanmıştır.*

Başka bir tanıma göre kaynaştırma, özel gereksinimli öğrencilerin, akademik ve sosyal eğitim programlarının planlanarak, özel gereksinimli olmayan akranları ile birlikte eğitim almak üzere genel eğitim sınıflarına yerleştirilmeleridir (Lewis ve Doorlag, 1999 akt. Gürgür, 2005).

2.2.1. Kaynaştırma Eğitiminin Amaçları

Milli Eğitim Bakanlığının yayınladığı MEGEP (2013) modülünde kaynaştırma eğitiminin amaçları: Özel eğitim gereksinimli çocuğun; kendi durumunu kabullenmesini sağlamak, potansiyelini en üst düzeyde gerçekleştirebilmesini sağlamak, toplumsal yaşama uyumunu güçlendirmek, okulda uyması gereken kuralları öğrenmesini sağlamak, normal gelişim gösteren diğer çocuklarla nasıl iletişim kurabileceğini öğrenmesini sağlamak,

yaşıtlarıyla uyumunu güçlendirmek olarak açıklanmaktadır. Ek olarak kaynaştırma eğitimi, normal gelişim gösteren çocukların özel gereksinimli akranlarına yönelik olumlu bir tutum geliştirmelerini amaçlayarak bu çocuklar arasındaki olumlu etkileşime katkıda bulunur.

Yine kaynaştırma eğitimi, Anne-babaların, diğer çocuklar içinde çocuklarının olumlu yönlerini görmelerine, onların sınırlı yeteneklerini daha gerçekçi olarak değerlendirmelerine ve buna göre tavır takınmalarına yardımcı olmaktadır.

2.2.2. Kaynaştırma Eğitiminin Yararları

Özel gereksinimli bireylerin normal gelişim gösteren öğrencilerle birlikte eğitim görmeleri toplum içinde uyumlu bir şekilde yaşamalarını kolaylaştırmaktadır. Özel gereksinimli çocukların akran grupları tarafından kabul görmesi, güven duygularını geliştirmektedir (Karadeniz, 2002 akt. Demir ve Açar, 2010). Özel gereksinimli çocuklar normal gelişim gösteren akranlarının davranışlarını model alarak kendi davranışlarını biçimlendirmektedir. Buna bağlı olarak da normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte eğitim görmeleri buldukları ortamlarda toplumun beklediği davranışları gösterebilmelerini kolaylaştırmaktadır (Eripek (1986: 27 akt. Demir ve Açar, 2010).

Kaynaştırma eğitimi kaynaştırmadan yararlanan bireyle birlikte bireyin çevresine de büyük yararlar sağlamaktadır. Kaynaştırma tüm öğrencilerin toplumla bütünleşmesini kolaylaştırır. Öğretmenlerin özel gereksinimli bireylerle çalışması mesleki bilgilerini arttırarak becerilerini geliştirmelerine olanak sağlamaktadır. Kaynaştırma eğitimi bu eğitime katkıda bulunan personeller arasındaki ilişkiyi güçlendirmektedir. Aileler, özel gereksinimli çocuklarının normal gelişim gösteren bireylerle birlikte eğitim almasını olumlu görerek motive olmakta ve kendi çocukları için daha fazla çaba göstermektedirler (Kırcaali-İftar, 1998 akt. Filik, 2019).

Kaynaştırma, normal gelişim gösteren bireylerin de, özel gereksinimli akranlarına yönelik önyargılarını kırmakta, onlara daha hoşgörülü ve duyarlı bir biçimde yaklaşmalarına olanak sağlamaktadır. Ek olarak normal gelişim gösteren çocuklar, kaynaştırma eğitimi ile birlikte; paylaşım, işbirliği, dayanışma gibi beceriler edinmektedirler (Demir ve Açar, 2010).

2.2.3. Kaynaştırma Eğitiminin İlkeleri

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin (2018) 22. Maddesinde; Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu doğrultusunda her tür ve kademedeki eğitimlerini kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla sürdürebileceği, yine özel eğitim

ihtiyacı olan bireylerin kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitimlerini akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı veya özel eğitim sınıflarında yarı zamanlı olarak sürdürebileceği, okul öncesi eğitim, ilköğretim ya da mesleki ve teknik eğitim programlarının uygulandığı özel eğitim okullarında kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim verilebileceği, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda BEP geliştirme birimi oluşturulmasının zorunlu olduğu, öğrenci Davranışlarını Değerlendirme Kurulu ile Ödül ve Disiplin Kurulu'nda kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerle ilgili alınacak kararlarda BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapılacağı belirtilmiştir.

MEB Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin (2018) 23. maddesine göre Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim hizmetlerinin sunulmasında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

- a) Öğrenciler, kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin takip ettikleri programlar temel alınarak BEP hazırlanır.
- b) Ortaöğretimi tamamlayan öğrencilere akranlarına verilen diploma düzenlenir.
- c) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için uygun ortam düzenlemeleri yapılır ve destek eğitim odası açılır.
- ç) Tam zamanlı kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulaması yapılan okullarda özel eğitim ihtiyacı olan bireyler gelişim özellikleri de dikkate alınarak sınıflara eşit sayıda ve her bir şubede 2 öğrenciyi geçmeyecek şekilde yerleştirilir. Ancak bu sayı birleştirilmiş sınıf uygulaması yapılan okullarda ihtiyaç doğrultusunda artırılabilir.
- d) Kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim yapılan özel eğitim okullarında sınıf mevcutları 5'i özel eğitim ihtiyacı olan birey olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14; diğer kademelerde 15 öğrenci olacak şekilde oluşturulur.

Sucuoğlu ve Kargın (2016 akt. MEGEP, 2013), başarılı bir kaynaştırma eğitimi için gerekli olan ilkeleri şöyle sıralamıştır:

- Okulda çalışan tüm personel özel gereksinimli bireylere karşı kabul edici ve hoşgörülü bir yaklaşım sergilemelidir.
- Sınıf öğretmeninin tutum ve davranışları kaynaştırma için önemlidir.
- Sınıflar tüm öğrencilerin gereksinimlerini karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.

- Sınıflarda bulunan tüm öğrenciler eğitim, öğrenme ve sosyal faaliyetlere katılabilmelidir.
- Normal gelişim gösteren öğrenciler özel gereksinimli akranları hakkında bilgi sahibi olmalıdır.
- Tüm öğrenci velileriyle işbirliği yapılmalıdır.

2.3. Kaynaştırma Eğitiminin Türleri

Türkiye’de kaynaştırma eğitimi türleri tam zamanlı kaynaştırma, yarı zamanlı kaynaştırma, tersine kaynaştırma ve destek eğitim odasında kaynaştırma şeklinde ayrılmaktadır.

2.3.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır. Özel eğitim gerektiren öğrencilerin, akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kuramlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için; özel eğitim destek hizmetleri (destek eğitim odası), özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanır. Eğitim programı bireyselleştirilerek uygulanır ve gerekli fiziksel düzenlemeler yapılır (Aker, 2014).

2.3.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma

Bu uygulama öğrencilerin bazı derslere normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılmaktadır. Yani kaynaştırma eğitimine dahil olan öğrencilerin sınıf kaydı özel eğitim sınıfında bulunmaktadır. Özel eğitim sınıfları normal okullarda yer almaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler derslerinden bazılarını normal gelişim gösteren akranlarıyla birlikte kaynaştırma sınıflarında işlemekte ya da ders dışı etkinlikler olan sosyal aktivitelerde, teneffüslerde, kendi akranları ile vakit geçirmeleri yoluyla yapılmaktadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 2012 akt. Karaca, 2018).

2.3.3. Destek Eğitim Odasında Kaynaştırma

Özel gereksinimli çocuğun kaydı normal sınıfta olup, çocuğun desteğe ihtiyaç duyduğu alanlarda kaynak odada özel eğitim öğretmeninden yardım aldığı durumdur (Eripek, 2003 akt. Aker, 2014).

2.3.4. Tersine Kaynaştırma

Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde uygulanabilir (MEGEP, 2013)

2.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)

Yönetmelik'te BEP tanımlar bölümünde şu şekilde tanımlanmıştır: “Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin takip ettikleri program esas alınarak gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve performansları doğrultusunda hedeflenen amaçlara ulaşmaya yönelik hazırlanan ve bu bireylere verilecek destek eğitim hizmetlerini de içeren özel eğitim programıdır.” (ÖEHY, 2018, Madde 4). BEP'in içeriğinin neler olduğu da bu yönetmelikte ayrı bir madde de ele alınmıştır. Yasal olarak BEP'in içeriği ise şöyle belirtilmiştir:

- Eğitim planında yer alan yıllık amaçlara ve kısa dönemli amaçlara,
- Sunulacak destek eğitim hizmetinin türüne, süresine ve hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağına,
- Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknikler ile öğretim materyallerine,
- Eğitim ortamına ilişkin düzenlemelere,
- Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile olumlu davranış kazandırmaya yönelik uygulanacak yöntem ve tekniklere,
- Öğrencinin kişisel bilgilerine, yer verilir (ÖEHY, 2018, Madde 20).

2.4.1. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Nedir ?

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, özel eğitim hizmetlerine uygunluğuna karar verilen bireyler için yazılı olarak, öğrencinin zihinsel, duygusal, sosyal dil ve iletişim alanlarında var olan performanslarını dikkate alarak, kazandırılması gereken davranışların neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntem teknikler kullanılacağını ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan programdır. Ayrıca BEP çocuğun mevcut performans seviyesi bilgilerini uzun ve kısa dönemli amaçlarını çocuğun uzun dönemli amaçlarına doğru ilerlemesini belgelemek için kullanılan bir süreçtir. (Kargın, 2007)

2.4.2. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Tarihçesi

Fırsat eşitliği ilkesi eğitimin en temelinde yer almaktadır. Özel eğitime ihtiyaç duyan bireylere sunulan hizmetler eşitlik ilkesinin bir sonucudur. 1960 yıllarında insan hakları hareketleri hız kazanmaya başlamıştır. Bununla birlikte ABD’de 1971 yılında, Pensilvanya Zihinsel Engelli Vatandaşlar Derneği’nin açtığı dava ve sonrasındaki o yıllardaki çeşitli davaların sonucunda 1975 yılında ABD’de çıkarılan tüm engelli çocuklar için eğitim yasası ile birlikte özel gereksinimli bireylere uygun eğitim programlarının sağlamasını zorunlu hale getirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti’nde 1997 yılında kabul edilen 573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yasal bir zorunluluk haline getirilmiştir. (Can, 2015)

2.4.3. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programının Yasal Dayanaklar

Özel eğitime gereksinim duyan bireylerin engellerinden kaynaklanan bir takım sorunların giderilebilmesi için bu çocukların engellerine ve bireysel özelliklerine uygun Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının (BEP) düzenlenmesi gerektirmektedir. Yasal süreçte bakıldığında BEP ile ilgili yapılan ilk çalışma Amerika Birleşik Devletlerinde (ABD) 1975 yılında çıkan Özürlü Bireylerin Eğitimi Yasası’dır. Bu yasa ile bütün engelli çocukların ihtiyaçları belirlenip bu ihtiyaçlara uygun BEP’in hazırlanması öngörülmüştür. Bu yasanın amacı, , yetersizliği olan çocuklara uygun bir biçimde, onların bireysel gereksinimlerini en az kısıtlayıcı ortamda ücretsiz, uygun eğitim vermelerini sağlamaktır (MEB, 2012). Ulusal ve uluslararası bazı önemli değişiklikler ülkemizde engellere yönelik mevzuatın gelişmesine katkı sağlamıştır.

Ülkemizde Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları (BEP), kanun, kanun hükmünde kararname, yönetmelikte tanımlanarak uygulanmasını zorunlu hale getirmiştir. İlk ve en önemlisi 1983 yılında çıkarılan 2916 sayılı “Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu” olmuştur. Kanunda özel eğitime gereksinimi olan çocukların tanımları ve özel eğitim ilkeleri, özel eğitim kurumları ve görevleri, özel gereksinimli çocukların belirlenmesi, yerleştirilmesi, izlenmesi ve çeşitli hükümleri içeren bölümler yer almış ve bu kanun doğrultusunda çeşitli yönetmelikler yayımlanmıştır.(MEB, 2012)

Ancak bu kanunda yer alan maddeler zaman içerisinde yetersiz kalmıştır. Bundan dolayı ortaya çıkan yetersizlikleri gidermek amacıyla Resmi Gazetenin 06.06.1997 tarih 23011 (mükerrer) sayısında yayınlanan 573 Sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname yayımlanmıştır. 573 sayılı KHK Özel eğitim gerektiren bireylerin Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda genel ve mesleki eğitim görme

haklarını kullanabilmelerini sağlamaya yönelik esasları düzenlemektedir. “Mad.4. (f) bendi, Özel eğitim gerektiren bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır” (MEB, 1997a)”. Hükmü ülkemizde BEP geliştirilmesini ve uygulanmasını yasal olarak zorunlu hale getirmiştir. Bu kararname ile 2916 sayılı Özel Eğitime Muhtaç Çocuklar Kanunu yürürlükten kaldırılmıştır. Bu kararname yetersizlikten etkilenmiş çocuklar için fırsat eşitliği ve eşit katılımlarını sağlamada yeni bir anlayış getirmiştir. Normalleştirmeyi ve çocuk merkezli Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarıyla bireylere en az kısıtlayıcı ortamlarda eğitim fırsatları sağlamaktadır. Kararnamenin çeşitli maddelerinde eğitsel performans düzeyinin belirlenmesi, belirlenen eğitsel performans düzeyine göre Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının hazırlanması, ailelerin de sürecin her boyutuna aktif katılımlarının sağlanması gibi ayrıntılara inildiği görülmektedir. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde (2012) Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının hazırlanmasına ilksin hükümler yer almaktadır (İlik, 2015)

2.4.4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Ekibi

Özel eğitim ve kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlarda, özel eğitim gerektiren bireyler için, BEP’in geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla BEP Geliştirme Birimi oluşturulmalıdır. BEP, öğrenci ve öğretim programı hakkında bilgisi olan, kaynaklara ulaşabilen ve öğrenci için gerekli uyarlamaları yapabilen kişilerden oluşan bir ekip tarafından gerçekleştirilir (Clark, 2000; akt Can, 2017).

Türkiye Cumhuriyeti’nde, 2006 tarihli Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 69. maddesinde kaynaştırma uygulaması yapılan okul ya da kurumlarda BEP geliştirme ekibinin oluşturulması zorunlu kılınmıştır. Yine aynı Yönetmeliğin 72., 73., 74., maddelerinde BEP geliştirme biriminin üyeleri, görev ve sorumlulukları belirlenmiştir. Yönetmeliğin 72. Maddesinde BEP geliştirme biriminin üyeleri aşağıdaki gibi tanımlanmıştır.

Bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi, okul/kurum müdürü veya görevlendireceği bir müdür yardımcısının başkanlığında;

- a) Gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen,
- b) Rehber öğretmen,
- c) Eğitim programları hazırlamakla görevlendirilen öğretmen,
- d) Öğrencinin sınıf öğretmeni,

- e) Öğrencinin diğer öğretmenleri,
- f) Öğrencinin velisi,
- g) Öğrenci,
- h) Gerekliğinde görüşlerine başvurmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üye

BEP hazırlama ekibi öğrencinin yerleştirildiği okulun olanaklarına göre oluşturulur. Her ne kadar yasal olarak ekipte yer alması gereken üyeler belirlenmiş 12 olsa da, okulda bu üyelerin bulunmaması durumunda, sınıf öğretmeni ve rehber öğretmen, öğrencinin diğer derslerini okutan alan öğretmenleri ile okul yöneticisini de içerecek şekilde BEP ekibini oluşturmalıdırlar (Kargın, 2013).

Hedeflenen becerilerin öğretilmesi için geliştirilen BEP, ekip üyeleri değiştirmedeği sürece, alınan eğitimsel kararlar bir dönemlik ya da yıllık olarak uygulanır Ekip üyeleri, öğrencilerinin gereksinimlerini belirlemek ve eğitim programını düzenlemek için BEP toplantılarında bir araya gelirler (Clark, 2000; akt. Can, 2015)

2.4.5. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Aşamaları ve Hazırlama Süreci

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programları, bireylerin engelleri olsa bile onların var olan potansiyellerini kullanma ve geliştirme imkânı sağlar. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği (2012) Akçamete ve Kargın, (1991:151) BEP oluşum sürecini aşağıdaki gibi ifade etmektedir:

1. Gönderme,
2. Disiplinler arası değerlendirme,
3. Vaka toplantısı-BEP'in yazılması,
4. Eğitim/öğretim planını yerine getirme,
5. Çocuğun ilerlemesini değerlendirmektir.

BEP Hazırlama Aşamaları:

Bireyselleştirilmiş eğitim programı, kişinin kişisel hedeflerinin olması ve bu hedeflere nasıl ulaşılacağına ortaya konması sürecini içerir. Başka bir ifadeyle, okula devam eden her çocuk için hedef aynı olsa da, tutulan yol ve yolculuğun süresi farklı olacaktır.

Dolayısıyla özel eğitim gereksinimi olan bireyler için bu yolun BEP süreci ile çizilmesi ve değerlendirilmesi gerekir. Özel eğitim kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve

kuramlarda, özel eğitim gerektiren bireyler için, bireyselleştirilmiş eğitim programının geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi amacıyla bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimleri oluşturulur. Bu birimler bulunduğu okulların yanı sıra, yakın çevrelerinde birim kurulamayan kuramlardaki özel eğitim gerektiren bireylere de destek eğitimi vermesi için hizmet alanları özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından belirlenir(M.E.B. 2000).

BEP geliştirmek amacıyla ilgili ekip, her alana ilişkin, öğrencinin mevcut performans düzeyini belirten değerlendirme raporuna sahip olmalıdır. Öğrencinin gereksinimine, bir diğer deyişle neler öğretilene karar vermek, BEP hazırlamanın en önemli basamaklarından biridir.

Bu doğrultuda BEP geliştirme ekibi; Bireyin evde, okulda ve toplum içinde ne yaptığı, ya da nelere gereksinim duyduğunu, su anda neler yapabildiğini, öncelik sırasına konulmuş eğitsel gereksinimlerin gerçekleştirilebilmesi amacıyla en çok bir yıllık uzun dönemli amaçlarını, ne tür bir destek hizmet sağlanacağını, hangi koşullarda ne tür ve nasıl düzenlemeler yapmak gerektiğini yazarak BEP hazırlamış olur (Özaksoy ve Zihni, 2001).

Amaçların belirlenmesinin ardından, öğretim planlarının yapılması ve hangi öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanılacağı izlenmektedir. En son aşama ise değerlendirmenin yapılmasıdır. Değerlendirmede, programda yer verilen amaçlara ulaşıp ulaşılmadığı, programın aksayan yönlerinin düzeltilmesi için neler yapılabileceği belirlenir.

BEP ekibi plan yapma sürecinde aşağıdaki basamakları izlenmelidir;

1) Değerlendirme etkinlikleri için zaman çizelgesi oluşturulmalı, değerlendirmeye kimlerin katılacağı, ne tür bir değerlendirme kullanılacağına, değerlendirmede ne çeşit yöntem ve araçların uygulanacağı belirlenmelidir, değerlendirme sürecinin basamakları tanımlanmalıdır (Konrad,2008; akt. Alan, 2019).

2) BEP'in amacına ulaşp ulaşmadığını belirlemek için her öğrenci ayrıntılı olarak değerlendirme sürecine alınır. Ayrıntılı değerlendirme sonucunda belirlenen performans düzeyi ve eğitsel gereksinimleri doğrultusunda yılda bir kez BEP hazırlanarak BEP ekibi yıl içerisinde değerlendirme yapar (Tekin İftar ve diğerleri, 2005). BEP ekibi üyeleri değerlendirme raporlarını alarak BEP'te yer alan amaçlar doğrultusunda çocukta ilerleme olup olmadığı değerlendirirler. Eğer ilerleme olduysa BEP'in sonraki amaçları belirlenir. İlerleme olmadıysa ilerlememenin nedenleri araştırılır. Bu nedenler öğrenciden, öğretimden, ortamdaki kaynaklanan, destek hizmetleri ile ilgili nedenler, BEP ekibi ile ilgili nedenler, eğitim personeli

ile ilgili nedenler, değerlendirme ekibi ile ilgili nedenler ve yerleştirme kararı ile ilgilindenler olabilir (MEB, 2004).

Uzun ve Kısa Dönemli Amaçlar :

Bir akademik dönem ya da yılın sonunda kazandırılması hedeflenen uzun dönemli amaçlar belirlenirken öğrencinin kazanmaya en çok ihtiyacı olan davranışlara öncelik verilmelidir (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Ayrıca amaçları yazarken zorluk düzeyi, öğrencinin yaşı, gelişim özellikleri, o davranışı öğrenmeye hazır oluşu ve tercihleri dikkate alınmalıdır (Tekin, 1996).

Kısa dönemli amaçlar ise, bireyin var olan performans düzeyi ile uzun dönemli amaçlar arasındaki ölçülebilir alt basamaklardır (Sucuoğlu ve Kargın, 2006). Kısa dönemli amaçlar yazılırken birey, davranış, zaman, koşul ve ölçüt öğelerine yer verilmelidir. Uzun dönemli amaçlarda olduğu gibi kısa dönemli amaçlar da ölçülebilir ve gözlenebilir olmalı, öğrenciden ne beklediği açık olarak ifade etmelidir. Açık bir biçimde oluşturulan amaçların her birinin sonraki amaca geçme ölçütü belirlenmelidir. Kısa dönemli hedeflere ulaşmak için gerekli olan zamanı belirlerken, öğrencinin performansına, geçmişteki başarı düzeyine, yaşadığı çevrenin ve ailenin özelliklerine, öğrencinin özel eğitim desteği alıp almadığına ve eğitim gördüğü sınıfın özelliklerine göre belirlenmelidir. Öğrencinin BEP“ ini hazırlayan BEP ekibi, yaptıkları değerlendirme sonucunda uzun-kısa dönemli amaçlarda ve öğretim programında beklenen ilerlemeyi göremediklerinde ya da öğrencinin ihtiyaçları değiştiğinde gerekli düzenleme ve değişiklikleri yapmalıdır(Clark, 2000; akt İlik, 2015)

2.5. Destek Eğitim Hizmetleri

Özel gereksinime sahip olan çocuğun özel eğitimden faydalanması için gerekli olan ulaştırma ve bu gibi gelişimsel engelleri destekleyici hizmetleri kapsamaktadır. Bu hizmetler akademik amaçları gerçekleştirmek için çeşitli danışmanlık türlerini (konuşma, fizik tedavi, işitme, eğitsel, psikolojik veya mesleki, derslerin öğrenilmesiyle ilgili), günlük yaşam etkinliklerini, ayrıca ulaşımı ve rehberliği kapsayabilmelidir(İlik, 2015).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğın (2012) 23. Maddesinde öğrencilerin destek hizmetleri almaları için gerekli düzenlemelerin yapılması için koşulların düzenlenmesinden ayrıca verilen eğitim hizmetlerinin başarılı bir şekilde yürütülebilmesi için gerekli özel araç-gereç, eğitim materyallerinin sağlanması ve destek eğitim odalarının açılması gerekliliği özellikle belirtilmektedir. Öğretmen ve öğrenci için sağlanacak olan destek hizmetin türü,

sıklığı, nerede, ne kadar süreyle ve kimler tarafından sağlanacağına ilişkin bilgiler BEP’te yer almalıdır (Ersoy ve Avcı, 2001; Özyürek, 2004). Özel eğitim destek hizmetleri; destek eğitim odası/kaynak oda, sınıf içi yardım ve özel eğitim danışmanlığıdır.

2.5.1. Okul İçinde Verilen Destek Eğitim Hizmetleri

2.5.1.1. Destek Eğitim Odası

Destek eğitim odası, özel gereksinimli bireyin, genel eğitim sınıfından ayrılarak, özel eğitim öğretmeni tarafından özel gereksinimli bireyleri, bireysel ya da küçük grup halinde, eğitiminin yerleştirildiği, eksik olduğu gelişim yönlerinde destek vermeyi amaçlayan yerdir (Kırcaali- iftar, 1998)

2.5.1.2. Sınıf- İçi Yardım

Kaynaştırma uygulamasında genel eğitim sınıflarındaki özel gereksinimli öğrencinin sınıf içinden ayrılmadan özel eğitim öğretmeni ya da yardımcı öğretmen tarafından destek eğitim hizmeti sağlanmasıdır (Kırcaali-iftar, 1998). Sınıf- içi yardımı iki şekilde tanımlamaktadır.

- Özel eğitim öğretmeni ile sınıf- içi yardım
- Yardımcı öğretmen ile sınıf- içi yardım.

2.5.1.3. Özel Eğitim Danışmanlığı

Özel eğitim danışmanlığı dolaylı bir hizmet biçimidir, üç temel ögeden oluşur. Bu ögeler: danışman, danışan ve hakkında danışılındır. Kaynaştırma uygulamaları özel gereksinimi olmayan bireylerle, özel gereksinimi olan bireylerin destek hizmetler olarak eğitim alması olarak düşüldüğünde, kaynaştırma ortamındaki özel gereksinimli bireylerin eğitimlerinin başarısı kaynaştırmanın başarıyla yakından ilgidir (Can, 2015).

2.6. Destek Eğitim Odası

2.6.1. Destek Eğitim Odası Uygulaması

Destek eğitim odası; özel gereksinime sahip öğrencinin kaynaştırma ortamına başarıyla katılmasını sağlamak amacıyla, genel eğitim sınıfının dışında akademik, sosyal ve davranış gelişimini destekleyici uyarlanmış öğretim planları ve materyaller hazırlanarak öğretim stratejilerinin uygulandığı bir destek özel eğitim hizmetidir (Glomb ve Morgan, 1991; Rieth ve Ocala, 1984;Stinson ve Kluwin,2003). Destek eğitim odası, temel eğitim ve ortaöğretimde

öğrenim gören özel gereksinimli öğrenciler için en sık kullanılan eğitim ortamlarından biri olarak kabul edilmektedir (Friend ve McNutt, 1984)

Uluslararası alan yazında kaynak oda (resource room) olarak adlandırılan çalışma, ÖEHY (2009)'nde destek eğitim odası olarak kullanılmaktadır. Bu sebeple bu araştırmada “kaynak oda” yerine “destek eğitim odası” terimi kullanılmıştır

Destek Eğitim Odası, okul ve kurumlarda, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamaları kapsamında yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta eğitimlerine devam eden özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin sunulan eğitim hizmetlerinden en üst düzeyde yararlanmaları amacıyla özel araç gereçler ile eğitim materyalleri sağlanarak oluşturulmuş eğitim ortamlarıdır (MEB, Destek Eğitim Odası Kılavuz). Destek eğitim odasının tanımlarına bakıldığında benzer tanımların yapıldığı görülmektedir. Salend'e (1998) göre destek eğitim odası eğitimi, genel eğitim sınıfına yerleştirilmiş özel gereksinime sahip öğrenciye farklı bir odada özel yetiştirilmiş bir özel eğitim öğretmeni tarafından özel araç gereçlerle destek hizmeti sunulmasıdır.

Destek eğitim odası eğitimi, özel gereksinime sahip öğrencinin kaydının akranları ile birlikte eğitim aldığı genel eğitim sınıfında olduğu, ancak desteğe gereksinim duyduğu derslerde destek eğitim odasında özel eğitim öğretmeninden destek aldığı öğretim uygulamasıdır (Batu ve Kırcaali-İftar, 2010). Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde destek eğitim odası, tam zamanlı kaynaştırma ya da bütünleştirme yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler ile özel yetenekli öğrencilere ihtiyaç duydukları alanlarda destek eğitim hizmetleri verilebilmesi için düzenlenmiş ortam olarak tanımlanmaktadır (MEB, 2020).

Destek Eğitim Odası uygulamalarının etkili olabilmesi için öncelikle, hizmeti alacak öğrencinin var olan düzeyi ölçülerek bireysel gereksinimleri belirlenmeli ve bu gereksinimleri karşılayacak en az kısıtlayıcı programlar seçilmelidir. Sonrasında kısa ve uzun süreli kazandırılacak öğretim amaçları belirlenmeli ve bu amaçların başarılı olması için farklı öğretim stratejileri planlanıp uygulanmalıdır. Uygulamalar sistematik olarak değerlendirilmeli, değerlendirme sonuçlarına göre yeni uyarlamalar gerçekleştirilmelidir (Black ve Morris, 1974; Gelzheiser ve Meyers, 1991; McNamara, 1986; Speece ve Mandell, 1980).

Etkili destek hizmetlerin, kaynaştırma/bütünleştirme yoluyla eğitim uygulamalarının başarısında ve bireyselleştirilmiş eğitim planının başarılı bir biçimde uygulanmasında katkısı büyüktür (Burns, 2003; Turnbull, Turnbull, Wehmeyer ve Shogren, 2013).

DEO'nun esnek ve etkili olarak çalışma programının yapılması sayesinde daha fazla sayıda öğrenciye hizmet edilebilmektedir (Heward, 2013).

Bu hizmet alma süresi alan yazında farklı şekillerde bildirmektedir. Desphande (2013), hafta en az üç saat DEO'ya gitme zorunluluğundan bahsederken; Lott, Hudak ve Scheetz (1975), okuldaki zamanın %50'sinin DEO'da geçirmesi gerektiğini ifade etmektedir. Farklı araştırmacılar ÖGÖ'nün okul zamanının %21 ile %60'ını DEO'da geçirdiğini bildirmektedirler (Hoppey ve McLecsey, 2013; Spaulding, Lerner ve Gadow, 2016)

Normal sınıfta eğitim görmekte olan özel gereksinimi olan öğrenciler, önemli derecede eksiklik gösterdikleri derslerde ya da ek çalışmaya gereksinim duydukları alanlarda normal sınıftan çıkartılarak kaynak odaya alınır (Kırcaali-İftar ve Batu, 2006). Kaynak odada uzman ya da öğretmenden bireysel olarak düzeltici eğitim alır. Kaynak oda öğretmenin ya da uzmanın öğretici ve danışmanlık görevlerini birlikte üstlenmesi gerekir (Özyürek, 1983).

Bu hizmet türü normal sınıfa yerleştirilmiş ancak, yalnızca kaynak oda desteği ile başarılı olabilecek bireyler için geliştirilmiş bir sistemdir (Kırcaali-İftar ve Batu, 2006). Bu uygulamanın özel gereksinimli öğrencilere genel eğitim sınıfının dışında bireyselleştirilmiş eğitimin en uygun verilebileceği düzenleme olduğuna inanılmaktadır (Hewitt, 1999; Kochhar, West ve Taymans, 2000; Walther-Thomas ve diğer, 2000; akt. Gürgür, 2005).

2.6.2. Destek Eğitim Odasının Amacı

Glomb ve Morgan (1991)'e göre destek eğitim odasının amaçları şu şekilde açıklanabilir. Kaynaştırma uygulamasındaki öğrenciye dil becerilerinde ve akademik yönde destek vererek, davranışsal ve sosyal problemlerini önleyerek genel sınıf ortamına başarıyla katılmasını sağlamaktır.

Haris ve Schut (1986)'a göre kaynak odanın amacı, öğrencilerin normal sınıflara başarılı bir şekilde katılmasını engelleyen sosyal, akademik ve davranışsal sorunlarını ortadan kaldırmaktır. Başka bir ifade ile destek eğitim odasının amacı, kaynaştırma öğrencisinin gereksinim duyduğu alanlarda onu destekleyerek öğrencinin dersle ilgili başarı seviyesini en üst düzeye çıkarmayı sağlamaktır (Semiz 2018).

2.6.3. Destek Eğitim Odasının Yasal Dayanakları

Destek Eğitim Odasının özellikleri ve tarihsel gelişimine bakıldığında geleneksel DEO hizmetinin temellerinin dört maddeye dayanarak ortaya çıkmaktadır. Bunlar;

(a) belirlenmiş zaman diliminde genel eğitim sınıfı dışında derslerin yapılması (Desphande, 2013; Poon - McBrayer, 2016; Saxon, 2007)

(b) öğretimin bireysel olarak ya da küçük grup halinde sürdürülmesi,

(c) bireyselleştirilmiş programla yoğun bir şekilde öğretimlerin yapılması (Hammill ve Wiederholt, 1972, ; Saxon, 2007)

(d) özel eğitim öğretmenin görev yapmasıdır (American Academy of Special Education Professionals, 2006, s. 4-6; Saxon, 2007, s. 6).

Günümüze doğru gelindiğinde ise Blosser ve Neicdecker (2002) alan yazında yer alan DEO temellerinden farklı dayanakları olduğunu belirtmişlerdir. Bunlar; izleme, dersten alma (pull-out), iş birliği/danışmanlık, özel sınıf (self-contained)'tır. Aşağıda sırasıyla bu maddeler açıklanmıştır(Güven, 2019).

İzleme, özel gereksinimli öğrencinin öğretimsel sürecinin takip edilmesi olarak açıklanabilir. İzleme sürecinde, öğrencinin gözlenmesi sonucu destek eğitime gereksinimi olup olmadığına karar verilir. DEO hizmetinde görevlendirilen öğretmen, izleme sürecinde aile ve sınıf öğretmeni başta olmak üzere okuldaki tüm personelle özel gereksinimli öğrenci için iş birliği yapmakta hatta genel eğitim öğretmenlerine danışmanlık hizmeti sunmaktadır (American Academy of Special Education Professionals, 2006,).

Kısaca, gereksinimli öğrencilerin, DEO ya yerleştirmeden önce başlayarak tüm sürecin takibini ele alır. Dersten alma (pull-out), özel gereksinimli öğrencinin DEO dan yararlanması adına genel eğitim sınıfından ders saatinde alınması uygulamasıdır (Bishop, 2016, s. 5; Deshpande, 2016, s. 86; Mukhopadhyay ve Musengi, 2012, s. 21).

Özel gereksinimli öğrenci, okulda olduğu saatte genel eğitim sınıfından alınarak DEO da destek eğitimini sürdürmektedir (Coates, 1989, Lemmons, 2015).

DEO da destek eğitim vermek adına dersten alınan özel gereksinimli öğrenci için ayrı bir ders programı hazırlanarak belirlenen ders saati süresince bu program uygulanmaktadır. Bu destek eğitimin ders saatlerinin ne kadar olacağı DEO hizmeti başlığında detaylandırılmıştır. İş birliği/danışmanlık, DEO da özel eğitim öğretmeni DEO öğretmeni olarak görev yapmaktadır. Öğretmen danışmanlık ve iş birliği yapan, DEO programını yöneten kişidir. DEO hizmetinde görev alan öğretmenler, profesyonel bir şekilde genel eğitim öğretmeniyle iletişim kurmakta özel gereksinimli öğrencinin eğitim sürecini izlemektedirler. Bu süreçte öğretmen, genel eğitim öğretmeniyle iş birliği yaparak özel gereksinimli öğrencinin eğitim sürecini kolaylaştırmakta

ek olarak özel gereksinimli öğrenci için sorumlulukları birlikte paylaşmaktadır (Friend, 1981). Özel sınıf (self-contained),

Belirtilen bu özel sınıf ortamı yapılandırılmış ve kontrol edilebilen bir ortamı ifade etmektedir. DEO nun özel sınıf özelliği, özel gereksinimli öğrencilere gereksinimlerine göre yoğun olarak bireyselleştirilmiş müdahalelerde bulunma fırsatı sunmaktadır. Bu müdahalelerde hedef, öğrencinin belirlenmiş gelişim alanlarında ilerlemeler kaydetmek ve sosyalleşmesini sağlamaktır(Whitted, 2004).

Alan yazın özel eğitim sınıfının bu yapılandırılmış ortamı sayesinde özel gereksinimli öğrencinin ortaya çıkabilecek davranış problemlerinin engellendiğini ve ortadan kaldırdığını ifade etmektedir (Maggin vd, 2011). Kısacası özel sınıf uygulamasının, genel eğitim ve DEO arasında başarı geliştiren bir unsur olduğu belirtilmektedir (Smith, 2005).

30.05.1997 tarihli KHK/573 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 14. maddesinde kaynaştırma ile birlikte sürdürülmesi gereken “özel eğitim desteği” ile ilgili şu kararlar bulunmaktadır: “Özel eğitim gerektiren bireylere, her tür ve kademedeki eğitim ortamlarında devam ettiği eğitim programlarının amaçlarını gerçekleştirmek üzere özel eğitim desteği verilir. Bu amaçla bireysel ve grupta eğitim imkânları sağlanır”.

ÖEHY'nin 16. maddesinde ilgili şu hususlara değinilir.

a) Uygulama, ders saatleri içerisinde okul yönetimince belirlenen uygun bir ortamda yapılır.

b) Bu eğitimi alacak öğrencilerin tespiti ile öğrencilerin alacağı haftalık ders saati ve yürütülecek eğitim faaliyetlerine ilişkin planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde BEP geliştirme birimince yapılır.

c) Öğrenciler bu uygulamanın dışında kalan sürelerde BEP geliştirme biriminin planlaması doğrultusunda eğitimlerine sınıflarında devam edebilirler. Bu kapsamda grup eğitimine katılmayan öğrenciler için devam zorunluluğu aranmaz ve e-Okul Sisteminde devam zorunluluğu aranmamasına yönelik işlem yapılır.

ç) Grup eğitimine hazırlık uygulamalarını özel eğitim öğretmenleri yürütür.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, destek eğitim odalarına yönelik çalışmaların ağırlıklı olarak öğretmen, okul yönetimi ve veli görüşlerine yönelik olduğu görülmektedir.

Bunun yanında destek eğitim odalarının öğrencilerin akademik ve gelişim alanlarına yönelik etkilerine yönelik araştırmalar söz konusudur(Pesen, 2019).

2.6.4. Destek Eğitim Odasının Fiziksel Özellikleri

Destek eğitim odası, fiziksel olarak, öğrencilerin özel eğitim hizmetleri almak için eğitim günlerinin bir bölümünü geçirmek için geldikleri bir sınıftır. Ancak, fiziksel bir alandan daha fazlasıdır.

Özel gereksinimli bir öğrencinin destek eğitim odasında eğitim alması, öğrenciye genel eğitim sınıfında önemli ölçüde zaman kazandırır. Birçok devlet, destek eğitim odasında harcanacak zaman için bir kılavuza sahiptir. Ancak önemli olan nokta belirtilen zaman değil, bu yerleşimin özel eğitim sınıflarından önemli ölçüde farklı olduğu düşüncesidir (McNamara, 1989)

Milli Eğitim Bakanlığı'nın(2008) Kaynaştırma uygulamalarıyla ilgili yayınlamış olduğu genelgede destek eğitim odası düzenlenirken aşağıda yer alan hususlara dikkat edilmesi gerektiği belirtilmektedir(Aydın, 2015)

1. Oda öğrencinin güvenli ve rahatça hareket edebileceği şekilde düzenlemelidir.
2. Isı, havalandırma, ışık düzeni, ses yalıtımı ve ortam düzenlemesi konularında etkili bir eğitim ortamı oluşturulması açısından dikkat edilmelidir.
3. Destek eğitim odası lavabo vb. gürültünün yoğun olduğu mekânlardan uzak olmalıdır.
4. Odada birebir eğitim için ayrılan kısmın 2x2 metrekarelik bir alandan az olmamasına dikkat edilmelidir. Ancak ortopedik yetersizliği olan öğrenciler için masa ve öğrencinin oturacağı sıra alanı daha geniş tutulmalıdır.
5. Oda içinde yer alan tahtanın, masa gibi malzemeler yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat edilmelidir.
6. Odada kullanılacak eğitim araç ve gereçleri öğrencinin yaşına performansına ve yetersizliğin türüne göre çeşitlendirilmelidir. Örnek: dil kartları, üzerinde harflerin bulunduğu kartlar, hikâye anlatan resimli kartlar, üç boyutlu görsel malzemeler, hikâye kitapları, sesli hikâye kitapları, eğitim yazılımları... vb.
7. Öğrencilerin akademik becerilerini geliştirmeye yönelik öğrencinin özelliklerine uygun çalışma kâğıtları vb. hazırlanmalıdır(MEB, 2008).

Kaynak odanın nerde olması gerektiğine karar verilirken, binanın ve normal sınıfların yerleşim yerleri göz önünde bulundurulmalıdır. Destek eğitim alan öğrencilerin normal sınıflarına yakın olması gerekmektedir. Bu yakınlık öğrenci, öğretmen için büyük kolaylık sağlayıp iletişimin daha kuvvetli olmasını da sağlar. Destek eğitim odası bir okulun önemli bölümlerindedir. Bu sebeple konum ve fiziksel açıdan göz ardı edilmemelidir. Fiziksel olarak oda küçük olsa bile işlevsel olarak öğrencilerin bütün ihtiyaçlarını karşılayacak nitelikte olmalıdır (Kış, 2013).

Destek eğitim odası okulun ayrılmaz bir parçasıdır bu nedenle konumu belirlenirken kesinlikle dikkate alınması gereken bir bölümdür. Bir kaynak odası isteğe bağlı bir büyüklükte olmalıdır. Belki oda küçük olabilir ancak en azından bireysel ders ve grup dersleri yapmak için ve sınıf ihtiyaçlarını karşılayan malzemeleri rahatça yerleştirilebilir bir büyüklükte olmalıdır. Oda küçük olduğunda öğrenciler birbirleriyle daha sık iletişim kurmaları sonucunda dikkatlerinin dağılmasına ve öğretmenin daha fazla sıklıkla müdahale etmesine neden olacaktır(Aydın, 2015).

Destek eğitim sınıfı ideal olarak genel sınıf ölçülerinde, okulun içinde ve sınıf içindeki fiziksel düzenlemelerin öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun yapıldığı, en fazla beş öğrenciyi, bir öğretmeni, gerekli sayıda masa, sandalye, yazı tahtası türündeki araçlar ile sınıf kitaplığını, ders materyalleri ve araç-gereçleri rahatlıkla alabilecek ölçülerde olmalıdır (Black ve Morris, 1974). Kaynak odasının fiziksel düzenlenmesinin öğrencinin akademik başarısı ve sosyal davranışları üzerinde etkisi olacaktır.

Odanın büyüklüğü, konumu ve odanın görünümü destek eğitim odası programının uygulanmasında önemli bir yer teşkil etmektedir. Fiziksel düzenlemeye dikkat edilmesi öğrencinin akademik ve soyla yönden ilerlemesini kolaylaştırabilir (McNamara, 1989).

Her okulun fiziksel durumu birbirinden farklıdır. Buna bağlı olarak sınıflar değişebilmektedir. Fakat her sınıfın iyi bir havalandırmasının, yeterli düzeyde ışık ve ısı düzeneğinin olması şarttır. Bununla birlikte sınıfta çeşitli alanlar (oyun alanı, matematik alanı, bilgisayar alanı vb.) oluşturulmalıdır. Bu alanlar öğrencileri rahatsız etmemeli ve dikkatlerini dağıtmamalıdır (Deshpande, 2013).

Araç gereçlerin ve gerekli malzemelerin kolay bulunması ve öğrencinin dikkatinin dağılmaması için saklama kapları kullanılarak ve bu kapların üzerine etiketler konarak kutular raflara yerleştirilebilir(Deshpande, 2013).

Destek eğitim odası neşeli ve ihtiyaçları karşılayan araç –gereçlere ve düzenli bir görünüme sahip olmalıdır. Bazı okullar destek eğitim odası ihtiyaçlarını karşılayacak mali duruma sahiptir. Öğretmenler destek eğitim odasının özel bir yer olduğunu öğrencilere hissettirmek için bazı özel süslemelerde bulunabilir. Destek eğitim odası 52 hakkında coşkulu açıklamalar yaparak öğrencilerin bu odaya karşı olumlu tutum sergilemelerini sağlayabilir (Almusa, 1999).

2.6.5. Destek Eğitim Odasının Türleri

Destek eğitim odasının birçok türü vardır. Ancak yetersizlik gösteren öğrencilere yönelik özel eğitim hizmetleri verilen destek eğitim programlarının uygulandığı destek eğitim odasının üç tipi vardır(Aydın, 2015)

- 1) Belirli bir sınıflamaya ait öğrencilerin yerleştirildiği destek eğitim odası
- 2) Ortak ihtiyaçlara göre tasarlanmış destek eğitim odası
- 3) Herhangi bir sınıflama dikkate alınmadan tasarlanmış destek eğitim odası (McNamara, 1989).

Bender (2013)' e göre okulda bulunan öğrencinin yetersizlik türüne, okulun mali durumuna göre destek eğitim odalarının birçok türü vardır (Semiz, 2018).

Birinci tür destek eğitim odası: Belirli bir yetersizliğe sahip öğrencilere göre düzenlenmiş destek eğitim odalarıdır (Bender, 2008; McNamara, 1989).

İkinci tür destek eğitim odası: Akademik düzeyleri birbirine yakın olan öğrenciler için düzenlenmiş destek eğitim odalarıdır. En çok tercih edilen destek eğitim odası türüdür (Bender, 2008).

Üçüncü tür destek eğitim odası: Hiçbir sınırlama getirilmeksizin tüm bireylerin kullanabileceği şekilde hazırlanmış odalardır (Bender, 2008).

Dördüncü tür destek eğitim odası: Beceri odaklı destek eğitim odasıdır. Örneğin sadece matematik, sadece okuma yazma ya da sadece dil konuşma alanında hazırlanmış odalardır (Bender, 2008).

2.6.6. Destek Eğitim Uygulamasında Dikkat Edilecek Hususlar

Destek eğitim odasında verilecek olan eğitimle ilgili dikkat edilmesi gereken hususlar noktasında Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 28. Maddesinde yer alan aşağıdaki ilkeler göz önünde bulundurulmalıdır(Sezer, 2019).

Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda rehberlik ve danışma hizmetleri yürütme komisyonunca belirlenir. Her öğrencinin ihtiyacı doğrultusunda ve azami ölçüde bu eğitimden yararlanması sağlanır(Semiz, 2018).

Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanır.

Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Ancak, gerektiğinde eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.

Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.

Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.

Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır. Destek eğitim alan öğrenciyi, destek eğitim odasında eğitim veren öğretmen tekrar değerlendirmeye almalıdır. Yaptığı değerlendirme sonucunda sınıf öğretmeni ve veli ile 20 görüşerek öğrenciye en uygun program ve metotlar seçilmelidir. Bu bağlamda öğrenciye uygun bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlanıp öğrenci ile bir yıl içerisinde çalışılacak kazanımlar belirlenmelidir. Belirlenen bu kazanımların öğrenciye hem akademik, hem sosyal hem de davranış sorunları açısından fayda sağlamasına yönelik olmasına dikkat edilmelidir (Semiz, 2018).

Destek eğitim öğretmenleri öğrencilerin ihtiyaçlarını doğru şekilde belirlenmeli ve öğrencinin en iyi şekilde öğrenmesini sağlamak için farklı yöntem ve teknikler kullanılmalı. Öğretim esnasında kullanacağı araç gereç çeşitliliğini artırmaya özen göstermeli gerekirse okul idaresinden, okul aile birliğinden ve velilerden gerekli desteği almak için girişimlerde bulunulmalıdır. Destek eğitim odası öğretmenlerinin destek eğitim odasına katılan öğrenciler için BEP' nin hazırlanmasında ve BEP' nin aktif üyesi olan okul idaresi, rehber öğretmen,

normal sınıf öğretmeni, branş öğretmenleri ve veli arasındaki iletişimin oluşturulmasında kritik öneme sahiptir. Destek eğitim odasındaki eğitim ile sınıfta yapılan eğitimin tutarlı olabilmesi ve destek eğitim odası uygulamasının amacına ulaşabilmesi için sınıf öğretmeni ile destek eğitim odası öğretmeninin yakın iletişim ve işbirliği içinde olması gerekir (MEB, 2009)

Öğrenme ve öğretme sürecinde uygun strateji, yöntem, araç-gereç ve materyaller seçilmelidir. Programın amacına uygun olarak yürütülebilmesi için öğrenme ve öğretme sürecinin etkili olarak kullanılması gerekmektedir. Öğrenme ve öğretme süreci planlanırken bireyin performans düzeyi, özellikleri ile öğrenme şekilleri dikkate alınmalıdır. Destek eğitim için kullanılan sürenin sonunda belirlenen hedefe ulaşılabilmesi için zaman kullanımı en doğru şekilde planlanmalıdır. Programda yer alan etkinliklerin, somuttan soyuta, kolaydan zora doğru aşamalı olarak hazırlanmasına ve uygulanmasına dikkat edilmelidir. Öğretim planlanırken öğretilecek davranışın türü, dikkati sağlayıcı ipuçları, araç-gereçler, ortam, öğretim düzenlemeleri (bire-bir ya da grup öğretim düzenlemesi), ipuçları, davranış sonrasında sunulacak uyaranlar belirlenmeli, kayıt sistemi belirlenmeli ve tüm bunlara ek olarak planda öğrenmenin aşamalarına yer verilmelidir (Zihin Engelliler Destek Eğitim Programı, 2008).

Eğitimin her alanında ölçme ve değerlendirme olmak zorundadır. Aksi takdirde eğitim sonucunda yeterli bilgi ve becerinin kazandırılıp kazandırılmadığı ya da ne kadar kazandırıldığı, uygulanan eğitim programının başarıya ulaşp ulaşmadığı belirlenemez. Özel eğitime gereksinimi olan birey için ölçme ve değerlendirme; programın öncesinde, öğretim anında ve öğretim sonrasında sürekli olarak kullanılır (Zihin Engelliler Destek Eğitim Programı 2008). Destek eğitim odasında yapılan eğitiminin başarıya ulaşabilmesi için normal sınıf öğretmeni ile destek eğitim odası öğretmenin arasında işbirliği olmalıdır. Bu süreçte destek eğitim odası öğretmenin, öğrenci ile ilgili fikirlerini, deneyimlerini ve kullandığı materyalleri normal sınıf öğretmeniyle paylaşması ve kaynaştırma öğrencisinin başarısını nasıl arttırabileceği konusunda sınıf öğretmenine önerilerde bulunması gerekmektedir. Bunların sağlanamadığı durumlarda, normal sınıftaki eğitimle destek eğitim odasındaki eğitim arasında tutarsızlıklar olabilmektedir. Ayrıca, destek eğitim odasında öğretmenle daha yakın çalışma fırsatı bulan öğrenci, normal sınıfta da benzer yakınlığı beklemeye başlayabilmektedir. Bu da kaynaştırma öğrencisinin normal sınıfta zorlanmasına yol açabilmektedir (Kırcaali- İftar, 1998).

2.6.7. Destek Eğitim Odasında Çalışacak Öğretmen ve Görevleri

Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin ihtiyaçlarına göre gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmenler, sınıf öğretmenleri ve alan öğretmenleri görevlendirilir” (MEB, 2012, <http://orgm.meb.gov.tr>, 12.12.2012’de erişildi). (Akt, KIŞ, 2013)

Bu görevlendirilecek öğretmenlerin;

1. Engelli öğrencinin öğretim etkinliklerine katılımını düzenleyebilme,
2. Engelli öğrencinin ve akranlarının öğretim etkinliklerine katılımını engelleyen problem davranışları yönetebilme,
3. Engelli öğrencilere iletişim ve sosyal beceriler kazandırarak öğrencinin sosyal kabulünü sağlayabilme,
4. Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı hazırlayabilme ve Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı ile öğrenci değerlendirme yöntemlerini uygulayabilme,
5. Engelli öğrenciyle ilgili eğitim öğretim sürecinde yapılacak uyarlamalar ile mevzuat konusunda sınıf öğretmenini, alan öğretmenini, okul yöneticilerini bilgilendirme ve diğer BEP birim üyeleriyle işbirliği yapabilme (Hocutt, Anne, M, 1996 ve MEB, 2008, <http://otgm.meb.gov.tr>. 2.12.2012’de erişildi) yeterliliklerine sahip olmalıdır.(akt KIŞ, 2013)

Destek eğitim odasında genellikle gezici öğretmen, belirlenen zamanlarda 30 ile 60 dakika arasında öğrenciyi sınıftan çıkararak ayrı bir odada bire bir eğitim yapmaktadır. Gezici öğretmenin genel sınıftaki eğitim, öğrencinin düzeyi, sınıfın konusu ve öğrencinin iletişim durumu ile ilgili geniş bilgiye sahip olması gerekmektedir (Moore, 2008). Ancak bu şekilde destek eğitim odası öğretmenlerinin genel eğitim sınıf öğretmenlerine, sınıfta yer alan engelli öğrenciye yönelik danışmanlık hizmeti verebilmesi mümkün olabilecektir (Lott, Hudak ve Sheetz, 1975, aktaran; Akay, 2011). (akt KIŞ, 2013)

Destek eğitim odası öğretmenin görevi:

Destek eğitim odası öğretmeni destek eğitim odası faaliyetlerinin öğretim lideridir. Onlar en dinamik ve yenilikçi kişiler olmalı ve yetersizliği olan öğrencinin nasıl eğitileceği konusunda en büyük katkıyı sağlamalıdır. Almış olduğu eğitim sayesinde genel müfredatı çocuğun öğrenmesine yönelik olarak değiştirme gibi konular hakkında görüş belirtebilir; Normal sınıfta buluna destek eğitim odası öğrencisi hangi yardım ve hizmetlerle daha başarılı hale

getirebileceği, yetersizliğe sahip öğrenciye hangi imkanlar sunulduğunda başarısını gösterebileceği ve bireysel olarak öğrencinin nelere ihtiyaç duyduğu konularında görüş bildirebilir.

Destek eğitim odası öğretmeni/özel eğitim öğretmeni bireyselleştirilmiş eğitim planının yazılmasından ziyade daha çok yetersizliğe sahip öğrenciyle çalışma gibi bir sorumluluğu vardır. Öğrenciyle birlikte destek eğitim odasında veya özel bir alanda öğrencinin özel eğitim hizmetleri alması için gerekli programları ve zaman çizelgelerini oluşturmalıdır. Öğrencinin kendine özgü ihtiyaçlarına yönelik öğrencinin devam ettiği normal sınıftan sorumlu sınıf öğretmeni ve dersine giren branş öğretmenlerine gerekli bilgiyi ulaştırır ve işbirliği içinde çalışılmasını sağlar. Ayrıca öğrencinin iletişimde bulunduğu öğretmenlere, okul idaresine, okul görevlilerine, servis şoförüne ve kantin çalışanlarına kadar herkes öğrenci hakkında bilgilendirme ve rehberlik hizmetlerini yürütür (Deshpande A. A, 2013).

Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Rolü:

Normal sınıf öğretmenin ekiple paylaşacağı birçok şey vardır. Örneğin, normal sınıfta kullanılan genel müfredat hakkında, öğrencinin öğrenmesi ve başarılı olabilmesi için müfredatta yapılacak değişiklikler hakkında, davranış sorunları ve çözüm yollarına ilişkin kullanılacak davranış değiştirme teknikleri hakkında gerekeni yapma ve bilgilendirme konularında paylaşımda bulunabilir.

Normal sınıf öğretmeni görevleri arasında şunları sıralayabiliriz. Normal sınıfta uyguladığı yıllık planla birlikte bireyselleştirilmiş eğitim planı arasındaki uyuma dikkat ederek yıllık amaçların gerçekleşmesi için gereken çalışmaları yapar, yetersizliği olan çocukla yetersizliği olmayan diğer çocukların kaynaşması için gerekli faaliyetleri yapar ve diğer ekip üyelerini ihtiyaç duyulan her konuda bilgilendirir(Aydın, 2015).

2.6.8. Destek Eğitim Odası Uygulamalarının Yararları

DEO' da görevlendirilen öğretmenler, DEO ve özel eğitim bilgileri olmamasına rağmen öğrencilerde az da olsa ilerleme görüldüğünü dile getirmişlerdir. Az sayıda öğretmen DEO hizmetinin öğrencinin yanlış tanılanma ve yerleştirilmesinden kaynaklı olarak etkili olmadığını bildirirken; öğretmenlerin çoğunluğu genel anlamda olumlu öğretimsel çıktılardan bahsetmektedirler(Güven, 2019).

Destek eğitim odası uygulaması öğrenciye, öğretmenlere, ailelere ve öğrencinin sınıf arkadaşlarına kadar öğrencinin etkileşimde bulunduğu tüm çevresine yarar sağlamaktadır (Semiz, 2018).

Destek eğitim alan öğrenci, ihtiyaçları doğrultusunda desteklendiğinde hem akademik başarısı artar hem de sosyal açıdan kendine olan güveni artar. Bunlarla birlikte davranış sorunları da ortadan kalkmakta ve öğrencinin toplumda kabul edilmesini ve değer görmesini sağlamaktadır (Semiz, 2018).

Destek eğitim alan öğrencinin gerek sınıf öğretmeni gerekse branş öğretmenleri de öğrencinin akademik ve davranış yönleri açısından geri olmasının zorlukları yaşamaktadırlar. Öğrencinin ilerlemeleri öğretmeni sınıf içerisinde daha da motive etmekte ve sınıfın birbiri ile uyumunu arttırmaktadır. Böylelikle öğretmenler hazırlamış oldukları planı daha kolay uygulayıp, müfredatta yer alan konuları amacına uygun işleyeceklerdir (Semiz, 2018).

Destek eğitim alan öğrencinin arkadaşlarına yararları ise, sınıf içerisinde ki davranış ve akademik problemlerin çözülmesi ile dersler daha akıcı hale gelecek ve tüm öğrenciler öğrenme ortamından en üst düzeyde yararlanmış olacaklardır. Ayrıca öğrenciler yetersizliği olan bireyin yapabildiklerini görüp ona daha hoşgörülü yaklaşacaktır. Bu durumda öğrencinin tüm akranlarında toplumsal bir bilinç yaratacaktır. Destek eğitim alan aile ise, çocuğunun yapabildiklerini gördükçe psikolojik açıdan kendini iyi hissedecek ve çocuklarına olan inançları artacaktır. Toplumda kabul edilebilir bir aile olarak sosyal ortamda daha rahat hareket etmesine ve değersizlik hissini yenmesine yardımcı olacaktır (Semiz, 2018).

Destek eğitim alan öğrenciye yararları

Öğrencinin özel ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik imkânın sunulması öğrencinin yaşlılarından geri kaldığı konuları tamamlamasına ayrıca öğrenciyle özel ilgilenme şansının olması öğrencinin davranış sorunlarıyla ilgili çözüm yollarının bulunmasına neden olurken öğrencinin bu davranış sorunlarından kurtulduğunda sınıfı, okulu ve içinde bulunduğu toplumu tarafından kabul edilmesini ve değer görmesini sağlayacaktır. İşte ancak bu sayede öğrencinin kaynaştırma eğitimini alması anlamlı hale gelecektir (Aydın, 2015).

Normal sınıf öğretmenlerine ve branş öğretmenlerine yararları

Özel eğitim gerektiren öğrencilerin davranış ve akademik yönden gerilikleri sınıf ve branş öğretmenlerini zor durumda bırakmaktadır. Öğrencilerdeki akademik alandaki gelişmeler ve öğrencinin davranışsal yönden sınıfla uyumlu hale gelmesi öğretmenlerin işini

kolaylaştırarak, normal çocuklarla daha verimli ders yapmalarını sağlayarak yetersizlik gösteren bireylere karşı olumlu tutum sergileyerek onların toplumun bir parçası olmaları konusundaki katkılarından dolayı vicdani huzur duyacaklardır (Aydın,2015).

Normal öğrencilere yararları

Yetersizliğe sahip öğrencinin destek eğitim odasında eğitim alarak akademik yönden ve davranışsal açıdan öğrencinin gelişimini görmesi öğrenciyi kabullenmesini, sahiplenmesini ve toplumun bir parçası olduğu bilincine varmasını sağlayarak normal öğrenciyi daha duyarlı hale getirecektir. Ayrıca yetersizliğe sahip öğrencinin destek eğitim odasında eğitim alarak yaşlılarına yetişebilmesi normal sınıftaki işlenen dersin akışını bozmamasını sağlayacak böylece normal öğrenciler eğitim öğretim faaliyetlerinden en verimli şekilde istifade edebileceklerdir (Aydın, 2015).

Velilere yararları

Yetersizliğe sahip çocuğunun destek eğitim odasında eğitim almasıyla akademik yönden ve davranışsal açıdan gelişme göstermesi diğer veliler, öğretmenler ve sınıf arkadaşları tarafından çocuğu hakkındaki şikâyetlerin azalmasına ve velinin üzerindeki psikolojik baskının azalmasına neden olacaktır. Ayrıca çocuğunun sorunları ile özel ilgilenilmesi velide yerleşen değersizlik hissini azalmasına neden olacaktır (Aydın, 2015).

2.7. Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirme ve Tanılanması

Özel eğitim hizmetlerinde eğitsel değerlendirmenin önemli bir basamağını oluşturan tanılama ve yerleştirmede öğrenciler için en uygun eğitim programlarının ve sınıfın hangisi olduğuna karar vermek amaçlanmaktadır. Dolayısıyla değerlendirmenin bu basamağıyla birlikte özel gereksinimli öğrenciler için eğitim hizmetlerinin şekli belli olmaktadır. Tanılama ve yerleştirme sonucunda eğitim hizmetlerinden yararlanmaya başlayan özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesi, sadece tanılama ve yerleştirme ile değil özel eğitim hizmetlerinin her aşamasında olmaktadır. Özel gereksinimli öğrenciler için yapılan değerlendirmeler; 1) tarama, 2) sınıflama, 3) uygun programa yerleşmesini sağlama, 4) bireyselleştirilmiş eğitim programı hazırlama (BEP), 5) öğrenci için uygun hedefleri ve amaçları belirleme, 6) öğrenme stratejilerini seçme ve 7) öğrencinin gelişiminin değerlendirilmesi gibi pek çok basamaktan oluşmaktadır (Taylor, 1997; Kargın, 2007; Işıkdoğan ve Kayhan, 2018)

Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması ile ilgili iş ve işlemler RAM'larda oluşturulan özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılır. Bireylerin eğitsel değerlendirmesi ve tanılmasıyla ilgili ilk başvuru; okul yönetimi, veli ya da zihinsel engeli olmayan 18 yaşından büyük bireyin kendisi tarafından; resmî kurumlarda bakım ve barınma hizmetinden yararlanan bireyler için kurumun resmî yazı ile görevlendireceği personel tarafından RAM'a yapılır. (MEB, 2018)

Eğitsel değerlendirme ve tanılama, bireyin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ile eğitim ihtiyaçları birlikte değerlendirilerek eğitimin her tür ve kademesindeki geçişlerde yapılır. Ayrıca bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda veli ya da okulun yazılı talebi üzerine gerektiğinde tekrarlanır. Eğitsel değerlendirme ve tanılama süreci ile ilgili yapılacak iş ve işlemlerde bireyin veya velinin görüşü alınır. (MEB, 2018)

2.7.1. Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde Eğitsel Değerlendirme ve Tanılama Süreci

Ülkemizde özel gereksinimli bireyin eğitsel değerlendirmesi ve tanılması, eğitsel performanslarının belirlenmesi, uygun ve en az kısıtlandırılmış eğitim ortamlarına yerleştirilmesi, uygun ve bireyselleştirilmiş eğitim programlarının geliştirilmesi, bu programlarda öğrencilerdeki gelişimlerin izlenmesi ve değerlendirilmesinde Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 19. Maddesi uyarınca Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulları oluşturulmuştur (Kırbyık, 2011).

Kırbyık (2011); eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinin Rehberlik Araştırma Merkezleriyle ilgili kısmı çok önemli ve tıbbi tanılamamanın sonrasında özel gereksinimli bireylere uygulanan testler, özel gereksinimli bireyin bireysel eğitim planının hazırlanması, yöneltme ve izleme hizmetleri RAM'lar tarafından yerine getirilmektedir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 2.kısım 1.bölümüne göre eğitsel değerlendirme ve tanılama işlemleri okula kayıtlı öğrenciler için okulun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından, herhangi bir okula kayıtlı olmayanlar için ise ikamet adresi ya da bakım ve barınma hizmetinden yararlandığı kurumun bulunduğu bölgedeki RAM tarafından yapılır. Uygun ortamda, bireyin özelliklerine uygun ölçme araçlarıyla yapılır. Sağlık sorunları nedeniyle RAM'a gelemeyecek durumda olanların eğitsel değerlendirme ve tanılmasıyla ilgili iş ve işlemler bu bireylerin bulunduğu ortamlarda yapılır. Bakanlığa bağlı yurtdışındaki Türk okullarında eğitimlerini sürdüren özel eğitim ihtiyacı olan bireylere Türkiye'deki RAM'larda eğitsel değerlendirme ve tanılama hizmeti sunulur. (MEB, 2018)

Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucunda özel eğitim ihtiyacı olduğu tespit edilen bireyler, Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Raporu düzenlenerek uygun eğitim ortamına ve özel eğitim hizmetine yönlendirilirler. Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında hizmet sunan kurumlarda destek eğitim almasına karar verilen öğrenciler için en fazla bir yıllık eğitim planı hazırlanır. Süresi biten planlar ihtiyaç hâlinde yenilenebilir. (MEB, 2018)

2.8. Destek Eğitim Odası Hizmetinde Rol ve Sorumlulukları Olan Paydaşlar

2.8.1. Okul Yöneticilerinin Destek Eğitim Odalarındaki Rol ve Sorumlulukları

Özel eğitimde paydaşlar arası işbirliği önemli bir yere sahiptir. Bunlardan ilki ve en yetkilisi okul müdürüdür. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, ‘Destek Eğitim Odası’ başlıklı 25. maddesinin b ve ğ bendinde okul müdürünün destek eğitim adına görev tanımları; destek eğitim odasında görev alacak öğretmenlerin çalışma programları okul yönetimince yapılır. Ayrıca okul müdürü ve müdür yardımcıları destek eğitim odalarında görevlendirilmez. (MEB, 2018)

Ayrıca yine Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, ‘Okul Müdürünün Görev ve Sorumlulukları’ başlıklı 49. Maddesinde yer alan görev tanımları özel eğitim genelinde sunulsa da destek eğitim odalarının koordinasyon aşamasında da geçerlidir. Bahsi geçen maddeye göre; Müdür, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri doğrultusunda okulun amaçlarına uygun olarak yönetilmesinden ve geliştirilmesinden sorumludur. Okul müdürünün özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin görev ve sorumlulukları şunlardır:

- a) Özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler ile ailelerine yönelik özel eğitim hizmetlerinin sunulmasına ilişkin gerekli tedbirleri alır.
- b) Özel eğitim hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli kurulların, birimlerin oluşumu ile görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlar.
- c) Okuldaki öğretmenlerin özel eğitim hizmetleri kapsamında iş birliği içinde çalışmalarını sağlar.
- ç) Okuldaki personelin işle ilgili sağlık ve güvenliğini sağlar. (MEB,2018)

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği ‘Müdür Yardımcısının Görev ve Sorumlulukları’ başlıklı 51.madde 3. Bendine göre; Özel eğitim hizmetlerinin verimli yürütülmesinde ilgili taraflar arasında koordinasyonu sağlar ve bu hizmetlerle ilgili okul müdürünün vereceği görevleri yerine getirir. (MEB, 2018)

2.8.2. Öğretmenlerin Destek Eğitim Odalarındaki Rol ve Sorumlulukları

Ülkemizde özel gereksinimli öğrenciler için sunulan eğitim hizmetleri ilk olarak özel eğitim öğretmenleri tarafından sağlanmaktadır. Başta özel eğitim sınıfları olmak üzere özel eğitim okullarında ve diğer rehabilitasyon hizmetlerinin sağlandığı kurumlarda özel eğitim öğretmenlerine sıklıkla rastlanmaktadır (Çakıroğlu, 2016:14).

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği 'Destek Eğitim Odası' başlıklı 25. Maddesi f ve g bendinde; öğrencilerin eğitim ihtiyaçları takip ettikleri eğitim programı ve öğrencilerin kayıtlı oldukları kademe esas alınarak özel eğitim öğretmenleri, okul öncesi öğretmenleri, sınıf ve diğer alan öğretmenleri okul yönetiminin teklifi doğrultusunda il veya ilçe millî eğitim müdürlüklerince görevlendirilir. Ayrıca ilkokul ve ortaokullardaki destek eğitim odalarında özel yetenekli öğrencilere eğitim vermek üzere üst kademelerde görev yapan alan öğretmenleri de görevlendirilebilir şeklinde ifade edilmektedir (MEB, 2018).

Ayrıca yine Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, 'Öğretmenlerin Görev ve Sorumlulukları' başlıklı 57. maddesinin 2. bendinde yer alan görev tanımları destek eğitim odalarında görevli öğretmenler için de geçerlidir. Bunlar;

- a) BEP'in hazırlanmasında BEP geliştirme birimi ile iş birliği yapar.
- b) BEP'i uygular ve değerlendirir.
- c) Okuldaki aile eğitim çalışmalarına katılır, sınıfındaki öğrencilerinin ailelerine yönelik aile eğitim çalışmalarını planlar ve yürütür.
- ç) Öğrencilerin eğitim performansları doğrultusunda başka bir okula yönlendirilmesinde BEP geliştirme birimiyle iş birliği yapar.
- d) Öğrencilerin özel gereksinimlerinden dolayı kullandığı kişisel cihaz ve aletlerin bakımı ve kontrolüne ilişkin tedbirleri alır.
- e) Özel eğitim okulları ile özel eğitim sınıflarında grup eğitimi esastır. Ancak öğrencilerin eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda bire bir eğitim de yapar.
- f) Sınıf öğretmenliğinin esas olduğu okullarda, alan öğretmenleri tarafından okutulan teorik ve uygulamalı derslerin işlenişine destek vermek üzere derslere katılır.
- g) Bireysel gelişim raporu, eğitsel değerlendirme istek formunun düzenlenmesinde diğer öğretmenler ile iş birliği yapar.
- ğ) Özel yetenekli öğrencilerin danışman rehber öğretmeni veya öğretmenleriyle iş birliği içinde gelişimini takip eder (MEB,2018).

2.8.3. Ailelerin Destek Eğitim Odalarındaki Rol ve Sorumlulukları

Ailelerin ÖGÖ'lerin tanılama, değerlendirme ve yerleştirme süreçlerinin her aşamasında görüşünün alınmasına ve aktif katılımına ilişkin ülkemizdeki yasal düzenleme 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile ortaya konulmuştur (MEB, 1997). ÖGÖ'lerin eğitim yaşantısında istenen başarıya ulaşmada büyük rolü olan ailelerin, çocuklarının tanılanmasından başlayarak tüm eğitim süreçlerine bilgilendirilerek dahil edilmesi önerilmektedir (MEB, 18a; Mitchell, 2008; Yazçayır, 2020).

DEO hizmetine ilişkin rol ve sorumluluklarına gelince; yukarıda bahsi geçtiği üzere ÖGÖ'lerin DEO hizmetinden yararlanma kararı okulun BEP geliştirme ekibinin işbirliğinde yürütülmektedir. Aileler de BEP geliştirme ekibinin birer üyeleridir (MEB, 2018a). Bu doğrultuda aileler çocuklarının DEO hizmeti alma ve alacağı dersler konularında kararlara katılma hakkına sahiptir (Yazçayır, 2020).

2.8.4. Okul Psikolojik Danışmanlarının Destek Eğitim Odalarındaki Rol ve Sorumlulukları

Okul psikolojik danışmanları okulda birçok farklı rolü vardır. Alanyazında bu rollerinin başında tüm öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal gelişimlerini desteklemek gelmektedir. Bunlara ek olarak ise tüm öğrenciler için güvenilir öğrenme ortamı yaratan bir okul kültürünü sağlamak için gerekli hizmetleri tasarlama ve sistematik bir biçimde yürütme gibi rol ve sorumlulukları bulunmaktadır (MEB, 2017; Mitcham, Agahe Portman & Afi Dean, 2009; Oehrtman, 2018; Trusty & Brown, 2005; Yazçayır, 2021). Ayrıca öğrenci motivasyonunu artırma, öğrenci akademik öz-yeterliliğini en üst düzeye çıkarmak için (Sink, 2008; Yazçayır, 2021) çeşitli önerilerde bulunmaktadır (MEB, 2017). Bunların yanı sıra, aileleri okul toplantılarına davet ederek ya da çeşitli bilgilendirici toplantılar düzenleyerek öğrencilerin eğitim yaşantılarına katılmalarına teşvik edebilirler (Holcomb-McCoy, 2007; MEB, 2017).

Okul psikolojik danışmanlarının özel eğitim hizmetleri içerisinde de önemli görevleri vardır. Bunlardan biri ÖGÖ'lerin eğitsel değerlendirme ve tanılanmasında özel eğitim değerlendirme kuruluna üye olarak katılmaktır (MEB, 2017). Bunların yanı sıra BEP geliştirme ekibinde rehberlik hizmetlerini yürütmek üzere görevli üyedir (MEB, 2017; MEB, 2018a). DEO'ya ilişkin rol ve sorumlulukları ise, yine Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği'ndeki 34. Maddenin m bendinde "Destek eğitim odasında eğitim alan kaynaştırma öğrencilerinin gelişimini takip eder. Öğretmenlere bu konuda rehberlik eder." ifadesiyle açıkça belirtilmiştir. (MEB, 2017).

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümünde araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1. Araştırmanın Modeli

İlkokul Kademesinde Destek Eğitim Odalarında Görev Alan Öğretmenlerin Destek Eğitim Odası Uygulamasına İlişkin Görüş Ve Önerilerinin İncelendiği bu araştırma nitel bir araştırmadır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu çalışmada, nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik araştırma tercih edilmiştir. Fenomonolojik araştırma, belirli bir grubun veya birkaç kişinin bir fenomene ilişkin deneyimlerini, bu deneyimleri nasıl betimlediklerini ve anlamlandırdıklarını ortaya çıkarmak amacıyla kullanılmaktadır. Bu betimlemelerden yola çıkarak söz konusu fenomen ile ilgili deneyimlerin özüne ulaşılması ve genellenebilir bulguların ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır (Creswell, 2013). Bu çerçevede bu çalışmanın fenomenolojik yaklaşıma uygun olduğu söylenebilir. Bu araştırmada DEO uygulaması araştırmada ele alınan fenomen olarak kabul edilerek, bu fenomene ilişkin farklı kişilerin görüşleri irdelenmiştir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu 2022-2023 öğretim yılında İstanbul ilinin Esenyurt ilçesinde İlkokul kademesinde destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Bu araştırmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden Ölçüt Örnekleme Yöntemi ve Basit Tesadüfi Örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Marshall ve Rossman'a (2014) göre ölçüt örnekleme önceden belirlenmiş bir dizi ölçütü karşılayan bütün durumların çalışılmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunun oluşturulmasında öncelikle okulların ilkokul düzeyinde eğitim veren okullar olması, bu okullarda kaynaştırma öğrencisinin bulunması ve bu öğrencilere destek eğitim odalarında eğitim hizmeti sunulması ölçüt olarak alınmıştır. Daha sonra Basit Tesadüfi örnekleme yöntemi kullanılarak Esenyurt ilçesinde görev yapan Psikolojik Danışmanlar aracılığıyla Google Forms uygulaması üzerinden oluşturulan anket yoluyla 119

öğretmene ulaşılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlerin 73'ü (%61.3) kadın, 46'sı (%38.7) erkektir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan “Sosyo-demografik Bilgi Formu” ve “Araştırma Soruları” kullanılmıştır. Sosyo-demografik bilgi formunda katılımcılardan; cinsiyet, yaş, hizmet yılı, eğitim düzeyi, görev yapılan okul, alan/branş ve özel eğitime yönelik hizmet içi eğitim alıp almadıklarına dair bilgiler istenmiştir. Destek eğitim odalarına ilişkin görüşleri belirlemek amacıyla öğretmenler için 12 kapalı uçlu, 11 açık uçlu olmak üzere 23 görüşme sorusu belirlenmiştir.

3.3.1. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Sosyo-demografik bilgi formunda katılımcılardan; cinsiyet, yaş, hizmet yılı, eğitim düzeyi, görev yapılan okul, alan/branş ve özel eğitime yönelik hizmet içi eğitim alıp almadıklarına dair bilgiler istenmiştir.

3.3.2. Araştırma Soruları

1. Destek eğitim odasındaki haftalık ders saatiniz: ( ) 1-5 ( ) 6-10 ( ) 10+

2. Destek eğitim alan öğrencinin yetersizlik türü: ( ) Dil ve Konuşma Bozukluğu
( ) Öğrenme Güçlüğü ( ) Görme-İşitme Yetersizliği ( ) Otizm Spektrum Bozukluğu
( ) Zihinsel Yetersizlik

3. Destek eğitim alan öğrencinin sınıfı: ( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf ( ) 4. Sınıf

4. Destek eğitim verilen öğrenci sayısı:

5. Destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli buluyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

6. Ne kadar zamandır destek eğitim odasında çalışıyorsunuz?

( ) 1-4 ( ) 5-8 ( ) 9-12 ( ) 12 ve üzeri

7. Destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

8. Destek eğitim uygulaması sürecinde hangi öğretim yöntemlerini kullanıyorsunuz?

a b c d c e

9. Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin akademik başarılarını nasıl ölçüyorsunuz?

Yazılı Sözlü Diğer

10. Destek eğitim odası uygulamasının öğrencilerin gelişimi açısından faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

11. Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin uygulamaya yönelik tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Olumlu Olumsuz

12. Destek eğitim odasında verilen eğitimlerden olumlu geri dönüt alıp doyum sağlıyor musunuz?

Evet Hayır

13. Destek eğitim odası uygulaması hakkındaki yeterliliğinizle ilgili ne düşünüyorsunuz?

14. BEP hakkındaki yeterliliğinizle ilgili ne düşünüyorsunuz?

15. BEP hazırlama konusunda nasıl bir yöntem izliyorsunuz?

16. Destek eğitim odasında verilen eğitimin destek eğitim odası dışında genellenebilirliğini sağlayabiliyor musunuz? Evet, ise nasıl sağlıyorsunuz?

17. Öğretmenlerin ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

18. Destek eğitim odasında eğitim vermiş olduğunuz öğrencilerinizin uygulama sürecinde diğer uzmanlarla ve velilerle işbirliği sağlıyor musunuz? Evet ise süreç nasıl ilerliyor?

19. İdarenin destek eğitim uygulamasına ilişkin tutumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

20. Destek eğitim odasındaki fiziksel olanaklar ve materyalin uygulama için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

21. Öğrencilerin devamsızlık durumları eğitim sürecini nasıl etkiliyor?

22. Uygulama sürecinde yaşadığınız problemler nelerdir?

23. Destek eğitim odası uygulamasının geliştirilebilmesi için önerileriniz nelerdir?

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada yer alan veri toplama araçları Google Forms üzerinden oluşturulmuş olup, onam formunu onaylayan katılımcılar araştırmaya dahil edilmiştir. Veriler Mayıs-Haziran 2023 tarihleri arasında, İstanbul ili Esenyurt ilçesinde bulunan ilkokul kademelerinde destek eğitim odalarında görev yapan, basit tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilen öğretmenlerden internet üzerinden alınmıştır. Araştırmaya gönüllü olan öğretmenlere “Sosyo-demografik Bilgi Formu” ve “Araştırma Soruları” uygulanmıştır. Ölçme araçlarının uygulanma süresi ortalama 8-10 dakika arasında sürmektedir. Toplamda 119 kişi uygulamaya katılmıştır. Bunlardan 119 tanesinin uygulaması geçerli kabul edilmiş ve analiz için kullanılmıştır.

3.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Görüşmeler sonrasında elde edilen bulguların analiz işleminde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde ulaşılan veriler, önceden belirlenmiş olan konulara göre özetlenerek yorumlanmaktadır. Verilerin düzenlenmesi önceden belirlenen bu konulara göre yapılabildiği gibi, görüşmeler ve gözlemlerde kullanılan soruların veya boyutların dikkate alınmasıyla da yapılabilir. Bu yöntemde görüşme yapılan, gözlenen kişilerin görüşlerinin daha çarpıcı olarak aktarılması için doğrudan alıntılar sıkça yer almaktadır. Betimsel analizin amacı, elde edilmiş olan bulguların düzenlenerek açık bir şekilde okuyacak kişilere aktarılmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013).

Analiz esnasında görüşme formunda yer alan her bir soruya ilişkin katılımcı öğretmenlerin yanıtları dikkate alınarak araştırma problemlerine uygun temalar oluşturulmuştur. Görüşmeden elde edilen yanıtlar ışığında oluşturulan temalar, tablolar haline getirilerek yüzde ve frekans ile gösterilmiştir. Elde edilen verilere yorumlama getirilirken, sınıf öğretmenlerinin fikirleri birebir alıntı ile sunulmuştur.

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bulgular

Tablo 1. *Katılımcıların Cinsiyetine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Kadın	73	61,3
Erkek	46	38,7
Toplam	119	100

Toplam kişi sayısı 119 olan çalışma grubunda bulunan katılımcı tablosu cinsiyete ilişkin bulgular yönünden incelendiğinde; 73’ü kadın (%61,3), 46’sı erkek (38,7) olmak üzere dağılım göstermektedir. Tablo yorumlandığında kadınların katılım oranının erkeklerden fazla olduğu görülmüştür.

4.2. Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bulgular

Tablo 2. *Katılımcıların Yaşlarına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
20-29 Yaş	63	52,9
30-39 Yaş	39	32,8
40-49 Yaş	12	10,1
50 ve Üstü Yaş	5	4,2

Toplam	119	100
---------------	------------	------------

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların yaş aralıkları tablosu incelendiğinde; 20-29 yaş 63 kişi (%52,9), 30-39 yaş 39 kişi (%32,8), 40-49 yaş 12 kişi (%10,1), 50 ve üstü yaş 5 kişi (%4,2) ve toplamda 119 katılımcı yer almaktadır. Tablo yorumlandığında en çok katılımcının 20-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

4.3. Katılımcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular

Tablo 3. *Katılımcıların Eğitim Düzeylerine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Lisans	114	95,8
Yüksek Lisans	5	4,2
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunun katılımcıların eğitim düzeyleri tablosu incelendiğinde; lisans düzeyi 114 kişi (%95,8), yüksek lisans düzeyi ise 5 kişi (%4,2) ve toplamda 119 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında lisans düzeyi katılımcılarının yüksek lisansa göre daha fazla olduğu görülmektedir.

4.4. Katılımcıların Alan/Branşına İlişkin Bulgular

Tablo 4. *Katılımcıların Alan/Branşına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Sınıf Öğretmenliği	106	89,1
Özel Eğitim Öğretmenliği	13	10,9

Toplam	119	100
---------------	------------	------------

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların alan/branş tablosu incelendiğinde; Sınıf Öğretmenliği 106 kişi (%89,1), Özel Eğitim Öğretmenliği 13 kişi (%10,9) ve toplamda 119 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında sınıf öğretmenliği branşındaki katılımcıların çoğunlukta olduğu görülmektedir.

4.5. Katılımcıların Görev Yaptığı Okula İlişkin Bulgular

Tablo 5. *Katılımcıların Görev Yaptığı Okula İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Ahmet Keleşoğlu İlkokulu	1	0,84
Ali Fuat Üstün İlkokulu	6	5,04
Altınyıldız İlkokulu	5	4,20
Bakyapı İlkokulu	5	4,20
Belma Barut İlkokulu	20	16,80
Cumhuriyet İlkokulu	5	4,20
Doç. Dr. Hüseyin Çelik İlkokulu	2	1,68
Emine Seviye Divrik İlkokulu	1	0,84
Erdoğanlar İlkokulu	3	2,52
Esenkent Atatürk İlkokulu	1	0,84
Fevzi Danış İlkokulu	4	3,36
Feyyaz Berker İlkokulu	1	0,84
Halil Fahri Orman İlkokulu	7	5,88

İBB Prof. Dr. Sebahattin Zaim İlkokulu	4	3,36
İbrahim Özaydın İlkokulu	4	3,36
Kıraç Limak Türker İlkokulu	6	5,04
Namık Kemal İlkokulu	3	2,52
Nihat Delibalta İlkokulu	2	1,68
Osmangazi İlkokulu	2	1,68
Örnek İlkokulu	2	1,68
Prof. Dr. Ömer Dinçer İlkokulu	1	0,84
Sonnur Yalınzoğlu İlkokulu	3	2,52
Sultan Alparslan İlkokulu	11	9,24
Şehitler İlkokulu	5	4,20
Tamer Özyurt İlkokulu	5	4,20
Vahit Sura Tanrıverdi İlkokulu	3	2,52
Yusuf Akdaş İlkokulu	7	5,88
Toplam	119	100

Çalışma grubu katılımcıların görev yaptığı okulların dağılımına göre incelendiğinde; Ahmet Keleşoğlu İlkokulu'ndan 1 kişi (%0,84), Ali Fuat Üstün İlkokulu'ndan 6 kişi (%5,04), Altın Yıldız İlkokulu'ndan 5 kişi (%4,20), Bakıyapı İlkokulu'ndan 5 kişi (%4,20), Belma Barut İlkokulu'ndan 20 kişi (%16,80), Cumhuriyet İlkokulu'ndan 5 kişi (%4,20), Doç. Dr. Hüseyin Çelik İlkokulu'ndan 2 kişi (%1,68), Emine Seviye Divrik İlkokulu'ndan 1 kişi (%0,84), Erdoğanlar İlkokulu'ndan 3 kişi (%2,52), Esenkent Atatürk İlkokulu'ndan 1 kişi (%0,84), Fevzi Danış İlkokulu'ndan 4 kişi (%3,36), İbrahim Özaydın İlkokulu'ndan 4 kişi (%3,36), Kıraç Limak Türker İlkokulu'ndan 6 kişi (%5,04), Namık Kemal İlkokulu'ndan 3 kişi (%2,52), Nihat Delibalta İlkokulu'ndan 2 kişi (%1,68), Osmangazi İlkokulu'ndan 2 kişi (%1,68), Örnek İlkokulu'ndan 2 kişi (%1,68), Prof. Dr. Ömer Diner İlkokulu'ndan 1 kişi (%0,84), Sonnur

Yalnızoğlu İlkokulu'ndan 3 kişi (%2,52), Sultan Alparslan İlkokulu'ndan 11 kişi (%9,24), Şehitler İlkokulu'ndan 5 kişi (%4,20) Tamer Özyurt İlkokulu'ndan 5 kişi (%4,20), Vahit Sura Tanrıverdi İlkokulu'ndan 3 kişi (%2,52) Yusuf Akdaş İlkokulu'ndan 7 kişi (%5,88) ve toplamda 27 okuldan 119 kişi yer almaktadır.

4.6. Katılımcıların Hizmet Yılına İlişkin Bulgular

Tablo 6. *Katılımcıların Hizmet Yılına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
0-5 Yıl	70	58,8
6-10 Yıl	15	12,6
11-15 Yıl	18	15,1
16-20 Yıl	7	5,9
20 ve Üstü Yıl	9	7,6
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların hizmet yılı tablosu incelendiğinde; 0-5 yıl 70 kişi (%58,8), 6-10 yıl 15 kişi (12,6), 11-15 yıl 18 kişi (%15,1), 16-20 yıl 7 kişi (%5,9), 20 ve üstü yıl 9 kişi (%7,6) ve toplamda 119 katılımcı yer almaktadır. Tablo yorumlandığında 0-5 yıl arasındaki kişi sayısının diğerlerine oranla yüksek olduğu görölmektedir.

4.7. Katılımcıların Özel Eğitime Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamalarına İlişkin Bulgular

Tablo 7. *Katılımcıların Özel Eğitime Yönelik Hizmet İçi Eğitim Alıp Almamalarına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	54	45,4
Hayır	65	54,6
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların özel eğitime yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarına ilişkin tablo incelendiğinde; hizmet içi eğitim alan 54 kişi (%45,4) hizmet içi eğitim almayan 65 kişi (%54,6) olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında hizmet içi eğitim almayan kişi sayısının yüksek olduğu görülmektedir.

4.8. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Bulgular

Tablo 8. *Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
1-5 Saat	29	24,4
6-10 Saat	90	75,6
10 Saat ve Üzeri	0	0
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasındaki haftalık ders saati tablosu incelendiğinde; 1-5 saat 29 kişi (%24,4), 6-10 saat 90 kişi (%75,6) olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında katılımcıların çoğunluğunun haftalık ders saatinin 6-10 saat arasında olduğu görülmektedir.

4.9. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Yetersizlik Türüne İlişkin Bulgular

Tablo 9. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Yetersizlik Türüne İlişkin Bulgular

KODLAR	YANIT SAYISI	%
Dil ve Konuşma Bozukluğu	42	35,3
Öğrenme Güçlüğü	91	76,5
Görme-İşitme Yetersizliği	5	4,2
Otizm Spektrum Bozukluğu	15	12,6
Zihinsel Yetersizlik	20	16,8
Toplam	173	100

Katılımcıların destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin yetersizlik türüne ilişkin bulgularına bakıldığında; bir öğrencide birden fazla yetersizlik tanısı olabileceği sebepli öğrencilerin yetersizlik türüne ilişkin bulguların sayısı toplam sayıya eşit çıkmamıştır.

Yetersizlik türüne ilişkin bulgular kişi sayısı olarak değil de yanıt sayısı olarak incelendiğinde; Dil ve Konuşma Bozukluğu yetersizlik türüne ilişkin 42 yanıt (%35,3), Öğrenme Güçlüğü yetersizlik türüne ilişkin 91 yanıt (%76,5), Görme-İşitme Yetersizliğine ilişkin 5 yanıt (%4,2), Otizm Spektrum Bozukluğu yetersizlik türüne ilişkin 15 yanıt (%12,6), Zihinsel Yetersizlik türüne ilişkin 20 yanıt (%16,8) olmak üzere toplamda 173 yanıt yer almaktadır. Tablo yorumlandığında en çok Öğrenme Güçlüğü yetersizlik türü olduğu görülmüştür.

4.10. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgular

Tablo 10. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Sınıf Düzeyine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
1. Sınıf	18	15,1
2. Sınıf	39	32,8
3. Sınıf	35	29,4
4. Sınıf	27	22,7
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında ders verdiği öğrencilerin sınıf düzeyleri tablosu incelendiğinde; 1. Sınıf 18 kişi (%15,1), 2. sınıf 39 kişi (%32,8), 3.sınıf 35kişi (%29,4), 4. Sınıf 27 kişi (%22,7) ve toplamda 119 katılımcı yer almaktadır. Tablo yorumlandığında en çok katılımcının 2. Sınıflara ders verdiği görülmektedir.

4.11. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Verdikleri Öğrenci Sayısına İlişkin Bulgular

Tablo 11. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Verdikleri Öğrenci Sayısına İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
1	53	44,6
2	44	37
3	18	15,1
	3	2,5

4	1	0,8
5		
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında eğitim verdikleri öğrenci sayısı tablosu incelendiğinde 53 kişi 1 öğrenci (%44,6) 44 kişi 2 öğrenci (%37) 18 kişi 3 öğrenci (%15,1) 3 kişi 4 öğrenci (%2,5) 1 kişi 5 öğrenci (%0,8) Tablo yorumlandığında en fazla 1 mevcut ile destek eğitim verildiği en az 5 kişilik mevcut ile destek eğitim verildiği görülmektedir.

4.12. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Ders Saatlerini Yeterli Bulup Bulmadıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 12. *Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Ders Saatlerini Yeterli Bulup Bulmadıklarına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	69	58
Hayır	50	42
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasındaki ders saatini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin tablo incelendiğinde 69 kişinin (%58) evet, 50 kişinin (%42) hayır cevabı verdiği görülmektedir. Tablo yorumlandığında destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli bulan ve yeterli bulmayan katılımcıların sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

4.13. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Çalışma Süresine İlişkin Bulgular

Tablo 13. *Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Çalışma Süresine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
1-4 Yıl	94	79
5-8 Yıl	18	15,1
9-12 Yıl	4	3,4
12 ve Üzeri	3	2,5
Toplam	119	100

Katılımcıların destek eğitim odasında çalışma süresine ilişkin bulgular incelendiğinde; 1-4 yıl arasında çalışan kişi sayısının 94 (%79) olduğu, 5-8 yıl arasında çalışan kişi sayısının 18 (%15,1) olduğu, 9-12 yıl arasında çalışan kişi sayısının 4 (%3,4) olduğu, 12 ve üzeri yıl çalışan kişi sayısının ise 3 (%2,5) olduğu görülmektedir. Tablo incelendiğinde destek eğitim odasında yeni görev alan kişi sayısının diğerlerinden fazla olduğu görülmüştür.

4.14. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerde Gerekli Yöntem ve Tekniklerde Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulgular

Tablo 14. *Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerde Gerekli Yöntem ve Tekniklerde Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	91	76,5
Hayır	28	23,5
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına ilişkin tablosu incelendiğinde; 91 kişinin (%76,5) evet dediği, 28 kişinin (%23,5) hayır dediği görülmektedir. Tablo yorumlandığında katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına sorusuna evet cevabını verenlerin çok olduğu görülmektedir.

4.15. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ölçülmesine İlişkin Bulgular

Tablo 15. *Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ölçülmesine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Yazılı	40	33,6
Sözlü	39	32,8
Diğer	40	33,6
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin akademik başarılarının ölçülmesine ilişkin tablo incelendiğinde 40 kişi yazılı (%33,6), 39 kişi sözlü (%32,8), 40 kişi diğer (%33,6), toplamda 119 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında yazılı, sözlü ve diğer cevabı veren katılımcıların sayısının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

4.16. Katılımcıların Destek Eğitim Odası Uygulamasının Öğrencinin Gelişimi Açısından Faydalı Olmasına İlişkin Bulgular

Tablo 16. *Katılımcıların Destek Eğitim Odası Uygulamasının Öğrencinin Gelişimi Açısından Faydalı Olmasına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	115	96,6
Hayır	4	3,4
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların, destek eğitim odası uygulamasının öğrencinin gelişimi açısından faydalı olmasına ilişkin görüşlerine bakıldığında 115 kişinin (%96,6) faydalı bulduğu, 4 kişinin (%3,4) ise faydalı bulmadığı görülmektedir. Tablo yorumlandığında 119 katılımcının çoğunluğunun destek eğitim odası uygulamasını faydalı bulduğu görülmüştür.

4.17. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Uygulamaya Yönelik Tutumların Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Tablo 17. *Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Uygulamaya Yönelik Tutumların Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Olumlu	110	92,4
Olumsuz	9	7,6
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin uygulamaya yönelik tutumların değerlendirmelerine ilişkin tablosu incelendiğinde; 110 kişinin (%92,4) olumlu, 9 kişinin (%7,6) olumsuz cevabını verdiği görülmektedir. Tablo yorumlandığında olumlu cevabını verenlerin en çok olduğu görülmektedir.

4.18. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerden Olumlu Geri Dönüt Almalarına İlişkin Bulgular

Tablo 18. *Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerden Olumlu Geri Dönüt Almalarına İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	107	89,9
Hayır	12	10,1
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerin olumlu geri dönüt almalarına ilişkin bulgular tablosu incelendiğinde; 107 kişi (%89,9) olumlu geri dönüt alırken 12 kişi (%10,1) olumlu geri dönüt alamamaktadır. Tablo yorumlandığında olumlu geri dönüt alınımının olumsuzdan daha fazla olduğu görülmektedir.

4.19. Destek Eğitim Odası Uygulaması Hakkındaki Yeterliliğe İlişkin Bulgular

Tablo 19. *Destek Eğitim Odası Uygulaması Hakkındaki Yeterliliğe İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Yeterli	70	58,9
Geliştirilmeli	18	15,1

Yeterli değil	8	6,7
Diğer	23	19,3
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odası uygulaması hakkındaki yeterliliklerine ilişkin tablo incelendiğinde 70 kişi yeterli (%58,9), 18 kişi geliştirilmeli (%15,1), 8 kişi yeterli değil (%6,7) ve 23 kişi diğer (%19,3) olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında katılımcıların çoğunluğunun, destek eğitim odası uygulaması hakkında kendilerini yeterli gördükleri söylenebilir. Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- *“Daha önce aldığım zihinsel engellilere yönelik eğitimin çok faydasını görüyorum bazı eksikler dışında kendimi yeterli görüyorum. Aldığım öğrencilerde de bu değişimi görüyorum.”*
- *“Kendi branşım ile ilgili eğitim verdiğim için yeterliliğimin olduğunu düşünüyorum.”*
- *“Kendimi bu konuda yeterli buluyorum fakat hizmet içi eğitim ile daha iyi olabilirim.”*
- *“Çok yeterli olduğumu düşünmüyorum.”*
- *“Yeterli olduğumu düşünüyorum. Elimden geleni yapıyorum ve öğrenciye sadece ders konusunda değil günlük hayattaki yaşantısına da destek olmaya çalışıyorum.”*
- *“Gerekli materyaller ve ortam sağlandığında uygulamada yeterli olduğumu düşünüyorum.”*
- *“Kısmen yeterli bilgiye sahibim.”*
- *“Hizmet içi destek eğitim kapsamında eğitimler devam etmelidir. Şahsî fikrim bu alanda kendimi çok daha geliştirmek isterim.”*
- *“Bir sınıf öğretmenin yeterliliği ne kadar olmalıysa o derecede bilgi ve birikime sahip olduğumu düşünüyorum.”*
- *“Evet öğrencinin öğrenme ihtiyaçlarına göre bir yol belirleyip oluşturulan eğitim içeriklerini baz alarak yaptığımız ders uygulamalarıyla yeterliliğimin yetkin düzeyde olduğunu düşünüyorum.”*
- *“Orta düzeyde yeterliyim.”*
- *“Yeterli düzeyde değilim daha iyi olabileceğimi düşünüyorum.”*

- “Gerekli donanımlara sahip olduğumu düşünüyorum.”
- “Öğrenciyle ilerleme kaydettiğim için kendimi yeterli buluyorum.”
- “Kısa bir eğitim verilebilir.”
- “Eksiklerimi zamanla gidereceğimi düşünüyorum.”
- “İyi düzeyde ancak daha da geliştirilebilir.”
- “Yeterli bilgi, birikim ve tecrübeye sahip olduğumu düşünüyorum.”
- “Hizmet içi eğitim almalıyım.”
- “Her gün farklı bir tecrübe ediniyorum.”

4.20. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Tablo 20. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Yeterliliğine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Yeterli Olduğumu Düşünüyorum	61	51,26
Geliştirilmeli	27	22,68
Yeterli Değilim	11	9,24
Diğer	20	16,80
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hakkındaki yeterliliğine ilişkin tablo incelendiğinde; 61 kişi (%51,26) ‘yeterli olduğumu düşünüyorum’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar, 27 kişi (%22,68) ‘geliştirilmeli’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar, 11 kişi (%9,24) ‘yeterli değilim’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği görülmüştür. 20 kişinin (%16,80) ise ‘diğer’ kategorisi altına alınabilecek yanıtlar verdiği görülmüştür.

Bu kategorilere yanıt örneği verilecek olursa;

- “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programını, BEP’li öğrencimin bilişsel, sosyal, duyuşsal alan becerilerine göre hazırlandığımı ve öğrenci seviyesine uygun olduğumu düşünüyorum. ”
- “Hizmet içi destek eğitim kapsamında eğitimler devam etmelidir. Şahsî fikrim bu alanda kendimi çok daha geliştirmek isterim. ”
- “BEP hazırlama konusunda eksikliklerim var ”
- “Kararsızım “
- “Teorik bilgiye sahibim ancak pratikle bilgilerimi arttırıyorum.”
- “Kazanımların gerçekleştirilmesi için zamanı yeterli bulmuyorum.”
- “Bep öğrencilerinin ihtiyaçları önceden fark edilmesi zor oluyor öğrenme düzeyleri süreç içerisinde sürekli değişebiliyor. Sadece temel konular üzerinde durulmalı”
- “Öğrencilerin ihtiyacı olan kazanımları belirleyebiliyorum. Ve bu kazanımlar doğrultusunda öğrencileri eğitebiliyorum.”
- “Bep konusunda öğrendiklerimi uyguluyorum ama daha da geliştirilebilir.”
- “ÖBA eğitimleri aldım. Bep hazırlayabiliyorum. Daha fazla eğitim almak isterim.”
- “Alan uzmanı olduğumdan yeterli görüyorum.”
- “%70 kazandırmaya çalışıyorum. ”
- “Temel eğitim bölümü özel eğitim dersi düzeyinde eğitim aldım. Yeterli olduğunu düşünüyorum. ”
- “Eksiklerimi zamanla gidereceğimi düşünüyorum.”
- “Bepleri düzeye uygun çevreye uygun hale getirip uyguluyorum.”
- “Öğretmenler daha fazla bilgilendirilmeli bence.”
- “Bazen uzmanından yardım gerekiyor. ”
- “Yetersiz olduğumu düşünüyorum. ”
- “Daha kapsamlı eğitim alınabilir. ”
- “Teorik olarak hazırlamakta sorunlar yaşanabiliyor fakat araştırmalarım ile öğrenip yapıyorum. ”

4.21. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamak Konusunda İzledikleri Yöntemlere İlişkin Bulgular

Tablo 21. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hazırlamak Konusunda İzledikleri Yöntemlere İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Rehberlik Araştırma Merkezi ile İşbirliği	11	9,24
Okullarla İşbirliği	28	23,5
Okul/ Kurum Web Sistemi (İnternet Kaynakları)	7	5,9
Diğer	73	61,3
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların bireyselleştirilmiş eğitim programı (bep) hazırlamak konusunda izledikleri yöntemlere ilişkin tablo incelendiğinde; Rehberlik Araştırma Merkezi ile işbirliği cevabını veren 11 kişi (%9,24), okullarla işbirliği cevabını veren 28 kişi (%23,5), okul/kurum web sistemi cevabını veren 7 kişi (%5,9) ve diğer cevapları veren 73 kişi (%61,3) olduğu görülmüştür. Tablo yorumlandığında en çok okullarla işbirliği içinde bulunduğu rehber öğretmenlerden oldukça fazla yararlanıldığı görülmektedir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- “Okul rehber öğretmenlerimizin kılavuzluğunda, öğrencinin ders içi ve dışı faaliyetlerini, yaptıklarını ve yapamadıklarını baz alarak, programdaki kazanımları oluşturuyorum. ”
- “Rehber öğretmenlerden yararlanarak.”
- “Rehberlik servisiyle işbirliği içinde hazırlıyoruz. ”
- “Rehber öğretmenlerimiz ile toplantılar yapılarak gerekli olan kararlar veriliyor. ”

- “Okul rehberlik servisinden destek alarak yapıyoruz. ”
- “Aile rehberlik ve okul işbirliği ile öğrenci ihtiyaçlarını göz önünde bulunduruyorum.”
- “Rehber öğretmen eşliğinde hazırlıyoruz. ”
- “Rehber öğretmeniyle ortak hareket ederek. ”
- “Okul ve aile iş birliği çerçevesinde gerekli gözlemler yapılarak ilerleme kaydediyorum. ”
- “Öğrencinin okul-özel eğitim merkezi- ev arasındaki çalışmaların sağlanması ile ilgili yöntem izliyorum. ”
- “Veli, sınıf öğretmeni, alan öğretmeni, rehber öğretmen ortak görüşü. ”
- “Ram ’ın sitesinden faydalanıyorum. ”
- “Ram destekli. ”
- “Ram'dan destek alarak hazırlıyorum. ”
- “Erbaa Ram web sitesini kullanıyorum. ”
- “ERBAA RAM’ın hazırladığı programı kullanıyorum. ”
- “RAM raporu ve ilgili müfredat incelenerek, öğrencinin yeterlilik durumuna göre BEP hazırlıyorum. ”
- “Ram ile işbirliği yapıyorum. ”
- “İnternetin olanaklarını kullanıyorum. ”
- “Otomatik bep hazırlama programının üzerinde öğrencime uygun düzenlemeler yapıyorum. ”
- “Meb kaynakları,İntenet, web sitelerini takip etmekteyim.Öğtenci raporlarını inceleyerek hazırlamaktayım. ”
- “Öğrencinin kaba değerlendirmesini aldıktan sonra MEB’in sayfasında yer alan taslak bep örneğini kullanarak her öğrenci için Bep hazırlıyorum. ”
- “Ram raporunu inceleyerek, veli ile iletişim kurarak... Ayrıca öğrenci kendi öğrencim olduğu için eksik kazanımları düşünerek hazırlıyorum. ”

4.22. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimin Destek Eğitim Odası Dışında Genellenebilirliğine İlişkin Bulgular

Tablo 22. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimin Destek Eğitim Odası Dışında Genellenebilirliğine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	57	47,8
Hayır	45	37,8
Kısmen	13	10,9
Diğer	4	3,3
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimin destek eğitim odası dışında genellenebilirliğine ilişkin bulgular tablosu incelendiğinde genellenebilir olduğunu düşünen 57 kişi (47,8) genellenebilir olmadığını düşünen 45 kişi (%37,8) kararsız kalan 13 kişi (%10,9) olduğu görülmektedir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- “Hayır, sınıfım kalabalık olduğu için ekstradan genelleme sağlayamıyorum. ”
- “Evet. Öğretmenle ortak çalışarak. ”
- “Ev ödevi vererek sağlamaya çalışıyorum. ”
- “Evet sınıf öğretmeninden dönütler alıyoruz. ”
- “Verilen eğitim öğrencinin hayatında kullanmasına yönelik ve derslere destek olmaya yönelik yapıyoruz. ”
- “Veli ile işbirliği içinde uygun ortamlarda sağlanabilir. ”
- “Hayır Buna Uygun Şartlar Yok. ”
- “Evet. Sınıfta destek eğitim odasında gördüğümüz dersleri tekrar ediyoruz. Ayrıca veli ile iletişimde olup evde de desteklenmesini sağlıyorum. ”

- “Aile ile işbirliği yaparak ve öğretilenlerin yaşama transfer edilmesini sağlayarak genellemeye çalışıyorum. ”
- “Kısmen sınıf içi etkinliklere katılım veli görüşmeleri. ”
- “Ödevler veriyorum, aile ile işbirliği yaparak süreci yürütüyorum. ”
- “Öğrenci eğer sosyal açıdan zorluk yaşıyorsa sınıf dışına çıkıp öğrencinin sosyal açıdan gelişimini olumlu yönde etkileyecek etkinlikler yaptırıyorum. ”
- “Evet, veli ile görüşmeler ile sözlü, yazılı, yazısız, video kaynakları sağlamaktayım. Hibrit yöntemi ile paralel yürütmekteyim. ”
- “Hayatilik ilkesini göz önünde bulundurarak programa uygun ilerleme sağlıyorum.”
- “Gerekli etkinlikler ve yapması gerekenler üzerine belirli sorumlulukları kazanması adına çalışmalar yaptırıyorum. ”
- “Hayır, velilerim evdeki eğitimde yardımcı olamıyorlar. ”
- “Evet, öğrencinin sınıf öğretmeni ile iletişimde olarak. ”
- “Okuma yazma konusunda eğitim verdiğim için çocuklardan okul dışında gördükleri tabelaları derste bana gelip anlatmalarını istiyorum. ”
- “Öğrencimin ailesi ve öğretmenleri ile iletişim halindeyiz, koordineli bir şekilde süreci yürüttüğümüz için genellenebilirliğin sağlandığını düşünüyorum. ”
- “Bu velinin ilgisine bağlı. Veli ilgili olduğu sürece genellenebilir. ”

4.23. Katılımcıların, Öğretmen ve Velilerin Destek Eğitime İlişkin Tutumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

Tablo 23. Katılımcıların, Öğretmen ve Velilerin Destek Eğitime İlişkin Tutumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Olumlu	97	81,6
Olumsuz	13	10,9
Diğer	9	7,5
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların öğretmen ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını değerlendirmelerine ilişkin tablo incelendiğinde 97 kişi olumlu (%81,6), 13 kişi olumsuz (%10,9), 9 kişi diğer (%7,5) olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında katılımcıların çoğunluğunun, öğretmen ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını olumlu gördüğü söylenebilir. Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- *“İki tarafın da ilgisi yüksek bana göre, öğrenci potansiyeli ne kadar geliştirilebilecekse bunu yapmak için ellerinden geleni yapıyorlar.”*
- *“Tutumlar veliye ve öğrenciye göre değişiklik gösteriyor.”*
- *“Öğretmenler her zaman öğrencisinin en iyi gözlemcisi ve yönlendiricisidir. Bazı veliler çocuğunun destek eğitime ihtiyacı olduğunu kabul etmek istemiyorlar, bu konuda velilere çeşitli seminerler düzenlenebilir.”*
- *“Öğretmenlerin bazıları işini ciddiye alırken bazılarının almadığını düşünüyorum. Velilerin genelde destek eğitimi önemsediklerini görüyorum.”*
- *“Öğretmenler her zaman öğrencisinin en iyi gözlemcisi ve yönlendiricisidir. Bazı veliler çocuğunun destek eğitime ihtiyacı olduğunu kabul etmek istemiyorlar, bu konuda velilere çeşitli seminerler düzenlenebilir.”*
- *“Veliler öğretmenin elinde sihirli değnek olduğunu düşünüyor öğrencinin öğrenememesin tamamen öğretmenin yetersizliği olarak görüyor.”*
- *“Veliler destek eğitim odasına umutlu bakıyorlar ve bu hizmeti şans olarak görüyorlar.”*
- *“Olumlu yaklaşımlar görüyorum.”*
- *“Olumlu tutumlar gözlemledim fakat öğretmenler gün içinde çok yorulduğundan günlük ders saati azaltılmalı.”*
- *“Öğretmenler için destek eğitimin önemi çok büyük çünkü sınıfta ulaşılamayan çocuklara destek eğitimde ulaşma imanı sağlıyor.”*
- *“Velilerin tutumu bireysel olarak değişiyor.”*
- *“Öğretmenler gerekli görüyorlar ancak veliler için ilk etapta bir ön yargı oluşuyor daha sonrasın da ise iyi ki böyle birebir eğitim alıyorlar diye dönüşler alıyorum.”*
- *“Velilerin beklentisi çok yüksek. olumlu bakıyorlar ve istekliler. Öğretmenler de genel olarak faydasına inanıyorlar fakat destek eğitimin çocuğun ders saatinde değil dersi*

dışında olması gerektiğini düşünüyorum. Çocuk dersinden çıkınca kendini kötü hissediyor. Belli derslerde sınıftan çıkarılınca tam zamanlı kaynaştırma amacına ulaşmıyor.”

- “Yeteri kadar ilgili olduklarını düşünüyorum.”
- “Zaman zaman katkı sağlayan zaman zaman zorlaştırıcı buluyorum.”
- “Öğretmenlerin ve velilerin destek eğitime karşı olumlu tutumları olduğunu gözlemliyorum. Bazı velilerde RAM’a yönlendirme sürecinde sıkıntılar yaşanıyor, kabullenmeme ve reddetme davranışları gözlemleniyor.”
- “Olumlu tutumları olduğunu gözlemledim.”
- “Destek eğitime önem veriyorlar ve elinden gelen çabayı gösteriyorlar.”
- “Öğretmenlerin bazıları işini ciddiye alırken bazılarının almadığını düşünüyorum. Velilerin genelde destek eğitimi önemsediklerini görüyorum.”
- “Öğrencinin öğrenebilmesi için olumlu tutum sergiledikleri düşünüyorum.”

4.24. Destek Eğitim Odasında Eğitim Verilen Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Diğer Uzman ve Velilerle İşbirliğine İlişkin Bulgular

Tablo 24. Destek Eğitim Odasında Eğitim Verilen Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Diğer Uzman ve Velilerle İşbirliğine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	90	75,63
Hayır	17	14,28
Kısmen	11	9,24
Diğer	1	0,84
Toplam	119	100

Destek eğitim odasında eğitim verilen öğrencilerin uygulama sürecinde diğer uzman ve velilerle işbirliğine ilişkin bulgulara bakıldığında; 90 kişinin (%75,63) diğer uzman ve velilerle işbirliği yaptığına dair ‘evet’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 17 kişinin

(%14,28) diğerk uzman ve velilerle işbirliğı yapmadığına dair ‘hayır’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 11 kişinin (%9,24) diğerk uzman ve velilerle kısmen işbirliğı yaptığına dair ‘kısmen’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 1 kişinin ise ‘diğerk’ kategorisi altında toplanabilecek yanıt verdiği görülmektedir. Tablo yorumlandığında ise diğerk uzman ve velilerle işbirliğı yapan katılımcı sayısının en fazla olduğu görülmüştür.

Bu kategorilere yanıt örneğı verilecek olursa;

- “Evet, veli ve rehberlik servisi ile koordineli olarak işbirliğı sağlamaya çalışıyorum”
- “Hayır veliler bu konuda çok ilgili değil”
- “Kısmen”
- “Olumlu”
- “Evet sürekli durumu ile ilgili bilgi alışverişinde bulunuyoruz. ”
- “Birebir iletişime geçiyorum. ”
- “Evet, yüz yüze kısa süreli toplantılar yapıyorum veliyle. Verdiğim ödevlerin ve ekstra kaynakların takibinde de veliden yararlanıyorum. ”
- “Pek fazla değil. ”
- “Evet. veli ve özel kuruma gittiğı öğretmeni ile iletişim halindeyim. ”
- “Rehberlik servisi ile koordineli çalışıyorum. ”
- “Hayır. ”
- “Sınıf öğretmeniyle ve aileyle durumu hakkında düzenli geri bildirim veriyor ve fikirlerini alıyorum. Sınıf öğretmeninden hangi dersler ya da konular hakkında zorlandığını öğrenerek o konular üzerinden dersi planlıyorum. ”
- “Eksik gördüğüm hususlarda meslektaşlarım ve bu hususta bilgi sahibi arkadaşlardan fikir almaktayım. ”
- “Hayır Sağlayamıyorum.”
- “Evet haftalık ilerlemeden veya gerilemeden haberdar ediyoruz. ”
- “Ödevlendirmeler ile aileyi sürece dahil ediyorum, rehberlik servisi ile gelişim sürecine dair bilgilendirmeler yapıyorum. Bep kazanımları odağında öğrencinin gelişimine göre planlamalar ve düzenlemeler yapmaya özen gösteriyorum. ”
- “Veli ile haftada bir, uzman ile ayda bir toplantı yapıyorum. ”
- “Aile, rehberlik öğretmeni , gölge öğretmen ile işbirliğı ve iletişim halindeyiz. ”
- “Farklı yöntem teknikle ilgili bilgi alıyorum. ”
- “Evet ramdaki öğretmenlerle işbirliğı. ”

4.25. Katılımcıların İdarenin Destek Eğitim Uygulamasına İlişkin Tutumu Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Bulgular

Tablo 25. *Katılımcıların İdarenin Destek Eğitim Uygulamasına İlişkin Tutumu Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Bulgular*

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Olumlu	92	77,3
Olumsuz	10	8,40
Kısmen	10	8,40
Diğer	7	5,9
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların idarenin destek eğitim uygulamasına ilişkin tutumu hakkındaki düşüncelerine ilişkin tablo incelendiğinde; olumlu cevabını veren 92 kişi (%77,3) olumsuz cevabını veren 10 kişi (%8,40) Kısmen cevabını veren 10 kişi (%8,40) ve diğer cevapları veren 7 kişi (%5,9) olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında olumlu cevabını verenlerin en çok olduğu görülmektedir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- *“Materyaller ve ders içerikleri, olumlu fiziki şartlara sahip bir sınıf ortamı konusunda bizi destekliyorlar.”*
- *“Güzel fakat fiziki imkanlar yetersiz.”*
- *“Çok iyi her konuda destekliyorlar.”*
- *“Uygun bir çalışma ortamı hazırlanıp düzenli öğrenci katılımı sağlanıyor.”*
- *“Okulumuz çok kalabalık olduğundan idare de bazı isteklerini gerçekleştiriyor.”*
- *“Branş derslerinde yaptırılmasını sağlıklı bulmuyorum. Kendi sınıfıma hazırlık, okulun verdiği diğer görevleri yerine getirmem gerekirken yönetmelik dışı görevlendirmeyi doğru bulmuyorum.”*

- “Okulun destek eğitime karşı desteği kesinlikle takdir edilecek şekilde.”
- “Destek eğitim yapabileceğimiz ortamları sağlıyor.”
- “Şartlar uygun değil.”
- “Gayet olumlu ve destekleyici tutum sergilemektedirler.”
- “Öğretmenlerin boş ingilizce derslerinde destek eğitim veriliyor.2 yıldır bu okulda görev yapıyorum ve haftada 8 saate kadar destek eğitim planı hazırlanmadı.”
- “Sınıf düzeninin daha da iyileştirilmiş koşullar, görsel materyaller beklemekteyim.”
- “Eğitim öğretim ortamını yeterince sağlayamıyorlar.”
- “Daha güzel bir destek eğitim alanı oluşturulabilir. Çünkü okulumuzda bunun için yeterli ve ilgi çekici bir alan mevcut değil.”
- “Okula uyum ve öğrencinin akademik başarısını desteklediği için olumlu tutum gözlemleniyor.”
- “Kendi çıkarlarına uygun bir uygulama olduğu için iş yükü olarak görülüyor.”
- “Daha fazla yerimiz olsa da daha fazla öğrenciye ulaşırsak.”

4.26. Destek Eğitim Odasındaki Fiziksel Olanaklar Ve Materyalin Uygulama İçin Yeterliliğine İlişkin Bulgular

Tablo 26. Destek Eğitim Odasındaki Fiziksel Olanaklar Ve Materyalin Uygulama İçin Yeterliliğine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Yeterli	25	21,0
Yetersiz	80	67,2
Kısmen	14	11,7
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasındaki fiziksel olanaklar ve materyalin uygulama için yeterliliğine ilişkin bulgular tablosu incelendiğinde; yeterli olduğunu

düşünen 25 kişi (%21,0) yetersiz olduğunu düşünen 80 kişi (%67,2) kararsız kalarak kısmen yeterli ve yetersiz olduğunu düşünen 14 kişi (%11,7) olduğu görülmektedir. Tabla yorumlandığında fiziksel olanaklar ve materyalin yetersiz olduğunu düşünen kişi sayısının daha fazla olduğu görülmektedir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- *“Materyaller çeşitlendirilebilir, yaş grubu ve öğrenci seviyesine göre arttırılabilir.”*
- *“Yeterli değil. Farklı materyaller olmasını isterdim.”*
- *“Hayır. Sınıf destek eğitim için kalabalık olduğundan bireysel materyal kullanamıyorum.”*
- *“Hayır yeterli değil materyallerimi kendim temin ediyorum.”*
- *“Hayır fiziksel durum iyi sayılır ancak elimizde materyal yok bu da bizi zorlamakta.”*
- *“Okullarda gerekli donanımlar mevcut olmuyor çoğunlukla. Ama öğrenciye sunacağımız imkanlar onun belli bir seviyede ilerlemesine katkı sağlıyor.”*
- *“Boş bir sınıfta öğretim yapabiliyoruz sadece.”*
- *“Sınıf düzeninin daha da iyileştirilmiş koşullar, görsel materyaller beklemekteyim.”*
- *“Hayır oda içinde sadece bana ait ve öğrenciye ait materyalleri kullanabiliyoruz.”*
- *“Daha zengin materyaller sağlanabilirse öğrenme sürecinin iyi etkileneceğini düşünüyorum.”*
- *“Yeterli olduğunu düşünüyorum.”*
- *“Yeterli değil. Okulumuzun fiziki durumu müsait olmadığı ve aşırı kalabalık olduğu için dersi yaptığımız ortam eğitime çok uygun değil. Okuldaki öğrenci sayısının azaltılması gerekli.”*
- *“Hayır okuldaki sınıf yetersizliğinden dolayı uygun şartlarda eğitim verilebildiğimi düşünmüyorum ayrıca materyal desteğim de bulunmamaktadır.”*
- *“Okulun fiziksel olanakları yetersiz kalıyor. Öğrenci sayısı fazla ve destek eğitim için uygun odalar yeterli olmuyor.”*
- *“Hayır düşünmüyorum. Bu çocuklar zaten özel gereksinimli ve dezavantajlı çocuklar onlar için daha güzel bir okul ortamı yaratılmalı, materyaller sağlanmalı. Okulda bu yeterli değil.”*
- *“Evet. Yeterli olmasa bile öğretmenlerle iletişim halinde olup materyal paylaşımı yapıyoruz.”*

- “Bolca okuma kitabı, birkaç kutu oyunu var. Tabi bunlar yetersiz. Gerçek bir destek odası olmadığını düşünüyorum.”
- “Yeterli olduğunu düşünmüyorum. Sınıfın fiziksel yapısı açısından ders işlemek zor olabiliyor. Birçok öğretmen ve öğrenci bir arada ders yaptığımız için ses ve gürültü açısından olumsuz etkileri oluyor.”
- “Destek eğitim odaları materyal açısından yok denecek kadar az.”
- “Yeterli değil çalışma odası yok öğretmenler odasında çalışıyoruz öğrenciler için somut materyaller yok.”

4.27. Öğrencilerin Devamsızlık Durumunun Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Bulgular

Tablo 27. Öğrencilerin Devamsızlık Durumunun Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Olumsuz etkiliyor	93	78,2
Devamsızlık yapılmıyor	18	15,1
Diğer	8	6,7
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların, öğrencilerin devamsızlık durumunun eğitim sürecine etkilerine dair görüşlerine ilişkin tablo incelendiğinde olumsuz etkiliyor 93 kişi (%78,2), devamsızlık yapılmıyor 18 kişi (%15,1), diğer 8 kişi (%6,7) olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu görülmüştür. Tablo yorumlandığında katılımcıların çoğunluğunun, öğrencilerin devamsızlık durumunun eğitim sürecini olumsuz etkilediğini söylediği görülmektedir. Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- “Devamsızlık yapan öğrenciler daha yavaş ilerliyor.”
- “Neredeyse hiç devamsızlık yapmıyorlar. Okula gelmeseler de velileri destek eğitime getiriyorlar.”
- “Devamsızlık problemi yaşamıyorum.”
- “Gelmeyen öğrenciler destek eğitimden yeterince faydalanamıyor.”
- “Çok etkiliyor ilerlediğimiz noktalarda gerileme görülüyor.”
- “Sürecin aksamasına neden oluyor.”
- “Kötü etkiliyor.”

- “Çok devamsızlık yapmadıkları için olumsuzluk yaşamadım.”
- “Olumsuz etkiliyor.”
- “Öğrencimin devam konusunda bir sıkıntısı bulunmuyor.”
- “Öğrenme sürecinden geri kalıyorlar.”
- “Çok fazla etkiliyor.”
- “Genelde pek devamsızlık yapmıyorlar. Ama yaparlarsa tabii ki bir anlamı kalmıyor. Çünkü çok çabuk unutan öğrenciler.”
- “Devamsız geçen günlerin çocuğu etkilememesi için ev ödevleri vermeye çalışıyorum.”
- “Kötü oluyor. Öğrencilerin kendi kendine çalışma disiplini olmadığını için devamsızlık yapılıncaya öğrenilen konular unutuluyor ve zaman kaybı oluyor.”
- “Geldiği zamanlar eksikliği tamamlıyoruz.”
- “İnanılmaz düzeyde ötelenmelerine yol açmakta. Veliler bu konuda kesinlikle uyarılmalı, devamsızlık şartı konulmalıdır.”
- “Devamsızlık süresi boyunca veliler de evde gereken ilgiyi göstermediği için öğrenmeler bu süre içinde unutuluyor, eğitim süreci olumsuz etkileniyor.”
- “Devamsızlıklar ilerlemede aksaklıklara sebep oluyor.”
- “Öğretilenlerin unutulması ve adaptasyonda zayıflık şeklinde süreci etkiliyor.”

4.28. Uygulama Sürecinde Yaşanılan Problemlere İlişkin Bulgular

Tablo 28. Uygulama Sürecinde Yaşanılan Problemlere İlişkin Bulgular

KODLAR	CEVAP SAYISI	%
Ortam	25	18,3
Materyal	16	11,7
Devamsızlık	15	11,0
Süre	4	2,94
Aile İle İlgili	15	11,0
Sorun Yaşamayanlar	18	13,2
Diğer	43	31,6
Toplam	136	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların uygulama sürecinde yaşanan problemlere ilişkin tablo incelendiğinde; ortam problemi cevabını veren 25 kişi (%18,3), materyal cevabını veren 16 kişi (%11,7), devamsızlık cevabını veren 15 kişi (%11), ders süresi cevabını veren 4 kişi (%2,94), aile ile ilgili cevabını veren 15 kişi (%11), sorun yaşamayanlar cevabını veren 18 kişi (%13,2) ve diğer cevapları veren 43 kişi (%31,6) olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında ortam probleminin diğer problemlerden yüksek olduğu görülmektedir. Diğer problemlerde uygulama sürecini oldukça etkilediği görülmektedir

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- “Özel eğitim tekniklerine tam hakimiyet olmadığı için yöntem konusunda problem yaşıyorum. ”
- “Aynı seviye öğrencilerin bir arada olmaması.”
- “Öğrenci devamsızlıkları ve öğrencilerdeki dikkat eksikliği. ”
- “Bazen öğrencinin motivasyon düşüklüğü. ”
- “Günlük ders saatinin fazla olması, sınıfın kalabalık olması.”
- “Destek eğitim odası ve materyallerinin olmaması. ”
- “Velilerin ilgisizliği. Çocukların bakımlarını yetersiz olması bunun da temel sebebi veli ilgisizliği. ”
- “Çocuk ders saati uzadığı zaman sıkılıyor. ”
- “Ailenin ilgisizliği. ”
- “Okul çıkışı olduğu için bazen çocuk yorgunluktan dikkat eksikliği ve yorgunluk yasayabiliyor. ”
- “Çocukların dikkatlerini derse verme konusunda ara ara problem yaşadığımız zamanlar olabiliyor. ”
- “Veli tutumları, öğrenci devamsızlıkları. ”
- “Dil problemi, devamsızlık problemi, veli ilgisizliği . ”
- “Çocuklardaki yetersizliklerden dolayı ilerleme doğal olarak bu konudan dolayı yavaşlayabiliyor. ”
- “Kaynaştırma öğrencileri olduğu için dikkatleri çok çabuk dağılıyor ve sıkılıyorlar.”
- “Devamsızlık durumunda unutma söz konusu oluyor ve baştan başlamak tekrar aynı yere gelmek zaman alıyor süreklilik olmalı.”

- “Destek eğitim verilen ortamı birçok öğretmen ve öğrenci paylaşmak zorunda olduğu için öğrencimin ilgisi çok çabuk dağılabiliyor.”
- “Derslik konusunda problem yaşıyorum.”
- “Materyal eksikliği.”
- “Öğrenme gücünü olan öğrencinin aile desteğinin yetersiz kalması. Bu süreçte aile desteğinin çok önemli olduğunu düşünüyorum.”
- “Uygulama alanının fiziksel şartlarının yetersiz olması.”
- “Kaynaştırma öğrencileri olduğu için dikkatleri çok çabuk dağılıyor ve sıkılıyorlar.”
- “Ekstra destek eğitim odalarının açılmaması, materyal eksikliği, destek eğitim onaylarının geç gelmesi.”
- “Öğrencinin çok fazla derse giriyor olması ve bu süreçte isteksizliğe yol açması.”
- “Veliler ile istediğim diyalogu kuramamaktayım. Onlardan beklentim ev görev ve sorumluluklarını kontrol etmeleri, denetlemeleri. Bu çocukların özel çocuk oldukları unutmamalı.”
- “Ortam müsait olmadığından öğrencilerimin dikkati dağılıyor 3 öğrenciyi aynı anda idare etmek benim için zor dikkat eksikliği eklenince idare etmek ve süreci verimli kullanmak zorlaşıyor.”
- “Destek eğitim odaları için daha ferah, daha renkli ve güzel bir alan oluşturulmalı.”
- “Dikkat dağınıklığı, sınıf yetersizliği.”
- “Sınıf kalabalık olduğu zaman dikkat dağınıklığına sebep olabiliyor.”
- “Sınıf kalabalık olduğu için gürültü ve dikkat dağınıklığı çok oluyor, çocukla iletişim kurmakta problem yaşıyorum.”
- “Veli ile iletişim sorunu.”
- “Engel durumları ve eğitim durumları birbirinden farklı olan öğrenciler ile aynı sınıf ortamında kısıtlı sürede ders işlemek zor oluyor. Problem davranışları olan öğrenciler diğer öğrencileri etkiliyor.”

4.29. Destek Eğitim Odası Uygulamasının Geliştirilebilmesine İlişkin Bulgular

Tablo 29. Destek Eğitim Odası Uygulamasının Geliştirilebilmesine İlişkin Bulgular

KODLAR	KİŞİ SAYISI	%
Evet	57	47,8
Hayır	45	37,8
Kısmen	13	10,9
Diğer	4	3,3
Toplam	119	100

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odası uygulamasının geliştirilebilmesine ilişkin bulgular tablosu incelendiğinde geliştirilebilir diyen 54 kişi (%47,8) geliştirilmesine gerek duymayan 45 kişi (%37,8) kararsız kalan 13 kişi (%10,9) ve sorulan sorudan bağımsız cevap veren 4 kişi (%3,3) olduğu görülmektedir.

Bazı katılımcıların bu konudaki görüşleri aşağıda sunulmuştur:

- “Öğrencilerin aile tutumuna yönelik çalışmalar yapılması gerekiyor çünkü eğitim evde ailede başlar.”
- “Saati artırılabilir ve uygulama odaları restore edilebilir, materyal konusunda desteklenebilir.”
- “Okulların fiziksel imkanları geliştirilmeli.”
- “Birebir çalışmaya uygun ve zenginleştirilmiş ortamların daha katkı sağlayıcı olabileceğini düşünüyorum.”
- “Destek eğitim odasının her öğrenci için bireysel olması gerekiyor toplu olarak yapılmamalı her öğretmene bir tane öğrenci verilmeli farklı materyaller kullanılmalı hem üniversitelerde hem de meslekte öğretmenlere yeterli bilgilendirilmeler yapılmalı.”
- “Destek eğitim odasının daha sakin ve dikkat dağıtıcı özellikleri olmaması öğrenciler için olumlu olabilir.”

- “Uygulayanlara eğitimler verilmesi. fiziksel ortamların iyileştirilmesi. materyal kullanımının arttırılması.”
- “Öğretmen başına öğrenci sayısının en fazla 2 olması gerekiyor ki birebir eğitimden uzaklaşma olmasın.”
- “Okulları fiziksel şartlarının iyileştirilmesi, ek öğrenme sayısının artması ve hizmet içi eğitim desteği önerim olabilir.”
- “Kaynak kitap sağlanmalı. Biz öğretmenler elimizdeki kaynak kitap ile derslerde çalışıyoruz. Fakat aileden çocuk için devamlı kullanacağı ve çocuğun evine götürebileceği kitapları istediğimizde karşılık alamıyoruz. Örneğin 4. Sınıf öğrencisi bir kaynaştırma öğrencisi 4. Sınıf kitapları ile çalışması mümkün olmuyor. Bu öğrenciler için milli eğitim tarafından sağlanan düzeyine uygun çalışma kitabı talep ediyoruz. Ve bunun haricinde destek eğitimler denetlenmesi gerekir. Öğrenciyi alıp kenara koyup kahve içmek için destek eğitim yapmamalı öğretmenler.”
- “Donanımların yeterli hale getirilmesi gerekir.”
- “Öğretmenlere daha fazla materyal desteği ve hizmetçi eğitim verilmeli.”
- “Özel eğitim hakkında hizmetiçi eğitim almalyız.”
- “Kesinlikle destek eğitim saatleri artırılmalı. Özel fiziksel ortam sağlanmalı. Gerekli ek ücret desteği sağlanmalı. Bu süreçte öğretmenler gerekli eğitim ve seminerler verilmeli. Veli ile işbirliği konusunda desteğe gidilmeli.”
- “İşbirliği güçlendirilmeli.”
- “Öğretmenleri teşvik etmek adına ücretlendirmesi artırılabilir. Sınıf alanı büyütülüp, ders materyalleri konulabilir.”
- “Destek eğitim için her okulda ayrı bir oda olmalı ve bu öğrencilerin için eğitim kitapları olmalı.”
- “İnternet ve daha güzel temiz bir ortam sağlanabilir.”
- “Aile işbirliği.”
- “Eğitim süresinin biraz daha uzaması.”

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde araştırmada elde edilen bulgulara dair verilerin ilgili literatür eşliğinde tartışılması ve yorumlanmasına yer verilmiştir.

5.1. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Haftalık Ders Saatine İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların destek eğitim odasındaki haftalık ders saatine ilişkin elde edilen bulgular, katılımcıların çoğunluğunun haftalık ders saatinin 6-10 saat arasında olduğunu göstermektedir. Literatür incelendiğinde elde edilen bulgulara benzer ve farklı sonuçların olduğu görülmektedir. Yazarkan (2020)'ın araştırmasında Destek Eğitim Odasında verilen haftalık ders saatinin 5-10 saat arasında değiştiği görülmektedir. Yazıcıoğlu (2020)'nun araştırmasında destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlerin haftalık ders saatlerinin en az 2, en fazla 30 saat olduğu görülmektedir. Destek eğitim verilecek öğrenciler, bu öğrencilere verilecek olan derslerle öğrencinin alacağı haftalık ders saati BEP geliştirme birimi kararıyla belirlenmektedir. Bu planlama haftalık toplam ders saatinin %40'ını geçmeyecek şekilde ayarlanır (Filik, 2019).

5.2. Destek Eğitim Odasında Eğitim Gören Öğrencilerin Yetersizlik Türüne İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin yetersizlik türüne ilişkin bulgularına bakıldığında; bir öğrencide birden fazla yetersizlik tanısı olabileceği sebepli öğrencilerin yetersizlik türüne ilişkin bulguların sayısı toplam sayıya eşit çıkmamıştır. Bu sebepten 119 kişinin katılım sağladığı araştırmada, yetersizlik türüne ilişkin bulguların yanıt sayısı 173'e ulaşmıştır. Yetersizlik türüne ilişkin bulgular kişi sayısı olarak değil de yanıt sayısı olarak incelendiğinde; Dil ve Konuşma Bozukluğu yetersizlik türüne ilişkin 42, Öğrenme Güçlüğü yetersizlik türüne ilişkin 91, Görme-İşitme Yetersizliğine ilişkin 5, Otizm Spektrum Bozukluğu yetersizlik türüne ilişkin 15, Zihinsel Yetersizlik türüne ilişkin 20 yanıt yer almaktadır. Tablo yorumlandığında en çok Öğrenme Güçlüğü yetersizlik türü olduğu görülmüştür.

Yazıcıoğlu (2020)'nun araştırmasına göre veriler incelendiğinde çoğunluğu hafif düzeyde zihinsel yetersizliği olan öğrenciler olmak üzere, öğrenme güçlüğü, otizm spektrum bozukluğu ve üstün yetenekli olan öğrencilerin olduğu görülmektedir. Bu yetersizlik türleri

içerisinde Öğrenme Güçlüğü ve Hafif Düzey Zihinsel Yetersizlik türlerinin çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Yazarkan (2020)'ın çalışmasında kaynaştırma öğrencilerinin yetersizlik türlerine bakıldığında ise 4 öğrencinin Zihinsel Yetersizlik, 2 öğrencinin Otizm, 7 öğrencinin Özel Öğrenme Güçlüğü, 1 öğrencinin hem hiperaktivite hem özel öğrenme güçlüğü ve bir öğrencinin de hem hiperaktivite hem de davranış bozukluğu yetersizlik türüne sahip oldukları görülmektedir. Araştırmamıza destek olacak şekilde en fazla bulunan yetersizlik türünün Özel Öğrenme Güçlüğü olduğu görülmektedir.

Yazçayır (2020)'ın çalışmasına göre yetersizlik türleri dağılımı; Hafif Düzeyde Zihinsel Yetersizlik 10, Özel Öğrenme Güçlüğü 6, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu 2, Görme Yetersizliği+ Dil ve Konuşma güçlüğü 2, Bedensel Yetersizlik 2, işitme yetersizliği 1, Dil ve Konuşma güçlüğü 1, Dikkat eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu + Hafif düzeyde zihinsel yetersizlik 1, Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu + Otizm 1, Süreğen hastalık + Görme yetersizliği + işitme yetersizliği 1 kişidir. Bulgulara bakıldığında araştırmamıza zıt bir durum olarak en fazla sayıda hafif düzeyde zihinsel yetersizlik türünün olduğu görülmektedir.

5.3. Katılımcıların Destek Eğitim Odasındaki Ders Saatlerini Yeterli Bulup Bulmadıklarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin bulgulara bakıldığında; evet cevabını veren kişi sayısının hayır cevabını veren kişi sayısından fazla olduğu görülmektedir. Yazıcıoğlu (2020)'nun araştırmasına göre veriler incelendiğinde destek eğitim odasında eğitim alacak öğrencilerin, bu öğrencilere okutulacak dersler ile öğrencilerin alacağı haftalık ders saatinin BEP geliştirme biriminin kararı doğrultusunda belirleneceği ve bu planlamanın haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Bu ifade yönetmelikte de geçmektedir. Filik (2019)' nun araştırması incelendiğinde Yazıcıoğlunun araştırmasını destekler biçimdedir.

5.4. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Çalışma Süresine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odasında çalışma süresine ilişkin bulgular incelendiğinde; 1-4 yıl arasında çalışan kişi sayısının 94, 5-8 yıl arasında çalışan kişi sayısının 18, 9-12 yıl arasında çalışan kişi sayısının 4, 12 ve üzeri yıl çalışan kişi sayısının ise 3 olduğu

görülmektedir. Bulgular incelendiğinde destek eğitim odasında yeni göreve başlayan kişi sayısının diğerlerinden fazla olduğu, tecrübeli eğitimcilerin ise diğerlerine oranla az olduğu görülmektedir.

Benzer çalışmalar incelendiğinde Gülcihan (2020)'ın çalışmasına göre DEO hizmeti yürüten 5 öğretmenden ikisinin iki yıllık, diğer iki öğretmenin bir yıllık tecrübesi olduğu, bir öğretmenin ise destek eğitim odası hizmeti vermeye yeni başladığı görülmüştür. Araştırmamıza destek olarak çoğunluğun yeni tecrübe edinmeye başladığı görülmektedir.

Destek eğitim odasında görev alma süresinin araştırıldığı bir başka araştırmada; Araştırmaya katılan öğretmenlerin DEO uygulamasındaki deneyimlerine bakıldığında sadece 3 öğretmenin ilk kez bu uygulamayı gerçekleştirdiği diğerlerinin ise daha önceki yıllardan DEO uygulaması konusunda deneyimli oldukları görülmüştür (Yazarkan, 2020). Araştırmamıza zıt olarak katılımcıların çoğunluğunun deneyimli öğretmenlerden oluştuğu görülmektedir.

Çeşitli araştırmalardan alınan bulgularda görülen bu deneyim yılı farklılığına sebep olan etkenlerin araştırma yapılan bölgelerin sosyoekonomik ve kültürel durumu gibi değişkenler olduğu söylenebilir.

5.5. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerde Gerekli Yöntem ve Tekniklerde Yeterli Bilgiye Sahip Olup Olmadıklarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına ilişkin bulgulara bakıldığında; evet cevabını veren kişi sayısının hayır cevabını veren kişi sayısından çok fazla olduğu görülmektedir. Benzer bir çalışma olan Taş (2021) 'nin araştırması incelendiğinde destek eğitim odasında görevlendirilen sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi konusundaki bilgi düzeylerinin düşük olduğunu ve bu öğretmenlerin, destek eğitim odasında eğitim gören öğrencileri eğitmeye ve yönetmeye yönelik yeterliklerinin istenilen düzeyde olmadığını göstermektedir. Yapılan araştırmalar, genel eğitim öğretmenlerinin kaynaştırma ortamlarındaki öğrencilerin desteklenme gereksinimlerini karşılama konusunda yetersiz kaldıklarını sonucuna ulaşılmıştır. Bizim sonucumuzla Taş (2021)'ın sonuçları farklılık göstermektedir

Öztürk ve Eratay'ın (2010) yaptıkları araştırmada, öğretmenlerin özel eğitim kökenli olmamaları ve göreve başlamadan önce özel eğitimle ilgili yeterli bir eğitim almamaları, öğretmenlerin özel eğitimin temel ilkelerinin yanı sıra BEP hakkında da herhangi bir bilgiye sahip olmamalarının nedenleri arasında sayılmıştır. Berkant ve Atılğan (2017) yaptıkları

çalışmada, öğretmenlerin kaynaştırma/bütünleştirme eğitimine ilişkin yeterli bilgiye sahip olmadıklarını ortaya koymuşlardır. Güner (2011) tarafından yapılan araştırmada, sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıf yönetimine ilişkin bilgilerinin oldukça sınırlı düzeyde olduğu belirtilirken; Işıkgöz, Yiğitsoy ve Çiçekçe (2018), sınıfında kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi bulunan öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda yetersiz kaldıklarını, etkili sınıf yönetimi stratejilerini kullanmadıklarını belirtmektedir. Karaman (2016) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterlik düzeyleri düşük bulunurken; Aslan (2017) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin sınıflarında bazı sınıf yönetimi stratejilerini çok az kullandıkları ya da hiç kullanmadıkları tespit edilmiştir.

5.6. Katılımcıların Destek Eğitim Uygulaması Sürecinde Kullandıkları Öğretim Yöntemlerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odasındaki eğitim uygulama sürecinde kullandıkları öğretim yöntemlerine bakıldığında alanyazınla örtüştüğü görülmektedir. Değişen dünya düzeni ile birlikte özel gereksinimli öğrencilerin önemi gün geçtikçe daha çok fark edilmektedir. Eğitimde fırsat eşitliğine en çok ihtiyaç duyan kesim ise özel gereksinimli öğrencilerdir (Sarı, 2003). Günümüz toplumları eğitimde tek bir bireyin bile kaybedilmemesi gerektiği hususunda büyük bir dikkatle çalışmalarını sürdürmektedir. Bilmeliyiz ki; her birey özel ve kendine has özellikleri ile eşsiz bir varlıktır. Bu sebeple, uygun yöntem, araç gereç ve ortam oluşturularak her bir öğrencinin var olan performansını en üst düzeye çıkarmayı eğitimciler kendine amaç edinmelidir (Seçil Karamuklu, 2018) Ne kadar güncel ve teknoloji ile iç içe olan öğretim yöntemleri kullanılırsa öğrencinin bireysel farklılıklarına sağlıklı yanıtlar vermek kolaylaşmaktadır. Ataman 2011, Öğretim yöntem ve tekniklerinin zenginleştirilmesi ve her öğrencinin bireysel ilgi ve ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik olması gerektiğinden bahsetmiştir. Yöntem ve teknikler yaratıcılık ve hayal dünyasını beslemelidir.

Öğrencilerin öğrenmeye karşı doğal yetenek, ilgi, eğilim ve isteklerinin yanı sıra ailedeki yetişme süreçleri, ekonomik durumları, etnik kökenleri, cinsiyetleri ve benzeri birçok durumları farklılık gösterebilmektedir. Bu farklılıkların doğuştan mı getirildiği yoksa sonradan mı kazanıldığı önemli değildir. Önemli olan nokta, bu farklılıklar dikkate alınmadan yapılacak eğitimin beklenen sonucu getirmeyeceğidir (MEB, 2017). ÖEHY' de 28. maddenin (f) bendinde, 'Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçları, yetersizlik türüne uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.' şeklinde bir ifade yer almaktadır. Bir diğer ifade ile materyal ile desteklenen eğitimde en önemli özellik, öğretimi daha ilgi çekici ve

sürükleyici hale getirmesi, verimli ve ekonomik hale getirmesidir (Özdemir, 2000; Semerci, 2006).

Kış (2013)'ın, rehber öğretmenler ile özel eğitim sınıflarında görevli öğretmenlerin destek eğitim odasında sunulan eğitime ilişkin görüşlerini araştırdığı çalışmada, öğretmenlerin konu ile ilgili olumlu görüş sundukları, fakat destek eğitim odalarında görevli öğretmenlerin alan bilgilerinin yetersiz olduğu, yapılan program ve planların uygun öğretim yöntem ve araç gereçle desteklenmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Okullarda sağlanan destek eğitimin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi için öncelikle, destek eğitim veren öğretmenlerin, yeni teknikleri, uygulamaları ve materyalleri takip etmesi daha da önemlisi temel bir eğitim kuramına sahip olması oldukça önemlidir (McNamara, 1989). Talas vd. (2016) tarafından yapılan bir diğer araştırmada; destek eğitim odalarının gittikçe yaygınlaşan ve kabul gören bir uygulama olmasına rağmen, fiziksel koşulları, kullanılan yardımcı kaynaklar bakımından yetersizliklerinin olduğu ve geliştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Bir diğer çalışmada, Namlu (1998) öğretmeni derste araç kullanmaya iten faktörlerin eğitim aracına yönelik inançları, tutumları ve ona verdiği değerler olduğunu, ders araçlarının gerekliliğine inanmayan bir öğretmenin de derste araç-gereç kullanımında isteksiz davranacağını belirtmektedir (Namlu, 1998). Kullanılan yardımcı kaynaklar ne kadar yetersiz olursa olsun öğrencinin çeşitli duyu organlarına hitap eden, onun öğrenme stiline değinen yardımcı kaynak kullanımı öğrencinin ilk etapta derse olan ilgisini çekmesi açısından sonra ki süreçte ise derse olan ilgisini ve dinamiğini kaybetmemesi açısından oldukça yararlı bulunan uygulamalardır. Öğrenci ne kadar çeşitli doküman, araç-gereç ve donanımla kuşatılırsa o denli kalıcı ve zenginleştirilmiş öğrenme ortamı oluşturulabilir.

5.7. Katılımcıların Destek Eğitim Odasında Eğitim Alan Öğrencilerin Akademik Başarılarının Ölçülmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin akademik başarılarının ölçülmesine ilişkin elde edilen bulgular incelendiğinde; yazılı, sözlü ve diğer cevabı veren katılımcıların sayısının birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, literatür sonuçları ile kısmen uyuşmaktadır. Yazıcıoğlu (2020)'nin araştırmasında destek eğitim odasında görev yapan öğretmenlerin bu odalarda eğitim alan öğrencilerin başarılarını daha çok yazılı sınavlar, gözlem ve küçük test çalışmaları ile değerlendirdiklerini belirttikleri görülmektedir. Yine Aydın (2015)'in yaptığı araştırmada destek eğitim odasında yapılan eğitimin değerlendirilmesi ile ilgili soruya; destek eğitim odasında eğitim yapan

öğretmenlerden, 3'ü değerlendirme yapıyorum cevabını vermiş ve değerlendirmeyi bir form üzerinden yaptıklarını belirtmişlerdir.

5.8. Katılımcıların Destek Eğitim Odası Uygulamasının Öğrencinin Gelişimi Açısından Faydasına Olmasına İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların, destek eğitim odası uygulamasının öğrencinin gelişimi açısından faydalı olmasına ilişkin görüşlerine bakıldığında 115 kişinin faydalı bulduğu, 4 kişinin ise faydalı bulmadığı görülmektedir. 119 katılımcının büyük çoğunluğunun destek eğitim odası uygulamasını faydalı bulduğu görülmüştür.

Benzer araştırmalar incelendiğinde Akay, Uzuner ve Girgin (2014), ilkokul dördüncü sınıfta okuyan işitme engelli kaynaştırma öğrencileriyle gerçekleştirilen destek eğitim odası uygulamasındaki sorunları incelemişlerdir. Araştırma sonucunda işitme engelli öğrencilere destek eğitim odası programı uygulanmasının öğrencilerin akademik, sosyal ve iletişimsel becerilerinin gelişmesinde faydalı olacağı görülmüştür.

Al-Zoubi ve Rahman (2012), destek eğitim odası uygulamasının özel gereksinimli öğrencilerin okuma ve aritmetik becerilerinin gelişimindeki etkisini ortaya koymaya çalıştıkları araştırmada, destek eğitim odası programına katılan öğrencilerle bu programa katılmayan kaynaştırma öğrencileri arasında önemli ölçüde farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Bu da destek eğitim odasının akademik gelişim açısından olumlu sonuçlarını göstermektedir.

Moody vd. (2000), destek eğitim odası uygulamasının öğrenme eksikliği olan öğrencilerin okuma eğitimine etkisini araştırmışlardır. Araştırmamız bulgularına zıt olarak, çalışmada 2 yıllık bir süreçte yapılan testler sonucunda destek eğitim odası uygulamasının öğrencilerin okuma anlama becerilerinde önemli bir etkisinin olmadığı görülmüştür.

Literatür destek eğitim odası uygulamasının öğrencinin gelişimi açısından faydasına yönelik incelendiğinde farklı sonuçlar görülebilmektedir. Bu farklılıkların, destek eğitim odasında eğitim gören öğrencinin yetersizlik türü, eğitimin verimliliği, eğitimin ihtiyaca yönelik olması, fiziksel şartlar gibi çeşitli birçok faktöre göre değişkenlik göstereceği söylenebilir.

5.9. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimlerden Olumlu Geri Dönüt Almalarına İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerden olumlu geri dönüt almalarına ilişkin bulgularına bakıldığında öğretmenlerin destek eğitim odalarını faydalı

ve gerekli buldukları görülmektedir. Öğretmenlerin destek eğitim odalarını faydalı ve gerekli bulmalarının nedeni bu odalarda alınan birebir eğitim olabilir. Çünkü destek eğitim odalarında öğrencilerle birebir ilgilenilmekte ve öğrencinin gelişimine olumlu katkılar sunulmaktadır. Nitekim alanyazında yapılan bazı çalışmaların sonuçları (Çağlar, 2016; Demir & Açar, 2011; Gök, 2013; Gülyüz, 2014; Sadioğlu, 2011; Sadioğlu vd., 2013) özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında istenilen düzeyde eğitim alamadıklarını ortaya koymuştur. Ünal (2008) tarafından yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarında ise destek eğitim odalarının özel gereksinimli öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri açısından daha fazla imkân sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve diğer araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde, destek eğitim odası uygulamasının ülkemiz koşullarında hali hazırda ve sürdürülebilir bir uygulama olduğu düşünülmektedir

5.10. Destek Eğitim Odası Uygulaması Hakkındaki Yeterliliğe İlişkin Bulguların Tartışılması

Destek eğitim odası uygulaması hakkındaki yeterliliğe ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun, destek eğitim odası uygulaması hakkında kendilerini yeterli gördükleri söylenebilir. Literatürde karşılaşılan sonuçlar araştırma bulgularıyla uyumludur. Pesen (2019)'in destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelendiği araştırmasında öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamasına yönelik özyeterlik ölçeğinin ortalaması 4.05 olarak bulunmuştur. Bu ölçekten alınabilecek en fazla puanın 5.00 olduğu düşünüldüğünde öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamasına yönelik özyeterlik inançlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Nazıf Toy ve Duru (2016) tarafından yapılan araştırmada öğretmenlerin kaynaştırma eğitimine ve destek eğitim hizmetlerine yönelik yeterliklerinin yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada elde edilen bulgular değerlendirildiğinde öğretmenlerin Destek Eğitim Odası uygulaması ile alakalı kendilerini yeterli görmeleri, bu konu ile ilgili gelişime açık olmalarına bağlanabilir.

5.11. Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) Hakkındaki Yeterliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hakkındaki yeterliliğine ilişkin bulgular; 61 kişi 'yeterli olduğumu düşünüyorum' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar, 27 kişi 'geliştirilmeli' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar, 11 kişi 'yeterli değilim' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği görülmüştür. 20 kişinin ise 'diğer' kategorisi altına alınabilecek yanıtlar verdiği görülmüştür. Katılımcıların

büyük çoğunluğunun BEP konusunda kendisini yeterli gördüğü ve bu kişilerden birçoğunun açıklama olarak BEP hazırlamaya veya özel eğitime dair bir eğitim aldığını yazdığı görülmüştür. Bunlara örnek verecek olursak; “Özel eğitim öğretmeniyim BEP'i üniversitede ders olarak gördüm ve öğrencilerime de hazırlıyorum.” , “Bep hazırlama dersi aldığımdan ve branşım ile ilgili olduğundan kendimi yeterli hissediyorum.”

Literatür incelendiğinde özel eğitim programı mezunlarının, farklı program mezunlarına göre Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) kullanma konusunda daha yeterli olduğunu göstermektedir (Pektaş,2008).

Şahin ve Güler (2018), destek eğitim odalarında görevlendirilmiş öğretmenler ile sınıfında kaynaştırma öğrencisi bulunan ilkökul sınıf öğretmenlerinin BEP hazırlama sürecinde yaşadıkları güçlükleri belirlenmeyi hedefledikleri araştırmada, BEP hazırlama sürecinde sınıf öğretmenlerinin destek eğitim odalarında görevli öğretmenlere göre daha fazla güçlükler yaşadıklarını ve yaşanan güçlüklerin anlamlı olarak farklılaştığını tespit etmişlerdir. Ayrıca destek eğitim odalarında görev yapan erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere oranla daha fazla güçlükler yaşadıkları belirtilmiştir.

Özel eğitim programı mezunlarının Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı kullanma konusunda yeterli bilgi ve donanımla mezun oldukları düşünüldüğünde, Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı kullanmaya çok dikkat etmediklerini, önemini ve işlevini yeterince kavrayamadıklarından dolayı çok gerekli görmediklerini düşündürmektedir.

5.12. Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitimin Destek Eğitim Odası Dışında Genellenebilirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Ünal (2008) tarafından yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarında ise destek eğitim odalarının özel gereksinimli öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri açısından daha fazla imkân sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve diğer araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde, destek eğitim odası uygulamasının ülkemiz koşullarında hali hazırda ve sürdürülebilir bir uygulama olduğu düşünülmektedir.

Araştırma bulgularına bakıldığında öğretmenlerin destek eğitim odalarını faydalı ve gerekli buldukları görülmektedir. Öğretmenlerin destek eğitim odalarını faydalı ve gerekli bulmalarının nedeni bu odalarda alınan birebir eğitim olabilir. Çünkü destek eğitim odalarında öğrencilerle birebir ilgilenilmekte ve öğrencinin gelişimine olumlu katkılar sunulmaktadır. Nitekim alanyazında yapılan bazı çalışmaların sonuçları (Çağlar, 2016; Demir & Açar, 2011;

Gök, 2013; Güleryüz, 2014; Sadioğlu, 2011; Sadioğlu vd., 2013) özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında istenilen düzeyde eğitim alamadıklarını ortaya koymuştur. Ünal (2008) tarafından yapılan başka bir araştırmanın sonuçlarında ise destek eğitim odalarının özel gereksinimli öğrencilerin kendilerini geliştirmeleri açısından daha fazla imkân sunulduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu araştırmadan elde edilen bulgular ve diğer araştırmaların sonuçları değerlendirildiğinde, destek eğitim odası uygulamasının ülkemiz koşullarında hali hazırda ve sürdürülebilir bir uygulama olduğu düşünülmektedir

DEO’nda verilen eğitimde veli desteğinin çok önemli olduğu, veli desteği olan öğrencilerde daha fazla ilerleme sağlandığı görülmüştür. Bu sonuç Çağlar (2016: 82)’ın çalışması ile de paralellik arz etmektedir. Bu bağlamda özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin velilerinin çocuklarının aldığı DEO eğitimi ile yakından ilgilenmelerinin ve gerekli tüm destekleri sunmalarının öğrencilerin akademik ve sosyal gelişiminde çok önemli bir rol oynayacağı söylenebilir. Nitekim çalışmada DEO’nda eğitim yapan öğretmenlerin çoğunluğunun, öğrencinin öğretmeni ve velisini bilgilendirdiği, fakat veli desteği olan öğrencilerde daha iyi sonuçlar alındığı görülmüştür.

5.13. Katılımcıların, Öğretmen ve Velilerin Destek Eğitime İlişkin Tutumlarını Değerlendirmelerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Katılımcıların, öğretmen ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını değerlendirmelerine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun, öğretmen ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını olumlu gördüğü söylenebilir. Semiz (2018) tarafından yapılan araştırmada görüşülen ailelerin 5’i, destek eğitim odasında eğitim aldıktan sonra öğrencinin sosyalleştiğini ve özgüveninin arttığına yönelik olumlu yönde gelişmeler gözlemlediklerini söylemişlerdir. Aydın (2015)’e göre aileler, destek eğitim odası uygulamalarından memnun olduklarını, öğretmenler ve idarecilerin bu konuda onları bilinçlendirdiklerini ve çocuklarının geliştiklerini ifade ederek öğretmenlerden memnun olduklarını dile getirmişlerdir. Aynı araştırmada öğretmenlerin ailelerden memnun olmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Filik (2019) tarafından yapılan araştırmada velilerin büyük bir kısmının çocuklarının bu odada birebir eğitim almalarını desteklediği görülmüştür. Bu araştırmada da elde edilen bulgular literatür sonuçlarıyla uyumaktadır. Katılımcıların, velilerin ve diğer öğretmenlerin tutumlarını olumlu görmeleri, kendilerinin destek eğitim sürecine önem

verdikleri ve buna bağılı olarak da, diğere paydaşların tutumlarını olumlu yönde etkilemeleri şeklinde yorumlanabilir.

5.14. Destek Eğitim Odasında Eğitim Verilen Öğrencilerin Uygulama Sürecinde Diğere Uzman ve Velilerle İşbirliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Kaynaştırmanın tanımında da belirtildiğı gibi destek eğitim hizmetlerinin çocuca, aileye ve de öğretime sağlanması özel eğitim uygulamalarının temel yapısında yer almaktadır (Friend ve Cook, 2010; Halvorsen ve Neary, 2009).

Destek eğitim odasında eğitim verilen öğrencilerin uygulama sürecinde diğere uzman ve velilerle işbirliğine ilişkin bulgulara bakıldığında; 90 kişinin diğere uzman ve velilerle işbirliği yaptığına dair ‘evet’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 17 kişinin diğere uzman ve velilerle işbirliği yapmadığına dair ‘hayır’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 11 kişinin diğere uzman ve velilerle kısmen işbirliği yaptığına dair ‘kısmen’ kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 1 kişinin ise ‘diğere’ kategorisi altında toplanabilecek yanıt verdiği görülmektedir. Bulgular incelendiğinde ise diğere uzman ve velilerle işbirliği yapan katılımcı sayısının en fazla olduğu görülmüştür.

Araştırmamıza zıt bir durum olarak Yazçayır (2020)’in çalışmasına göre ise, öğretmenler ile özel gereksinimli öğrenci aileleri arasında destek eğitim odası hizmetine ve özel gereksinimli öğrencilere ilişkin işbirliğinin kurulmadığı ya da veli talebine bağılı olarak sınırlı bir biçimde olduğu ortaya çıkmıştır.

Işıkdoğan Uğurlu ve Kayhan(2018)’ in araştırmasına göre okul personeliyle işbirliği içinde olduğunda daha etkili sonuçlar alındığını ancak ailelerle işbirliği sağlanmadığında ise değerlendirme sürecinde olumlu sonuçlar alamadıkları ve değerlendirme sürecinin uzadığı görülmektedir. Araştırmanın diğere bir sonucu ise öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencilerin tanınması ve değerlendirilmesi sürecinde aileyle daha sık görüşmelerine karşın, PDR servisiyle daha az RAM personeliyle ile neredeyse hiç görüşmediklerini ifade etmeleridir.

5.15. Katılımcıların İdarenin Destek Eğitim Uygulamasına İlişkin Tutumu Hakkındaki Düşüncelerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların idarenin destek eğitim uygulamasına ilişkin tutumu hakkındaki düşüncelerine ilişkin bulgular incelendiğinde; Çoğunluğun olumlu cevap verdiği idarenin destek eğitim odasında ders veren öğretmenleri desteklediğı görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusu Nar ve Tortop’un (2017) yaptığı araştırmanın bulgularıyla benzerlik

göstermektedir. Nar ve Tortop'un (2017) yaptığı araştırmada sınıf öğretmenlerinin büyük çoğunluğunun destek eğitim odaların kurulumu ve çalışması ile ilgili olarak okul idarecileri ile sorun yaşamadıklarını, okul müdürlerinin kendilerini desteklediklerini belirtmişlerdir. Bu araştırmanın bulgularında da okul yöneticilerinin destek eğitim odalarında görev yapan öğretmenlere çoğunlukla okul içinde ortam hazırlama, öğretmenlerin plan ve programlarında esneklik gösterme şeklinde destek oldukları görülmüştür ifadelerini kullanmışlardır.

5.16. Destek Eğitim Odasındaki Fiziksel Olanaklar Ve Materyalin Uygulama İçin Yeterliliğine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların destek eğitim odasındaki fiziksel olanaklar ve materyalin uygulama için yeterliliğine ilişkin bulgular incelendiğinde; yetersiz cevabını veren kişi sayısının daha fazla olduğu görülmüştür. Çağlar (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, destek eğitim odası uygulamasının öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal yönden geliştirdiği, destek eğitim odası uygulamalarının mevzuatta belirtilen şekilde yapılmadığı, mevzuatın açıklık getirmediği, konularda okullar arasında farklılıklar olduğu, okulların fiziksel ve donanımsal olarak yetersiz olduğu, destek eğitim odası kapsamında ders vermekte olan öğretmenlerin hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim almadığı saptanmıştır. Çalışma sonuçlarımızın söz konusu bu çalışma sonuçları ile uyum içinde olduğu, bulguların paralellik gösterdiği görülmektedir.

Kaptan (2019)'a göre özel eğitim öğretmenlerinin, yarıdan fazlası destek eğitim odası materyal ve donanım durumlarının yetersiz ve eksik olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Aydın'a (2015) göre "Destek eğitim odası içerisinde bulunması gereken araç ve gereçlerin eksik olduğu, öğrencinin yaşına, performansına ve yetersizliğin türüne göre uygun olarak temin edilmediği ayrıca hafif düzeyde zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilerin eğitiminde çok önemli bir yer tutan araç-gereç ve eğitim materyallerinin olmadığı varsa da eksik olduğu" sonucuyla örtüşmektedir.

5.17. Öğrencilerin Devamsızlık Durumunun Eğitim Sürecine Etkilerine İlişkin Bulguların Tartışılması

Çalışma grubunda bulunan katılımcıların, öğrencilerin devamsızlık durumunun eğitim sürecine etkilerine dair görüşlerine ilişkin bulgular incelendiğinde katılımcıların çoğunluğunun, öğrencilerin devamsızlık durumunun eğitim sürecini olumsuz etkilediğini söylediği görülmektedir. Bu bulgular literatür incelendiğinde diğer araştırma sonuçlarıyla uyumaktadır. Filik (2019) tarafından yapılan araştırmada yer alan öğretmenlerin tamamının destek eğitim

alan öğrencilerin devamsızlık durumlarının, aldıkları eğitim sürecini olumsuz yönde etkilediği görüşünde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Normal eğitimde bile devamsızlığın olumsuz etkileri düşünüldüğünde özel öğrenim gereksinimli öğrencilerin devamsızlık yapmamaları önem arz etmektedir. Bu doğrultuda katılımcıların beklenen cevabı verdikleri düşünülmektedir.

5.18. Uygulama Sürecinde Yaşanılan Problemlere İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların uygulama sürecinde yaşanan problemlere ilişkin bulgularına bakıldığında; katılımcıların birden fazla sorun yaşayabileceğinden sebepli yaşanan sorunlara ilişkin bulguların sayısı toplam sayıya eşit çıkmamıştır. Bu sebepten 119 kişinin katılım sağladığı araştırmada, yaşanan problemlere ilişkin bulguların yanıt sayısı 136'a ulaşmıştır. Yaşanılan problemlere ilişkin bulgular kişi sayısı olarak değil de yanıt sayısı olarak incelenmiştir.

Erkan (2018)' e göre destek eğitim odası uygulamasında derslerde yaşanan sorunlar incelendiğinde materyal yetersizliği probleminin öne çıktığı görülmektedir. Katılımcıların %100'ü tarafından belirtilen bu görüşün yanı sıra yer ve donanım sıkıntısı ve öğrencilerin farklı özellikte olmasından kaynaklanan sıkıntılar aynı oranda dile getirilmiştir. Söz konusu bu iki sıkıntıdan rahatsızlık duyan öğretmenler katılımcıların %50'sini oluşturmaktadır.

Çağlar (2016) tarafından gerçekleştirilen çalışmada, destek eğitim odası uygulamasının öğrencilerin akademik, kişisel ve sosyal yönden geliştirdiği, destek eğitim odası uygulamalarının mevzuatta belirtilen şekilde yapılmadığı, mevzuatın açıklık getirmediği, konularda okullar arasında farklılıklar olduğu, okulların fiziksel ve donanımsal olarak yetersiz olduğu, destek eğitim odası kapsamında ders vermekte olan öğretmenlerin hizmet öncesi veya hizmet içi eğitim almadığı saptanmıştır. Çalışma sonuçlarımızın söz konusu bu çalışma sonuçları ile uyum içinde olduğu, bulguların paralellik gösterdiği görülmektedir.

5.19. Destek Eğitim Odası Uygulamasının Geliştirilebilmesine İlişkin Bulguların Tartışılması

Araştırmada katılımcıların destek eğitim odası uygulamasının geliştirilebilmesine ilişkin bulgulara bakıldığında öğretmenlerinin geliştirilmelidir cevabı yüksek çıkmış ve donanımlı yeterli hale gelebilmesi için kaynakların çeşitlendirilmesi veli ile sistematik bir bilgi akışının sağlanması öğretim yöntem tekniklerin yenilenmesi uygun koşul ve ortamların geliştirilmesi ifade edilmiştir literatüre bakıldığında verilen cevaplar ile örtüşmektedir. Eğitim alan öğrenciler için BEP hazırladığı ya da öğrencilerin kendi öğretmenlerinden aldığı

belirlenmiştir. DEO’nda eğitim veren öğretmenlerin hepsinin pekiştireç kullandığı, genelinin değerlendirme yaptığı ve önlem aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç Semiz (2018: 55) tarafından da ifade edilmiş olup, DEO uygulamasında pekiştireç kullanmanın verilen eğitimin sonuçlarına olumlu katkılar yaptığı anlamına gelmektedir. Nitekim pekiştireç, sadece özel eğitimde değil eğitim süreçlerinin tümünde öğrencilerin gelişiminde etkili olmaktadır. Burada dikkat edilmesi gereken husus pekiştirecin doğru seçilmesi ve doğru zamanda uygulanmasıdır. DEO’nda verilen eğitimde veli desteğinin çok önemli olduğu, veli desteği olan öğrencilerde daha fazla ilerleme sağlandığı görülmüştür. Bu sonuç Çağlar (2016: 82)’ın çalışması ile de paralellik arz etmektedir. Bu bağlamda özel eğitim gereksinimi olan öğrencilerin velilerinin çocuklarının aldığı DEO eğitimi ile yakından ilgilenmelerinin ve gerekli tüm destekleri sunmalarının öğrencilerin akademik ve sosyal gelişiminde çok önemli bir rol oynayacağı söylenebilir. Nitekim çalışmada DEO’nda eğitim yapan öğretmenlerin çoğunluğunun, öğrencinin öğretmeni ve velisini bilgilendirdiği, fakat veli desteği olan öğrencilerde daha iyi sonuçlar alındığı görülmüştür. Ulaşılan bir diğer sonuca göre destek odasında eğitim alan öğrencinin özel gereksiniminin türü DEO uygulamasının sonucunu doğrudan etkilemektedir. Bununla birlikte gereksinim türleri birbirine yakın olsa bile öğrenciler birbirlerini olumsuz yönde etkilemektedir. Erkan (2018: 26) de çalışmasında benzer bir sonuca ulaşmıştır. Buna göre DEO uygulamaları öğrenciye özel olmalıdır yani her öğretmene bir öğrenci verilmeli ve özel eğitimin bire bir yapılması sağlanmalıdır. Çalışmanın en önemli ve beklenen sonuçlarından biri de DEO uygulamasının özel gereksinimli öğrenciler için olumlu faydalar sağlayan bir özel eğitim hizmeti olmasıdır. Bu sonuç ulusal ve uluslararası literatürle (Aydın, 2015: 101; Çağlar, 2016: 64; Al-Zoubi ve Rahman, 2012: 275; Kethley, 2005: 7; Moody vd., 2000: 313-314) paralellik arz etmektedir.

Özel eğitim uygulamalarına ilişkin literatür incelendiğinde konuyla ilgili çok sayıda çalışmada DEO uygulamasının özel gereksinimli öğrenciler için faydalı olacağı ve bu uygulamanın önerildiği görülmüştür. Kaynaştırma eğitiminden maksimum fayda sağlanması her okul bünyesinde bir DEO’na ihtiyaç vardır. Öğrencilere bu olanağın sağlanması, genel sınıf ortamında verilen kaynaştırma eğitimi ile hedeflenen amaçlara ulaşma noktasında büyük önem arz etmektedir (Erkan, 2018: 18).

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇ

Bu araştırmada ilkokul kademesinde destek eğitim odalarında görev alan öğretmenlerin destek eğitim odası uygulamasına ilişkin görüş ve önerileri incelenmiştir. Bu araştırmanın temel amacı destek eğitim odasında görev alan öğretmenlerin genel olarak yaşadıkları sorunları kapsamaktadır. Bu araştırma da nitel yöntem kullanılmıştır. Nitel araştırma yöntemi, görüşme gözlem ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin işe vurulduğu, olayların kendi doğal çevrelerinde gerçekçi ve bütüncül bir şekilde sergilenmesini amaç edinen nitel bir sürecin gözlemlendiği araştırma yöntemi şeklinde ifade edilebilir. Bu çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik araştırma tercih edilmiştir.

Buna göre, katılımcılara sosyo-demografik bilgi formunda sorulan soruların sonucu incelendiğinde; 73'ü kadın 46'sı erkek toplam katılımcı sayısı 119'dur. Çalışma grubunda bulunan katılımcıların yaş aralıkları incelendiğinde; 20-29 yaş 63 kişi, 30-39 yaş 39 kişi, 40-49 yaş 12 kişi, 50 ve üstü yaş 5 kişi yer almaktadır. En çok katılımcının 20-29 yaş aralığında olduğu görülmektedir. Katılımcıların eğitim düzeylerine bakıldığında; lisans düzeyi 114 kişi yüksek lisans düzeyi ise 5 kişi olduğu görülmektedir. Verilen cevaplara göre katılımcıların 106'sı sınıf öğretmeni 13 kişi ise özel eğitim öğretmenidir. Katılımcıların görev yaptığı okulların dağılımının sonucu incelendiğinde; Ahmet Keleşoğlu İlkokulu'ndan 1 kişi, Ali Fuat Üstün İlkokulu'ndan 6 kişi, Altın Yıldız İlkokulu'ndan 5 kişi, Bakyapı İlkokulu'ndan 5 kişi, Belma Barut İlkokulu'ndan 20 kişi, Cumhuriyet İlkokulu'ndan 5 kişi, Doç. Dr. Hüseyin Çelik İlkokulu'ndan 2 kişi, Emine Seviye Divrik İlkokulu'ndan 1 kişi, Erdoğanlar İlkokulu'ndan 3 kişi, Esenkent Atatürk İlkokulu'ndan 1 kişi, Fevzi Daniş İlkokulu'ndan 4 kişi, İbrahim Özaydın İlkokulu'ndan 4 kişi, Kıraç Limak Türker İlkokulu'ndan 6 kişi, Namık Kemal İlkokulu'ndan 3 kişi, Nihat Delibalta İlkokulu'ndan 2 kişi, Osmangazi İlkokulu'ndan 2 kişi, Örnek İlkokulu'ndan 2 kişi, Prof. Dr. Ömer Diner İlkokulu'ndan 1 kişi, Sonnur Yalınzoğlu İlkokulu'ndan 3 kişi, Sultan Alparslan İlkokulu'ndan 11 kişi, Şehitler İlkokulu'ndan 5 kişi, Tamer Özyurt İlkokulu'ndan 5 kişi, Vahit Sura Tanrıverdi İlkokulu'ndan 3 kişi, Yusuf Akdaş İlkokulu'ndan 7 kişi yer almaktadır. Katılımcıların görevindeki hizmet yılı incelendiğinde; 0-5 yıl 70 kişi, 6-10 yıl 15 kişi, 11-15 yıl 18 kişi, 16-20 yıl 7 kişi, 20 ve üstü yıl 9 kişi olduğu görülmektedir. 0-5 yıl arasındaki kişi sayısının diğerlerine oranla yüksek olduğu görülmektedir.

Bir diğer sorumuz olan katılımcıların özel eğitime yönelik hizmet içi eğitim alıp almamalarına ilişkin sonuçları incelediğimizde; hizmet içi eğitim alan 54 kişi, hizmet içi eğitim almayan 65 kişi olduğu görülmektedir. Hizmet içi eğitim almayan kişi sayısının yüksek olduğu sonucuna varılmaktadır.

Katılımcıların destek eğitim odasındaki haftalık ders saatine ilişkin sonuçları incelediğimizde; 1-5 saat ders veren 29 kişi, 6-10 saat ders veren 90 kişi olduğu görülmektedir. Buna göre katılımcıların çoğunluğunun haftalık ders saatinin 6-10 saat arasında olduğu görülmektedir.

Destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin yetersizlik türünün sonuçları incelendiğinde; dil ve konuşma bozukluğu yetersizlik türüne ilişkin 42 yanıt, öğrenme güçlüğü yetersizlik türüne ilişkin 91 yanıt, görme-işitme yetersizliğine ilişkin 5 yanıt, otizm spektrum bozukluğu yetersizlik türüne ilişkin 15 yanıt, zihinsel yetersizlik türüne ilişkin 20 yanıt olduğu görülmektedir.

Destek eğitim odasında eğitim gören öğrencilerin sınıf düzeyine ilişkin sonuçları incelediğimizde; 1. sınıflara ders veren 8 kişi, 2. sınıflara ders veren 39 kişi, 3. sınıflara ders veren 35 kişi, 4. sınıflara ders veren 27 kişi katılımcı yer almaktadır. Buna göre en çok katılımcının 2. sınıflara ders verdiği görülmektedir.

Katılımcıların destek eğitim odasında eğitim verdikleri öğrenci sayısına ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 53 kişi 1 öğrenciye, 44 kişi 2 öğrenciye, 18 kişi 3 öğrenciye, 3 kişi 4 öğrenciye, 1 kişi ise 5 öğrenciye ders verdiği görülmektedir. En fazla 1 mevcut ile destek eğitim verildiği en az 5 kişilik mevcut ile destek eğitim verildiği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli bulup bulmadıklarına ilişkin sonuçlara bakıldığında 69 kişinin evet, 50 kişinin hayır cevabı verdiği görülmektedir. Ders saatlerini yeterli bulan ve yeterli bulmayan katılımcıların sayısının birbirine yakın olduğu sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odasında çalışma süresine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 1-4 yıl arasında çalışan kişi sayısının 94 olduğu, 5-8 yıl arasında çalışan kişi sayısının 18 olduğu, 9-12 yıl arasında çalışan kişi sayısının 4 olduğu, 12 ve üzeri yıl çalışan kişi sayısının ise 3 olduğu görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara göre destek eğitim odasında yeni görev alan kişi sayısının diğerlerinden fazla olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 91 kişinin evet dediği, 28 kişinin hayır dediği görülmektedir. Katılımcıların verdiği cevaplara bakılarak destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olup olmadıklarına sorusuna evet cevabını verenlerin çok olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin akademik başarılarının ölçülmesine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 40 kişi yazılı, 39 kişi sözlü, 40 kişi diğer cevabını vermiştir. Yazılı, sözlü ve diğer cevabı veren katılımcıların sayısının birbirine çok yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların, destek eğitim odası uygulamasının öğrencinin gelişimi açısından faydalı olmasına ilişkin sonuçlar incelendiğinde 115 kişinin faydalı bulduğu, 4 kişinin ise faydalı bulmadığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin uygulamaya yönelik tutumların değerlendirmelerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 110 kişinin olumlu, 9 kişinin olumsuz cevabını verdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimlerin olumlu geri dönüt almalarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 107 kişi olumlu geri dönüt alırken 12 kişinin olumlu geri dönüt alamadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odası uygulaması hakkındaki yeterliliklerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde 70 kişi yeterli 18 kişi geliştirilmeli, 8 kişi yeterli değil ve 23 kişi diğer olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hakkındaki yeterliliğine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; 61 kişi yeterli olduğumu düşünüyorum' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar, 27 kişi 'geliştirilmeli' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar, 11 kişi 'yeterli değilim' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların bireyselleştirilmiş eğitim programı (bep) hazırlamak konusunda izledikleri yöntemlere ilişkin sonuçlar incelendiğinde; Rehberlik Araştırma Merkezi ile işbirliği cevabını veren 11 kişi, okullarla işbirliği cevabını veren 28 kişi okul/kurum web sistemi cevabını veren 7 kişi ve diğer cevapları veren 73 kişi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odasında verilen eğitimin destek eğitim odası dışında genellenebilirliğine ilişkin sonuçlar incelendiğinde genellenebilir olduğunu düşünen 57 kişi genellenebilir olmadığını düşünen 45 kararsız kalan 13 kişi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların öğretmen ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını değerlendirmelerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde 97 kişi olumlu 13 kişi olumsuz, 9 kişi diğer olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Katılımcıların destek eğitim odasında eğitim verilen öğrencilerin uygulama sürecinde diğer uzman ve velilerle işbirliğine ilişkin sonuçlara bakıldığında 90 kişinin diğer uzman ve velilerle işbirliği yaptığına dair 'evet' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği 17 kişinin diğer uzman ve velilerle işbirliği yapmadığına dair 'hayır' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 11 kişinin diğer uzman ve velilerle kısmen işbirliği yaptığına dair 'kısmen' kategorisi altında toplanabilecek yanıtlar verdiği, 1 kişinin ise 'diğer' kategorisi altında toplanabilecek yanıt verdiği görülmektedir.

Katılımcıların idarenin destek eğitim uygulamasına ilişkin tutumu hakkındaki düşüncelerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; olumlu cevabını veren 92 kişi olumsuz cevabını veren 10 kişi Kısmen cevabını veren 10 kişi ve diğer cevapları veren 7 kişi olduğu görülmektedir. Tablo yorumlandığında olumlu cevabını verenlerin en çok olduğu görülmektedir

Katılımcıların destek eğitim odasındaki fiziksel olanaklar ve materyalin uygulama için yeterliliğine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; yeterli olduğunu düşünen 25 kişi yetersiz olduğunu düşünen 80 kişi kararsız kalarak kısmen yeterli ve yetersiz olduğunu düşünen 14 kişi şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların öğrencilerin devamsızlık durumunun eğitim sürecine etkilerine dair görüşlerine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; olumsuz etkiliyor 93 kişi devamsızlık yapılmıyor 18 kişi, diğer 8 kişi olmak üzere toplamda 119 kişi olduğu şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların uygulama sürecinde yaşanan problemlere ilişkin sonuçlar incelendiğinde; ortam problemi cevabını veren 25 kişi, materyal cevabını veren 16 kişi, devamsızlık cevabını veren 15 kişi, ders süresi cevabını veren 4 kişi aile ile ilgili cevabını veren 15 kişi, sorun yaşamayanlar cevabını veren 18 kişi ve diğer cevapları veren 43 kişi şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcıların destek eğitim odası uygulamasının geliştirilebilmesine ilişkin sonuçlar incelendiğinde; geliştirilebilir diyen 54 kişi geliştirilmesine gerek duymayan 45 kişi kararsız kalan 13 kişi ve sorulan sorudan bağımsız cevap veren 4 kişi şeklinde sonuçlara ulaşılmıştır.

6.2. ÖNERİLER

Özel eğitim uygulamalarında öğrencinin sosyal ve duygusal gelişimi açısından veli desteği önemli bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda velilerin DEO uygulaması sürecine dahil edilmesi önemli görülmektedir. Velilere seminer vb. faaliyetlerle rehberlik edilebilir.

Bazı katılımcıların yorumlarında öğrencinin kendi ders saatinde Destek Eğitim Odasına götürülmesinin öğrenciyi olumsuz yönde etkilediği ifade edilmiştir. Bu bağlamda DEO Uygulamasının öğrencinin ders saatleri dışında gerçekleştirilmesi öğrencinin yararı açısından faydalı olabilir.

Araştırmamızda katılımcıların büyük çoğunluğu öğrencilerinin devamsızlık yapmadıklarını belirtmiştir. Eğitimde sürekliliğin önemi dikkate alındığında devamsızlık konusunda velilere bilgilendirme yapılabilir.

Araştırmamızda katılımcıların çoğunluğunun destek eğitim uygulamasına ilişkin kendilerini yeterli buldukları görülmüştür. Kendilerini yeterli bulmayan ve geliştirilmesi gereken yönleri olduğunu düşünen katılımcılardan hareketle Destek Eğitim Uygulaması ile alakalı öğretmenlere eğitim verilebilir.

Araştırmamızda destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli bulan ve yeterli bulmayan katılımcıların sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Bu bağlamda destek eğitim odasındaki ders saatlerinin artırılması öğrenciler açısından faydalı görülmektedir.

Araştırmamızda hizmet içi eğitim almayan kişi sayısının, hizmet içi eğitim alanlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Destek Eğitim Odasında görev alan öğretmenlerin çoğunluğunun sınıf öğretmeni olduğu düşünüldüğünde sınıf öğretmenlerine DEO Uygulamaları ile alakalı hizmet içi eğitim verilmesi bu uygulamalardaki niteliğin artırılması açısından önemli görülmektedir.

Eğitim-öğretim uygulamalarında bireysel farklılıkların dikkate alınarak öğretim yöntem ve tekniklerinin zenginleştirilmesi gerekli görülmektedir. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olarak yöntem ve teknik kullanma konusunda öğretmenler mümkün olduğunca kendilerini geliştirmelidir. Araç-gereç, eğitim materyalleri ve uygun koşul ve ortamların geliştirilmesi konusunda da Destek Eğitim Odalarının ihtiyaçları karşılanmalıdır.

Araştırmamızda katılımcılar DEO Uygulamasını faydalı ve verimli bulmuşlardır. Bunun nedeni öğrencilerin bu odalarda birebir eğitim almaları olabilir. Bu bağlamda DEO Uygulamalarında eğitimin birebir yapılması önem arz etmektedir.

Destek eğitim odasında görev alan öğretmenlerin gerekli yöntem ve tekniklerde yeterli bilgiye sahip olan kişi sayısının daha fazla olduğu görülse de yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünüp hizmet içi eğitim talebinde bulunan kişi sayısı da oldukça fazladır. Talepler ve ihtiyaç doğrultusunda branş farklarına ve eğitim eksikliğine dayalı bu yetersizliklerin giderilmesi adına destek eğitimde görev alan öğretmenlere gerekli hizmet içi eğitimler verilebilir.

KAYNAKÇA

- Akay, E. (2015). Kaynaştırma ortamındaki işitme engelli öğrencilere destek eğitim odasında uygulanan Türkçe etkinliklerinin incelenmesi. *Journal of Education & Special Education Technology*, 1(1), 1-14.
- Akay, E., Uzuner, Y., & Girgin, Ü. (2014). Kaynaştırmadaki İşitme Engelli Öğrencilerle Gerçekleştirilen Destek Eğitim Odası Uygulamasındaki Sorunlar ve Çözüm Gayretleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 42-67.
- Aker, G. (2014). *Öğretmen adaylarının kaynaştırma eğitimi hakkındaki tutumları* (Master's thesis, Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Alan, Ş. (2019). *Özel Eğitim Okullarında Geliştirilmiş Olan Bireyselleştirilmiş Eğitim Programlarının (Bep) Kalitelerinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Al-Zoubi, S. M., & Rahman, M. S. (2012). The Effect of Resource Room on Improving Reading and Arithmetic Skills for Learners with Learning Disabilities. *International Journal of Scientific Research in Education*, 5(4), 269-277.
- Aslan, A. (2017). *Sınıfta özel gereksinimli öğrenci bulunan ilkökul Öğretmenlerinin kullandıkları bilimsel dayanaklı sınıf Yönetimi stratejileri*. Yüksek lisans tezi. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Aydın, A. (2015). *Zihinsel Yetersizliğe Sahip Öğrencilere Destek Eğitim Odasında Verilen Eğitim Hizmetlerine İlişkin Öğretmen Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bolu.
- Aydın, A. (2015). *Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Aydın, A. (2015). *Zihinsel yetersizliğe sahip öğrencilere destek eğitim odasında verilen eğitim hizmetlerine ilişkin öğretmen görüşleri* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Bakanlığı, M. E. (2006). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği. *Resmi Gazete*, 26184, 31-05.
- Bakanlığı-MEB, M. E. (2018). Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği.
- Bender, W. (2008). *Learning Disabilities: Characteristics, Identification, And Teaching Strategies*. Boston: Allyn & Bacon.

- Berkant, H. G., & Atılgan, G. (2017). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine yönelik yaşadıkları sorunlar ve çözüm önerileri*13-25.
- Black, R. S. Ve Morris, C. C. (1974). *The Resource Room: A Pratical Approach To Providing İnstruction For Mildy Handicapped Children*. Colombia: South Carolina Department Of Education
- Can, B.(2015). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı İle İlgili Özel Eğitim Öğretmenlerinin Yaşadıkları Sorunlar Ve Bu Sorunlara Yönelik Çözüm Önerileri*. Yüksek Lisans Tezi. Yakındoğu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Lefkoşa.
- Creswell, W. J. (2013). *Araştırma deseni*. Ankara: Eğiten Kitap.
- Çağlar, N. (2016). *İlköğretim kurumlarındaki “Destek eğitim odası (DEO)” uygulamasına ilişkin okul yöneticileri ve öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Çakıroğlu, O. (2016). Veysel Aksoy (Ed.), *Özel eğitim içinde* (1. baskı, ss. 4-16). Ankara: Pegem Akademi
- Çolak, A., & Güven, D. (2019). *Zihin yetersizliği olan öğrencilerin devam ettiği destek eğitim odası hizmetine yönelik bir durum çalışması*.
- Demir, M. K., & Seçil, A. Ç. A. R. (2010). *Sınıf öğretmenlerinin kaynaştırma eğitimine ilişkin düşünceleri*. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(3), 749-770.
- Deshpande A. A. (2013) .*Resource Rooms İn Mainstream Schools* .*International Journal Of Education And Psychological Research* , Issue 2, Pp: 86-91, April 2013.
- Eğitim, T. M. E. B. Ö., & Müdürlüğü, R. H. G. (2015). *Destek eğitim odası kılavuzu*. *Erişim adresi: https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_07/24014806_destekodasi2.sra.pdf*.
- Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme [EHİS]. (2009). T.C. Resmi Gazete, 27288, 14 Temmuz 2009.
- Erkan, T. D. “*Ortaöğretim Kurumlarındaki Destek Eğitim Odası Uygulamasına İlişkin Öğretmen Görüşleri*” *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)*, 2, 2, 17-3 Yıl:2018

- Filik R. (2019). *Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Odaları Hakkındaki Görüşlerinin Belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Friend, M., Cook, L., Hurley-Chamberlain, D. & Shamberger, C. (2010). Co-teaching: An illustration of the complexity of collaboration in special education. *Journal of Educational and Psychological Consultation*, 20(1), 9-27.
- Glomb, N. Morgan, D. P. (1991). Resource room teachers' use of strategies that promote the success of handicapped students in regular classrooms. *The Journal of Education*, 25(2). 221-235
- Gözün, Ö., & YIKMIŞ, A. (2004). Öğretmen adaylarının kaynaştırma konusunda bilgilendirilmelerinin kaynaştırmaya yönelik tutumlarının değişimindeki etkililiği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 5(02).
- Güven, D. (2021). 'Destek Eğitim Odası Hizmeti.' İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(1), 533-555.
- Güven, D. (2021). 'Zihin Yetersizliği Olan Öğrencilerin Devam Ettiği Destek Eğitim Odası Hizmetine Yönelik Bir Durum Çalışması.' Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, 1-25.
- Güner, N. (2011). "Kaynaştırma sınıflarında çalışan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi düzeylerinin incelenmesi *Kastamonu Eğitim Dergisi*", 19(3), 691-708.
- Gürgür, H. (2005). 'Kaynaştırma Uygulamasının Yapıldığı İlköğretim Sınıfında İşbirliği İle Öğrenme Yaklaşımının İncelenmesi', Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Halvorsen, A. T. & NEARY, T. (2001). Building inclusive schools. Tools and strategies for success. Boston: Allyn & Bacon.
- Hasan, K. I. Ş., & Nurhan, C. O. R. A. 'Destek Eğitim Odalarındaki Uygulamalara İlişkin Rehber Öğretmenler Ve Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri.'
- Holcomb-mccoy, C. (2007). School counseling to close the achievement gap: A social justice framework for success. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

- Işıkdoğan Uğurlu, N. & Kayhan, N. “Sınıf Öğretmenlerinin Özel Gereksinimli Öğrencilerin Eğitsel Değerlendirme Süreçlerine Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi” Adıyaman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 10, Sayı: 29, Ağustos 2018
- Işıkgöz, M., Yiğitsoy, H., & Çiçekçe K. (2018). “*Kaynaştırma yoluyla eğitimine devam eden öğrencisi bulunan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi bilgi düzeylerinin incelenmesi*” Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi, 8(1), 44-51
- İlik, Ş.Ş (2015). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Eğitiminin, Kaynaştırma Öğretmenlerinin Bep Yeterliliklerine Etkisi*. Doktora Tezi. Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Kaplan Şahin,B. (2016). ‘*Rehberlik Araştırma Merkezlerinde Görev Yapan Öğretmenlerin Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocukların Eğitsel Değerlendirme Sürecine İlişkin Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi.*’ (Yüksek Lisans Tezi). Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, Konya
- Karaca, M. A. (2018). ‘*Kaynaştırma eğitimi programının öğretmenlerin kaynaştırma uygulamalarındaki mesleki yeterliliklerine etkisi*’ (Doctoral dissertation, Necmettin Erbakan University (Turkey)).
- Karaman, S. Z. (2016). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi yeterlikleri ile mesleki profesyonellikleri arasındaki ilişki (Bitlis ili Ahlat ilçesi örneği)* Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kargın, T. (2007). *Eğitsel Değerlendirme Ve Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Süreci*. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi *Özel Eğitim Dergisi*, 1-13.
- Kargın, T. (2012). *Genel eğitim okullarında özel gereksinimi olan öğrenciler ve özel eğitim*. (Edt. Akçamete, G.A.) (4. baskı). Kök yayıncılık. Ankara.
- Kargın, T. (2013) *Özel Eğitime Gereksinimi Olan Öğrenciler ve Özel Eğitim*, (Ed. Diken, İ.H.). (7. baskı). Ankara, Pegem Akademi.
- Kırbyık, M.E. (2011). *Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunda Görevli Rehber Öğretmenlerin Eğitsel Değerlendirme Ve Tanılama Sürecine İlişkin Görüşleri* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Uşak Üniversitesi, Uşak

- Kırcaali-iftar, G. (1998). *Kaynaştırma ve destek özel eğitim hizmetleri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi Yayınları No:561.
- Kırcaali-İftar, G.; S. Batu (2006). *Kaynaştırma*. (2.Basım). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Kış, H. (2013). ‘*Destek Eğitim Odalarındaki Uygulamalara İlişkin Rehber Öğretmenler Ve Özel Eğitim Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri*’. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Lott, L. A., Hudak, B. J. Ve Sheetz, J. A. (1975). *Strategies And Techniques For Meainstreaming: A Resource Room Handbook*. Michigan: Monroe County Intermediate School District.
- Marshall, M. N., & Rossman, G. B. (2014). *Designing qualitative research*. New York: Sage.
- McNamara, B. E. (1986). *The Resource Room: A Guide For Special Educator*. New York: State University of NY Press.
- Mcnamara, B.E. (1989). *The Resource Room: A Guide For Special Educator*. Albany: Stateuniversty Of Ny Press.
- MEB (2017) Rehberlik Hizmetleri Yönetmeliği Ankara: MEB Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_11/10113305_yeni_rehbrlk_yon.pdf
- MEB (2018). Özel Eğitim Hizmetleri (<http://orgm.meb.gov.tr>. 13.05.2019 tarihinde erişildi).
- MEB, *Türkçe Öğretim Programı ve Kılavuzu*. MEB Yayınları. Ankara: 2004.
- MEB. (1997). 573 sayılı özel eğitim hakkında kanun hükmünde kararname.
https://orgm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2012_10/10111011_ozel_egitim_kanun_hukmunda_kararname.pdf
- MEB. (2008). Kaynaştırma uygulamaları. (<http://mebk12.meb.gov.tr> 12.12.2012 tarihinde erişildi).
- MEB. (2009). Bilim sanat merkezleri yönergesi. (<http://mevzuat.meb.gov.tr>. 12.12.2012 tarihinde erişildi)
- MEGEP (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi). (2013). Çocuk Gelişimi ve Eğitimi: Kaynaştırma Eğitimi. Ankara: MEB.

- Mitcham, M., Agahe Portman, T. A., & Afi Dean, A. (2009). Role of school counselors in creating equitable- educational opportunities for students with disabilities in urban settings. *Urban Education*, 44(4), 465–482.
- Mitchell, D. (2008). What really works in special and inclusive education: Using evidence-based teaching strategies. Abingdon, Oxfordshire: Routledge.
- Moody, S. W., Vaughn, S., Hughes, M. T., & Fischer, M. (2000). Reading Instruction in the Resource Room: Set Up for Failure. *Exceptional Children*, 66(3), 305-3016.
- Namlu, A. G. (1998). Öğretmenlerin eğitimde teknoloji kullanımına yönelik tutumları. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8 (1-2), 45-59.
- Nar, B., & Tortop, H. S. (2017). *Üstün/özel yetenekli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulaması: Sınıf öğretmenlerinin öz-yeterlilikleri ve görüşleri* *Üstün Zekâlılar Eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(1), 1-24.
- Oehrtman, J. P. (2018). School counselors and intra/interprofessional collaboration: A grounded theory study on school counselors' utilization of intra/interprofessional collaboration and its perceived impact on student success. Unpublished Dissertation. The Ohio State University, Ohio.
- Öpengin, E. (2021). Destek Eğitim Odası Hizmetine İlişkin Görüşlere Odaklanan Lisansüstü Tezlerin Sistemik İncelemesi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 633-663.
- Özaksoy, M., Asude Z. (2001). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Kılavuz Taslağı*, Ankara: Milli Eğitim Müdürlüğü.
- Öztürk, C. Ç., & Eratay, E. (2010). “Eğitim uygulama okuluna devam eden zihinsel engelli öğrencilerin öğretmenlerinin bireyselleştirilmiş eğitim programı hakkında görüşlerinin belirlenmesi.” *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Dergisi*, 10(2), 145-159.
- Özyürek, M. (2004). *Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Temelleri ve Geliştirilmesi*. Ankara Kök Yayıncılık.
- Pektaş, H. (2008). Özel eğitim programlarından ve farklı programlardan mezun öğretmenlerin BEP kullanma durumlarının saptanması [The proficiency of the teachers who are graduated form the department of special education the teachers who are graduated form

- the department sotherthan special education relation to preparing and practicing “individualized education Schedule”] (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pesen, H. (2019). *Destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Resmi Gazete. (1997). *573 Sayılı Özel Eğitim Hizmetleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname*. (23011) www.mevzuat.basbakanlik.gov.tr.
- Resmi Gazete. (2000). *Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği* (23937) www.mevzuat.meb.gov.tr.
- Resmi Gazete. (2018). *Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği* (30471) www.mevzuat.meb.gov.tr.
- Salend, Spencer J. (1998). *Effective Mainstreaming*. New Jersey: Prentice Hall Inc.
- Sarı, H. (2003). *Özel Eğitime Muhtaç Çocukların Eğitimleriyle İlgili Çağdaş Öneriler*. (2. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları.
- Seçil Karamuklu, E. (2018). *Disleksi Olan Öğrencilerde Cümle Çözümleme ve Ses Temelli Cümle Yöntemleri İle Okuma Yazma Yöntemlerinin Etkililiğinin Karşılaştırılması*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Necmettin Erbakan Üniversitesi.
- Semiz, N. (2018). *Özel gereksinimli öğrencilere yönelik destek eğitim odası uygulamalarına ilişkin öğretmen ve aile görüşlerinin belirlenmesi* (Master's thesis, Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Sezer, A. (2019). *Destek Eğitim Odalarında Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Destek Eğitim Programlarına İlişkin Görüşleri* [Yayınlanmamış doktora tezi]. Atatürk Üniversitesi.
- Sink, C. A. (2008). *Elementary school counselors and teachers: Collaborators for higher student achievement*. *The Elementary School Journal*, 108(5), 445-458.
- Sucuoğlu, B. ve Kargın, T. (2006). *İlköğretimde kaynaştırma uygulamaları: Yaklaşımlar, stratejiler, yöntemler*. İstanbul: Morpa Yayınları
- Şahin, A., & Güler, B. (2018). *Destek Eğitim Odasında Ve Kaynaştırma Ortamlarında Çalışan Öğretmenlerin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Hazırlama Sürecinde Yaşadıkları Güçlüklerin Belirlenmesi*. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(29), 594-625.

- Taş, H. “*Destek Eğitim Odasında Görevlendirilen Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimine İlişkin Bilgi Düzeyleri*” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Yıl: 2021, Cilt: 22, Sayı: 1, Sayfa No: 207-232
- Taylor, L. R. (1997). *Assessment of exceptional students: Educational and psychological procedures.* (4th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Tekin, W. (1996). *İşlevsel ve etkili bireyselleştirilmiş eğitim programları.* Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6(2), 111-122.
- Toy, S. N., & Duru, S. (2016). *Sınıf Öğretmenlerinin Öğretmen Öz Yeterlikleri İle Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Yeterlik İnançlarının Karşılaştırılması.* Ege Eğitim Dergisi, 17(1), 146-173.
- Trusty, J., & BROWN, D. (2005). *Advocacy competencies for professional school counselors.* Professional School Counseling, 8(3), 259-265.
- Ünal, H. (2008). ‘*Birlikte Eğitim Ortamındaki Zihinsel Yetersizlikten Etkilenmiş Öğrencilere Destek Eğitim Odasında Verilen Destek Eğitimin Etkililiği*’ [Effectiveness of supportive education in the supportive resource room for students in mentally retarded in regular schools] (Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yazarkan, K. (2020). *İlkokullardaki Destek Eğitim Odası Uygulamasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri Hakkında Bir Araştırma.* Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 10(3), 776-790.
- Yazçayır, G. (2020). ‘*Özel Gereksinimli Öğrencilere Yönelik Destek Eğitim Odası Uygulamalarının İncelenmesi*’ (Doktora Tezi), Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Yazıcıoğlu, T. (2020) “*Destek Eğitim Odalarında Görev Yapan Öğretmenlerin Destek Eğitim Odalarının İşleyişine İlişkin Görüşleri*” Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi, Yıl: 2020, Cilt: 21, Sayı: 2, Sayfa No: 299-327
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri* (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yönter, S. (2010). *İlköğretim kaynaştırma sınıfı öğretmenlerinin zihinsel yetersizliği olan öğrencilere yönelik matematik öğretimi uyarlamalarına ilişkin görüşleri* (Doctoral dissertation, Anadolu University (Turkey)).

EKLER

EK 1. Gönüllü Katılım Formu

Bu araştırma Esenyurt Rehberlik Araştırma Merkezi Özel Eğitim Hizmetleri Bölümü tarafından yürütülmektedir. Çalışmanın sağlıklı olabilmesi için içten ve dürüst cevap vermeniz büyük önem taşımaktadır. Toplanan veriler yalnızca bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılacaktır. Burada verdiğiniz bilgiler hiç kimse ile paylaşılmayacaktır.

Yukarıda yapılan açıklama doğrultusunda araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

( ) Kabul Ediyorum.

EK 2. Sosyo-demografik Bilgi Formu

Sevgili Katılımcılar; Aşağıda sizinle ilgili birtakım sorular yer almaktadır. Lütfen soruları dikkatlice okuyarak samimi yanıtlar veriniz. İsim yazmanıza gerek yoktur. Verdiğiniz yanıtlar tamamen gizli tutulacak olup elde edilen bulgular bilimsel bir çalışmada kullanılacaktır. Teşekkür ederim.

1. **Cinsiyetiniz:** ( ) Kadın ( ) Erkek
2. **Görev Yaptığınız Okul:**
3. **Yaş:** ( ) 20-29 ( ) 30-39 ( ) 40-49 ( ) 50 ve Üstü
4. **Eğitim Düzeyi:** ( ) Lisans ( ) Yüksek Lisans
( ) Doktora
5. **Alan/Branş:**
6. **Hizmet Yılı** ( ) 0-5 Yıl ( ) 6-10 Yıl ( ) 11-15 Yıl ( ) 16-20 Yıl
( ) 20 ve Üstü Yıl
7. **Özel Eğitime Yönelik Hizmet İçi Eğitim Aldınız mı?**

EK 3. Araştırma Soruları

1. Destek eğitim odasındaki haftalık ders saatiniz: ( ) 1-5 ( ) 6-10 ( ) 10+
2. Destek eğitim alan öğrencinin yetersizlik türü: ( ) Dil ve Konuşma Bozukluğu
( ) Öğrenme Güçlüğü ( ) Görme-İşitme Yetersizliği ( ) Otizm Spektrum Bozukluğu ( ) Zihinsel Yetersizlik
3. Destek eğitim alan öğrencinin sınıfı: ( ) 1. Sınıf ( ) 2. Sınıf ( ) 3. Sınıf
( ) 4. Sınıf
4. Destek eğitim verilen öğrenci sayısı:
5. Destek eğitim odasındaki ders saatlerini yeterli buluyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır
6. Ne kadar zamandır destek eğitim odasında çalışıyorsunuz?
( ) 1-4 ( ) 5-8 ( ) 9-12 ( ) 12 ve üzeri
7. Destek eğitim odasında verilen eğitimlerde gerekli yöntem ve teknikler hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır
8. Destek eğitim uygulaması sürecinde hangi öğretim yöntemlerini kullanıyorsunuz?
( ) a ( ) b ( ) c ( ) d ( ) e
9. Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin akademik başarılarını nasıl ölçüyorsunuz?
( ) Yazılı ( ) Sözlü ( ) Diğer
10. Destek eğitim odası uygulamasının öğrencilerin gelişimi açısından faydalı olduğunu düşünüyor musunuz?
( ) Evet ( ) Hayır
11. Destek eğitim odasında eğitim alan öğrencilerin uygulamaya yönelik tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?
( ) Olumlu ( ) Olumsuz

12. Destek eğitim odasında verilen eğitimlerden olumlu geri dönüt alıp doyum sağlıyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

13. Destek eğitim odası uygulaması hakkındaki yeterliliğinizle ilgili ne düşünüyorsunuz?

14. BEP hakkındaki yeterliliğinizle ilgili ne düşünüyorsunuz?

15. BEP hazırlama konusunda nasıl bir yöntem izliyorsunuz?

16. Destek eğitim odasında verilen eğitimin destek eğitim odası dışında genellenebilirliğini sağlayabiliyor musunuz? Evet, ise nasıl sağlıyorsunuz?

17. Öğretmenlerin ve velilerin destek eğitime ilişkin tutumlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

18. Destek eğitim odasında eğitim vermiş olduğunuz öğrencilerinizin uygulama sürecinde diğer uzmanlarla ve velilerle işbirliği sağlıyor musunuz? Evet ise süreç nasıl ilerliyor?

19. İdarenin destek eğitim uygulamasına ilişkin tutumu hakkında ne düşünüyorsunuz?

20. Destek eğitim odasındaki fiziksel olanaklar ve materyalin uygulama için yeterli olduğunu düşünüyor musunuz? Açıklayınız.

21. Öğrencilerin devamsızlık durumları eğitim sürecini nasıl etkiliyor?

22. Uygulama sürecinde yaşadığınız problemler nelerdir?

23. Destek eğitim odası uygulamasının geliştirilebilmesi için önerileriniz nelerdir?